

198

46.349

KÖNYVTÁRI Híradó

1977 | 4

KÖNYVTÁRI Híradó

A FŐVÁROSI
SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR KOZLÓNYE
XXI. ÉVF. 1977. OKTÓBER - DECEMBER

BOLDOG! ÚJESZIENDÓT!

GONDOLATOK A IX. VÁNDORGYŰLÉSEN

Amikor a Magyar Könyvtárosok Egyesületének elnöksége úgy határozott, hogy az idei Vándorgyűlést a Szabó Ervin centenárium rendezvényeinek sorába iktatja, valamennyien tudatában voltunk nagy felelősségünknek. És amikor Sándor Ottóné, elnökségünk tagja bejelentette, hogy a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár kollektívája vállalja a szervezést és az előkészítést, valamennyien tudtuk, hogy az évről-évre több könyvtárost megmozgató akció ügye jó kezében van. Megalakult a szervező bizottság, megkezdődött a munka. A téma: Szabó Ervin örökségének mai perspektívái - a könyvtárak szerepe a közművelődésben, a tudomány és az oktatás területén. Eleven téma, mint ahogyan elevenen él és virágzik Szabó Ervin öröksége is. Különösen aktuálissá teszi, fejlődésünk szinté-

zise és távolabbi célkitűzéseink meghatározása: a nemrégiben hozott Közművelődési Törvény.

Könyvtár és társadalom

Szabó Ervin a társadalmi elkötelezettségű könyvtáros halhatatlan példaképe. Tudatában volt a könyvtár és a társadalom dialektikus összefüggéseinek. A könyvtárakból fegyvert kovácsolt a társadalom fejlődéséért vívott harchoz - ez a harc sokáig egyenlőtlen fegyverekkel folyt a közművelődésért, amely elengedhetetlen mozzanat a fejlődésben. "Az a felelősség - mondotta dr. Boros Sándor kulturális miniszterhelyettes az előadásában -, amelyet hosszú időn keresztül nagyrészt, esetenként és helyenként pedig teljes egészében is a könyvtárak vállaltak magukra a művelődésben, ma szélesebb körben oszlik meg. Ez kétségtelenül gyarapítja a mű-

velődés forrásait, erősít és segíti a könyv és a könyvtárak művelődési szerepének fokozódását is... változott a közművelődés társadalmi környezete, szélesebb értelmezést kapott társadalmi szerepe. Hagyományos intézményeinknek ebben a környezetben kell eredményesen tevékenykedniük."

A társadalom támogatása

Szabó Ervin életében a könyvtárak - a közművelődés hagyományos intézményei - ellenséges társadalmi környezetben működtek, legalábbis azok, amelyek céljuknak a nép felemelését, az igaz közművelődést, a haladó gondolat és tudás terjesztését tűzték ki. Ma a könyvtárak társadalmunk támogatását élvezik. Olykor - mi könyvtárosok - talán kevésnek érezzük ezt a támogatást, de objektíven el kell ismernünk azt, hogy a támogatást az adott anyagi lehetőségekhez képest megkapjuk, esetenként bőkezűen is, hiszen a fejlődés ezen a területen sem teljesen egyenletes. Farkasinszky Lajos, Budapest Főváros Tanácsa VB elnökhelyettese a megnyitó beszédében erről beszélt. Nem kevés az, amit a Főváros a könyvtárügyre szentelt és a fővárosi közművelődési könyvtári hálózata jól szárfarkodott azzal, amit kapott. És beszélt arról is, hogy a következő években, évtizedekben milyen támogatást ad majd a fővárosi társadalma a könyvtárainak. Szabó Ervin elképzelései valóra váltak és gyümölcsözően bontakoznak ki.

Könyvtárak és a tudomány

Szabó Ervin a könyvtárakat a tudományok művelésére szolgáló műhelyeknek is tekintette. Maga is tudós volt - nem csak könyvtártudós, bibliológus, bár annak is jelentős. Ezt a követelményt a könyvtárakkal szemben ma maga a társadalom állítja fel. A tudomány egyre nagyobb szerepet játszik a közgondolkodás kialakításában - mutatott rá előadásában Köpeczi Béla akadémikus, a MTA főtitkárhelyettese. "Leszűkítő volna az a felfogás - mondotta -, amely szerint a tudomány és a tudománnyal való foglalkozás nem jelent egyebet mint kizárólag bizonyos általános műveltségi vagy szakismereteknek a terjesztését. Erről nincs szó. Maga a tudomány is hozzájárulhat speciális eszközeivel ahhoz, hogy az ember formálódjon... és ha ezt a tevékenységet megfelelően be tudjuk építeni egész közművelődésünkbe és azon belül természetesen a könyvtári munkába, akkor azt hiszem korszerűbbek leszünk." Befejező szavai: "Azt szeretném ajánlani, hogy mind a tudományos kutatásban, mind pedig a tudományos eredmények népszerűsítésében működjünk együtt."

Oktatás és könyvtár

Szabó Ervin korában és halála után még évtizedekig, hazánk felszabadulásáig, az oktatás

az elnyomó osztályok manipulációs eszköze volt elsősorban a népoktatás terén. Ez ellen vette fel Szabó Ervin a harcot, akkor, amikor a könyvtárat az ifjuság oktatásának, nevelésének szolgálatába is állította. Szocialista társadalmunkban a könyvtár az oktatás fontos eszközévé vált, az oktató intézményeken belül is, azokon kívül is azonos ideológia alapján segítik a közművelődést, a tudás megszerzését. Dr. Héberger Károly, a Budapesti Műszaki Egyetem Központi Könyvtárának igazgatója az előadásában idézi a MSZMP KB határozatát: "Az oktatás-nevelés tartalmának továbbfejlesztése során abból kell kiindulni, hogy az oktatási intézmények nem taníthatnak meg mindent, ami az életben szükséges... A tudományos-technikai fejlődés mai szakaszában iskoláink csak úgy felelhetnek meg a társadalmi követelményeknek, ha a tanulók gondolkodását fejlesztve kialakítják a továbbtanulás igényét és képessé teszik őket a folyamatos önművelésre."

Az önművelés legjobb és legszélesebb körben használható eszköze a könyvtár, amint azt Boros miniszterhelyettes is hangsúlyozta. Olyan eszköz, amellyel nagy eredményeket értünk el, de amelynek felhasználása még távolról sem felel meg a lehetőségeknek. A könyvtári munkában a legfontosabb az - állapította meg Héberger Károly, hogy a hallgatók olyan szemléletét alakítsa ki, amelyben természetes az új ismeretek keresése, befogadása, lényegében tehát a tanulmányok befejezése után az ismeretek rengetegében az önálló eligazodás és fejlődés.

Szakmai információ

Szabó Ervin korában a szakmai információ és a szakkönyvtárügy még gyermekcipőben járt - különösképpen a társadalomtudományok területén. Ő volt az, aki felismerte e tekintetben is a könyvtár feladatát és a vezetése alatt álló könyvtárat a társadalomtudományok alapkönyvtárává, e tudományok művelésének bázisává formálta. Az ő megalapozó munkásságának az eredménye volt a felszabadulás utáni ez irányú erőteljes fejlődés, amelynek elismeréseképpen ma a Szabó Ervin Könyvtár az országos szociológiai szakkönyvtár. A szakkönyvtárak és a szakkönyvtári információ fejlődése - amint azt dr Papp László, az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság elnökhelyettese az előadásában kifejtette - a felszabadulás után rohamléptekkel indult meg és ma sok tekintetben elérte a világszínvonalat. A szakkönyvtárak munkája ma a közművelődés egyik alapvető tényezője. Milliónyi szakemberünk vesz részt az ország építésében, szakértelmük fejlesztésében nélkülözhetetlen szerepet töltenek be a szakkönyvtárak.

Szabó Ervinről

dr Remete László osztályvezető, Szabó Ervin életének és munkásságának tudós ismerője és

ismertetője beszélt. "A halála óta eltelt közel hat évtizedes távlatból mérlegelve szerepét már kimondhatjuk, hogy nem csak a marxizmus - hazánk határain túl is számontartott - kimagasló magyar propagandistája, a hazai munkásmozgalom forradalmi balszárnyának ébresztője, nem csak új csapásokon járó történetíró, a századelő nagy szociológiai mozgalmának egyik vezéralakja volt, hanem mint bibliológus, kulturpolitikus és könyvtárszervező az egyetemes könyvtár- és dokumentációtörténet lapjaira is maradandóan írta be a nevét. Idő kellett hozzá, hogy sokrétű hagyatékát az utókor újra felfedezze..."

RÉSZT VETTEM A VÁNDORGYŰLÉSEN...

Mint a FSZEK dolgozója vettem részt a vándorgyűlésen és örültem annak az ötletnek, hogy könyvtárunk felhasználta ezt az alkalmat arra, hogy az ország különböző tájairól összesereglett könyvtári szakemberekkel megismertesse bibliográfiai és egyéb tájékoztató tevékenységét. A plenáris ülésre érkező vendégeket a propaganda osztály által rendezett "Propaganda Bazár" fogadta a Pataky István Művelődési Központ hatalmas előterében, s e bazárban a FSZEK kiadványaiból válogathattak. A börzén nemcsak a vendégek, hanem még mi, a "házigazdák" is felfedezhettünk néhány számunkra ismeretlen kiadványt, és kellemes meglepetés volt ezek kelen-dősége: sokszáz forintért vásároltak belőlük. Talán "megérne egy misét" hozzáférhető kiadványaink jobb propagálása, jegyzékbe foglalása, - Kedves figyelem volt, hogy a vendégek egy-egy FSZEK ajándéksomagot találtak helyükön, benne Szabó Ervin-dokumentumok, fényképek és a könyvtár központjáról és a gyermekkönyvtári hálózatról frissen készült tájékoztató.

1977. nov. 3. csütörtök este

A konferencia első napján Darvas Iván színművész egyórás előadástje volt az a többlet, amellyel a rendezőség színesebbé kívánta tenni a könyvtárosok találkozóját. Darvas Iván - nyilván már sokszor előadott és kipróbált - műsora a színészi munkáról szóló elméleti bevezetővel kezdődött, majd ezt remek önparódiával oldotta fel. A művész, aki kevés számú nagyon szépen beszélő színészünk közé tartozik, az anyanyelvhez szóló szerelmi vallomását Illyés Gyula: "Mariska hazát választ" c. irását mondta el. Részletet hallottunk Gogol: "Az őrtült naplója" c., a Pesti Színházban hosszú évek óta sikerrel játszott darabjából, utána pedig két sanzont, Simonov: "Várj reám" című megzenésített versét és egy dalt a La Mancha lovagijából. A műsort Csehov híres magánszáma, "A dohányzás által-

A Vándorgyűlés a Pataky István Művelődési Központban zajlott le, amelynek színháztermét zsufolásig megtöltötték az egész országból összegyűlt könyvtárosok. A plenáris ülésen Révész Ferenc, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár igazgatója elnökölt. A Vándorgyűlés második napján a MKE szekciói és bizottságai ülészektek.

A IX. Vándorgyűlés jelentős esemény volt a hazai könyvtárügy történetében. Köszönet illeti mindazokat - és elsősorban a Szabó Ervin Könyvtár dolgozóit -, akik tevékeny hozzájárulásukkal elősegítették sikerét.

dr Székely Sándor

masságáról" c. jelenet zárta be.

A szép estnek egy szépséghibája volt. A Pataky István Művelődési Központ színházterme ugyanis csak 500 (?) férőhelyes. A rendezőség jó előre közhírré tette, hogy csak az kérjen belépőt, aki valóban el is tud jönni, mert az érdeklődés igen nagy, nem tudják kielégíteni az igényeket. Ennek ellenére kb. 50 hely üresen maradt, ami azt jelenti, hogy ennyi jegyigénylő végül nem jött el. Véleményem szerint ez lelkiismeretlenség, tiszteletlenség a művésszel és a rendezőséggel szemben. Aki nem tudott eljönni kis fáradsággal találkozott volna kollegát, aki boldogan meghallgatta volna az előadói estet.

Az előadás után a 12-es könyvtár kollektívája, "összes termeibe" baráti találkozóra invitálta a konferencia vendégeit. Aki még eddig nem látta, most megnézhetette a meseszobát, meglavagolhatta a krokodilust, s bekukkanthatott a zeneszobába is. Apránként aztán a közönség mind a búfénék berendezett kis előadóterembe szivárgott, és Sándor Mari, a konferencia fáradságtalan háziasszonya, elkezdte a közös nó-tázást. A könyvtárosok, 18-tól 70 éves korig be-zárólag spontán lelkesedéssel csatlakoztak a János bácsi a csatában, Zöld erdőben, zöld mezőben sétál egy madár stb. közös előadásához, sőt az egyik kolleganő, gondolom zenei könyvtáros lehetett, még szólamokat is szervezett. Azt hiszem, hogy nem a csak mérsékeltén fogyó alkohol, hanem a közös éneklés tette valóban jó hangulatúvá ezt a találkozót.

1977. november 4. péntek

A konferencia második napján kerültek sorra a szekciótulészek. Reméljük, hogy más kollégák - talán más fórumokon - beszámolnak majd a gyermekkönyvtárosok, a műszakiak, az ifjusági könyvtárosok és a zenei szekció munkájáról, mi a társadalomtudományi szekció ülésén vet-tünk részt.

Sainálattal kell megállapítani, hogy erre a szekció ülésre viszonylag kevesen jöttek el, s ezeknek jórésze is a FSZEK munkatársa volt. Pedig az előadó, Sallai István igazán megérdemelte volna, hogy többen meghallgassák. Véleményem szerint ennek oka elsősorban a hiányos tájékoztatás volt a vándorgyűlés meghívóján ugyanis nem szerepelt a szekció ülések előadóinak neve, csak az előadások témája. A társadalomtudományi szekció témája Szabó Ervin időszertűsége volt. A vándorgyűlés résztvevői közül valószínűleg sokan gondolták, hogy az előző napon meghallgatták már Szabó Ervin munkásságának kiváló ismerőjét, Remete Lászlót, s inkább egy másik szekció ülésén vettek részt. Pedig Sallai István más szempontból értékelte Szabó Ervint, feltéve azt a kérdést: hogyan sáfárkodunk a nagy könyvtártudós szellemi örökségével. Felolvasta azokat az idézeteket, amelyekben Szabó Ervin 60-70 évvel ezelőtt kifejtette, hogy milyenek kell lennie a modern városi könyvtárnak, közelebről Budapest könyvtárának. Ezek után elővette a legfrissebb könyvtári statisztikákat. A számokkal nem lehet vitatkozni. A könyvtári helyiségek négyzetméterei, a város lakosságára számított egy főre jutó könyvbeszerzés /akár forintban, akár darabszámban nézzük/, mind a személyzeti ellátottság tekintetében Budapest az ország utolsó helyén áll. A megyék közül a sereghajtó Pest megye, ennek a könyvtárral legrosszabbul ellátott része a Budapest környéki agglomerációs övezet, de még ennél is rosszabb a kétmillió főváros helyzete. Egyetlen pontban vezetünk, a mi könyvtárosainkra fejenként sokkal több kölcsönzés és olvasó jut, mint bármelyik másutt élő kollégánkra.

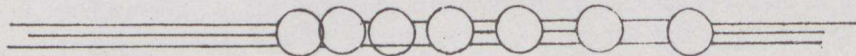
Nehogy ezek után bárki is azt higgye, hogy Sallai István lebecsülte könyvtárunk erőfeszítéseit. Nagyra értékelte mind az intézetvezetés sok éves harcát, a dologi ellátottság emelése és az új könyvtárhelyiségek érdekében, mind a kerületi könyvtárakban és a központban a helyhiánnyal küszködő kollégák szorgalmas munkáját, az egész ország számára hasznos módszertani és propagandatevékenységet. Mindezt figyelembe véve is azt állapította azonban meg, hogy nagyon sok mindennel elmaradtunk még Szabó Ervin elképzelései mögött, ez azonban nem a könyvtáron múlik.

Néhány szót még az egész konferencia megrendezésének munkájáról és a konferencia visszhangjáról.

Azzal kezdem talán, hogy a Magyar Könyvtárosok Egyesülete ragaszkodott hozzá, hogy az idén Budapesten legyen a vándorgyűlés és annak éppen a FSZEK legyen a házigazdája. Furcsán hangzik, de Budapest ebből a szempontból sokkal rosszabb helyzetben van, mint bármelyik megyeszékhely. A megyei könyvtárak konferenciarendezés esetén ugyanis általában jelentős pénz-, gépkocsi-, helyiség- és személyzeti segítséget kapnak az illetékes megyei szervektől. A másik probléma: eddig a vendéglátó megyei könyvtárak rosszabb-rövidebb fakultatív autóbusturát szerveztek a megye nevezetességeinek bemutatására, ezért a konferenciák általában háromnaposak voltak. Nálunk ez elmaradt, mondván, hogy Budapestet ugyanis mindenki ismeri. Kétlem, hogy ez valóban így van, hiszen még mi magunk is csak saját lakó- és munkahelyünk környékét ismerjük igazán, továbbá egy-két nevezetesebb kirándulóhelyet, muzeumot. Talán lett volna jelentkező olyan városnéző körutra, amelynek során Csepeltől Ujpestig meg lehetett volna tekinteni a várost, esetleg üzemlátogatást szervezni, a Várban a munkásmozgalmi, a történeti vagy éppen a Szabó Ervin kiállítását megnézni, stb. stb. Persze, ehhez a november 7-e előtti hét éppen nem volt alkalmas. Szállodai férőhely-hiány miatt kellett ezt a hetet választani, bár talán az október hónap megfelelőbb lett volna. Annak azonban örültek a vidéki kollegák, hogy fizetés után és nem előtte volt az összejövétel, annak már kevésbé, hogy a szabad szombat és a kétnapos ünnep miatt zsufolt vonatokon kell hazautazniuk.

Mindezt tudomásul véve azt kell mondani, hogy az adott lehetőségeken belül a rendezőség, elsősorban Sándor Ottóné óriási és háládatlan feladatot oldott meg, ugyyszólván zökkenőmentesen. A 12-es könyvtár munkatársai pedig gyakorlott vendéglátókként és fáradhatatlan készséggel álltak a vendégek rendelkezésére. Ugy vettem észre, hogy a vándorgyűlés résztvevői jól érezték magukat és reméltük szívesen fognak emlékezni erre a találkozóra.

Vágh Mária

60 KÉRDÉS A SZOVJETUNIÓRÓL

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom 60. évfordulója alkalmából "60 kérdés a Szovjetunióról" címmel, rejtvényjátékot kaptunk a Hálózatí és módszertani osztálytól. /Összeállította: Bánhegyi Gyuláné és Rieth Józsefné./

A 44-ES GYERMEKKÖNYVTÁRBAN ennek felhasználásával két alkalommal rendeztünk vetélkedőt.

Először a Dugonics utcai általános iskola könyvtárosa 25 példányt osztott ki a kérdésekből a VII.-VIII. osztályos tanulóknak. Két hétig készültek a gyerekek a vetélkedőre. Mind az iskolái, mind a mi könyvtárunkban komoly kutatómunka folyt.

Második alkalommal az Erdélyi utcai általános iskola orosz szakkörének tagjai jöttek vetélkedni a könyvtárba. Ők is jól felkészültek előre, olvastak, jegyzeteltek. Nekik szóbeli versenyt rendeztünk, tiketteket osztottunk a jó feleletekért, s a legtöbb tikett birtokosa lett az első.

Mindkét alkalommal örömmel tapasztaltuk, hogy a gyerekek komolyan vették a versenyt, s igen jól fölkészültek. Nagy segítség volt számukra - és a könyvtárosok számára is - hogy a felhasználható könyvekről jegyzéket kaptunk.

Az említett vetélkedő anyagát még számos más érdekes módon föl lehetett használni, erre bizonyára sok példa van gyermekkönyvtárainkban. A cél azonban közös, s úgy érzem, ezt mindannyiunknak sikerült elérni: a gyerekek jobban megismerték a Szovjetuniót, az Októberi Forradalomról tanultakat elmélyítették, rendszerezték, és nem utolsó sorban, még a kézikönyvek használatát, a jegyzetelés technikáját is gyakorolták.

Óhegyi Pálné
ÓBUDÁN....

A NOSZF évfordulójának megünneplésére iskolák közötti vetélkedőt terveztünk. hogy minél több olvasónk legyen aktív résztvevője a megemlékezésnek. Nagyon megörültünk a "60 kérdés a Szovjetunióról" c. módszertani anyagnak.

A gyerekeknek nem csupán a könyvekben kellett kutatni, hanem a mellékletként megadott képes táblázaton saját magukat ellenőrizve kellett kikeresni a helyes képet. A megfelelő kockák kiszínezése után a 60-as szám rajzolódott ki.

Elhatároztuk, hogy könyvtárainkban /8-as gyermekkönyvtár és a 8/1-es gyermekfiók/ nem egyéni, hanem órsők közötti versenyt hirdetünk. Két okból döntöttünk így:

- egy gyereknek nem biztos hogy kellő kitaratása lesz a hatvan kérdés megválaszolására.
- sokkal több tanulót tudunk bevonni a játékba.

Az uttörőcsapatvezetők szeptemberi értekezletén ismertettem a játékot, melyet szívesen fogadtak. Megbeszéltük, hogy októberben elindítjuk a versenyt. Valóban, az órsők egymás után jelentkeztek a feladatlapokért. Könyvtáraink alig győzték fogadni őket. Körülbelül 150 órs vette át a kérdéseket. Nagyon sokat és sokan dolgoztak. A verseny végére a megfejtéseket kevesebben adták le. 56 órától és 6 egyéni részvevőtől kaptuk meg a válaszokat. Az értékelést november 24-én tartottuk a Várkonyi György Uttörő és Ifjusági Házban. Az első három helyezést elérteknek /10 órs/ könyvjutalmat adtunk. 380 résztvevő emléklapot kapott.

Az eredményekről az uttörőcsapatvezetők novemberi értekezletén is beszámoltam. Itt tudtam meg, hogy a csillaghegyi iskolák is megrendezték a rejtvényjátékot, ők a 21-es sz. könyvtárba vitték a megfejtéseket. Ugyanugy, mint nálunk, többen indultak, s végül 15 órs adta le a válaszokat. Jutalomként szintén könyveket és emléklapokat kaptak a pajtások.

Kerületünk szinte valamennyi iskolájából indultak órsők. Ugy érzem a vetélkedő nemcsak azért volt sikeres, mert a gyerekek aktív, játékos módon szerezhettek jártasságot a témában, hanem azért is, mert ennek során sokan megismerkedhettek könyvtárainkkal, s többen olvasóink is lettek azok közül, akik korábban nem voltak könyvtártagok.

AZ 1-ES GYERMEKKÖNYVTÁRBAN...

A "60 kérdés a Szovjetunióról" c. rejtvénypályázatot a VI. kerületi iskolák csapatvezetőin és a napközis munkaközösségek vezetőin keresztül hirdettük meg. A játékot a gyerekek és a pedagógusok érdekesnek, hasznosnak találták.

A kerület minden iskolájából érkezett megfejtés. Sok órs, napközis csoport, szakkör közösen dolgozott, de voltak egyéni megfejtések is. Néhány csoport a könyvtárban fejtette meg a rejtvényt, kézikönyvek segítségével. Összesen mintegy 400 gyermek vett részt a rejtvényfejtésben.

A pályázatot ünnepi műsor zárta, az ajándék-műsor szereplői a Bartók Gyermekszínház művészei voltak. A műsoron kívül minden csoport tárgyjutalomban részesült: könyveket, társasjátékokat, hanglemezeket kaptak.

Ugy látjuk, hogy a "60 kérdés a Szovjetunióról" c. rejtvénypályázat nemcsak érdekes és hasznos játéknak, de jó könyvtári propaganda-eszköznek is bizonyult.

Varró Istvánné

"KI LÁTOTT ENGEM?"

1977. november 19-én kiállítás-megnyitóval egybekötött díjkiosztó ünnepséggel ért véget az Ady Endre születésének 100. évfordulója tiszteletére meghirdetett képzőművészeti és irodalmi pályázatot a Pataky István Művelődési Központban.

Ezt megelőzően valamennyi pályázónak levélben köszönték meg a rendezők a részvételt. A díjazottakkal közölték, hogy milyen helyezést értek el, továbbá azt, hogy milyen alkotásaik szerepelnek a kiállításon, s egyuttal meghívást is kaptak a záróünnepélyre. A színházteremben több mint háromszázan gyűltek össze az ország minden részéről, Nyiregyházától Sárospatakig és Pécestől Budapestig.

Október 15-ig 247 irodalmi és 1351 képzőművészeti pályázat érkezett be a Hazafias Népfront Budapesti Bizottságára. Az irodalmi pályázók közül legtöbben egy-egy verset elemeztek, csak kevesen vállalkoztak összehasonlító verselemzésre. Második helyen az esszé-jellegű tanulmányok álltak, majd a költő publicisztikai alkotásainak és novelláinak elemzése következett. Többen küldtek be saját verset és novellát is, ezeket a pályázati feltételeknek megfelelően nem fogadhatta el a zsűri, de a beérkezett munkák sokszínűségéhez ezek is hozzájárultak. A pályaművekhez csatolva számos levél is érkezett. Ezekben nemcsak a pályázatról mondták el véleményüket íróik, hanem azt is indokolták, miért választották ezt vagy azt a verset elemzésre, egyáltalán, hogyan barátkoztak meg Ady verseivel. Az egyik pályázó például így ír: "Mialatt Ady Endre életéről, életművéről szóló írásokat olvastam, rengeteget tanultam, s azt lehet mondani közelebb kerültem hozzá, s talán jobban meg is értettem bonyolult egyéniségét, verseinek mondanivalóját."

Színvonalas verselemzéseket küldtek be szocialista brigádok is, elsősorban Kőbányáról, s ez a 12-es könyvtár munkáját is dicséri. A könyvtár és a művelődési központ Ady műveltségi vetélkedő sorozatot szervezett az évforduló tiszteletére, s az elődöntőbe bejutott valamennyi brigád részt vett a Ki látott engem? pályázaton is.

Az irodalmi pályázat 1500 Ft-os első díját János István nyiregyházi pályázó nyerte A titok arat című vers elemzésével. Második díjat kapott Samu Ágnes budapesti, a Ki látott engem? és Tarpa András sárospataki versenyző a Ki látott engem? és az Egy háborus virágének című költemények elemzéséért. Harmadik díjban a zsűri Haas György budapesti, Nagy Gábor gyulai és Somogyi Mária pécsi pályázót részesítette, Az éjnimádó, a Góg és Magóg fia vagyok én és A megcsufolt ember című versekről szóló munkájukért. További heten többszáz forint értékben könyvvásárlási utalványt kaptak.

Az 1351 képzőművészeti alkotás közül legtöbb a grafika és a festmény volt, jóval kevesebb fotomontázs, kispasztika és plakett érkezett be. Az alkotások a legkülönbözőbb stílusirányzatokat képviselték. A Népművelési Intézet által kijelölt zsűri szerint a pályaművek összességükben megfeleltek az országos amatőr átlagnak. A legszínvonalasabbak a grafikák voltak, majd a festmények következtek, végül a szobrászati munkák, amelyek közül a plakettek fejezték ki leginkább a költő gondolatvilágát. A beérkezett kevés fotó igen színvonalas volt, így egy ezek közül is bekerült a díjazottak közé. Stílus és formai jegyek tekintetében a realiztikus művek domináltak, ezután következtek az absztrakt, az avantgard, majd minimális számban a naiv művészeti irányzat képviselői.

A képzőművészeti alkotások készítői zömmel a különböző alkotókörekből kerültek ki, ahogy a pályázókkal történt beszélgetések során megtudtuk. Köztük szép számmal voltak fiatalok, de az idősebb korosztály is képviseltette magát. A 3000 Ft-os első díjat - grafikáival - Nagy László budapesti pályázó nyerte, mint a kiállításon elmondta, a Kőbányai Gyógyszeráru Gyár dolgozója. Második díjat kapott ugyancsak grafikáijért Ponori Thewrewk Ajtony budapesti, festményéért Németh Ágnes budapesti pályázó. Harmadik díjat nyert még festményével Varga Péter, és fotosorozatával Németh Zoltán budapesti pályázó. További heten 500-500 Ft-os pénzjutalmat kaptak. Az Uj Tűkőr szerkesztősége által felajánlott nyolcezer forintból hét képzőművészeti és tíz irodalmi pályázó kapott különdíjat.

A képzőművészeti alkotások közül 60 festmény, 80 grafika, több kispasztika, szobor és plakett került kiállításra, amelyet tíz napig tekintettek meg az érdeklődők a művelődési központ kiállító termeiben. A vendégkönyv egyik bejegyzése így adja vissza a látottakat: "... a kiállítás bizonyítja, Ady ezer arca ezer szint varázsol. Köszönjük a művészeknek! Köszönjük a rendezőknek!"

Sándor Ottóné

KI LÁTOTT ENGEM?

Meghird

"ÖTLETVÁSÁR 1977!"

Az Intézetvezetőség 1977-ben másodszor hirdetett pályázatot olyan könyvtári órák forgatókönyveinek elkészítésére, amelyek a könyv-könyvtárhasználatra tanítás módszereit írják le, lehetőleg aktuális eseményhez, témához kapcsolódva.

A felnőtteknek kölcsönző könyvtárak munkatársai hét forgatókönyvet készítettek, közülük hat került bemutatásra október második felében. A hatféle forgatókönyv, mind más-más téma és ötlet alapján mutatja be a könyvtárat, illetőleg egy-egy állománytest és a tájékoztatási segéd-eszközök használatát. E cikk keretében nincs mód arra, hogy az egyes órákat részletesen ismertessük, csupán az anyag rövid bemutatására törekedhetünk, s csak egy-egy mondatot ragadhatunk ki a zsűri értékeléséből. /A forgatókönyvek összeállítói számára külön beszélgetés keretében részletesen elemezte forgatókönyvüket és bemutatófoglalkozásukat a bíráló bizottság a jutalmak átadásakor./

Bálint Lehelné: Önálló munkára nevelés egy történelem óra keretében - 46-os könyvtár - című forgatókönyvében a XVII. század magyar és egyetemes történetének főbb eseményeit kívánta feldolgozni. Az órán résztvevő szakmunkástanulók, egy jól összeválogatott kis kézikönyvtár alapján dolgoztak a könyvtáros irányításával. Úgyesen buvárkodtak, ám az eredmények önálló ismertetésére, hangos válaszadásra már nem voltak hajlandók, a könyvtáros a szükségesnél többet dolgozott helyettük, s ez sokat levont a bemutató foglalkozás értékéből. Az anyag egyébként kis változtatással publikálható és hálózati szinten is jól hasznosítható.

Biró Ferenc: A világ teteje: Tibet /12-es könyvtár/. A rendkívül precízen összeállított forgatókönyv gazdag illusztrációs anyagával alapos munkát tükröz, itt is a megvalósítás során akadtak problémák. Csak igen nehezen sikerült aktivizálni a jelenlévő fiatalokat, s néhány fogalom és kézikönyv fajta is magyarázat nélkül maradt.

Biróné Tóth Irén: A Föld és az élővilág fejlődéstörténete /11-es könyvtár/. Ugyancsak nagy gonddal összeállított forgatókönyv, amely gazdag illusztrációs anyagot vonultatott fel a téma szemléltetésére: könyvek, kőzetek, diaképek. A nehéz témában alapos jártasságról tett tanubizonyosságot a foglalkozást vezető könyvtáros. Kár, hogy esetenként több olyan ismeretet is közölt, amelyet kérdés formájában tehetett volna fel a gyerekeknek. A feldolgozott téma legalább két óra anyaga volt, így a megadott egy óránál jóval tovább tartott. Különösen tetszett a természettudományos folyóiratok bemutatása, s a velük kapcsolatban kiosztott feladatok.

Fers Márta: Évfordulós játék a könyvtárban

/44-es könyvtár/. A jó alap gondolatra felépített forgatókönyv címében is benne rejlik aktualitása és aktualizálhatósága, nagy pozitívuma továbbá, hogy a könyvtár szinte valamennyi állománytestének bemutatására alkalmas. A művelődési kör tagjai számára tervezett foglalkozássorozat befejező részeként láttuk a bemutatót. Fers Márta személyében rátermett, felkészült könyvtárost ismertünk meg, aki az óra keretében jól aktivizálta a fiatalokat. Forgatókönyvét színvonalas könyvtári foglalkozás keretében valósította meg: egyetlen kézikönyv fajta, egyetlen fogalom sem maradt magyarázat nélkül. Jól érvényesült a szabadpolc, a kézikönyvtár és a tájékoztatási segéd-eszközök közötti kapcsolat bemutatása.

Pobori Ágnes: Nézz körül! Ismerkedés a társadalomtudománnyal /39-es könyvtár/. Az igen nehéz feladatot, amelyet forgatókönyvében maga elé állított az anyag készítője, szinte percnyi pontossággal oldotta meg. A sok szálon futó gondolatsort biztos tudással fogta össze, úgyesen irányította a gyerekeket a szabadpolc, a katalógusok és a kézikönyvek között. Esetenként többet hagyatkozhatott volna a fiatalok korábban szerzett ismereteire és önállóságára.

Téchy Tünde: "Messziről jön, s messzire megy az élet" Ady Endre születésének 100. évfordulója tiszteletére összeállított foglalkozás. Egy kevésbé jól megírt forgatókönyv nagyon jó megvalósítását láttuk. A több mint harminc középiskolást szinte maradéktalanul sikerült aktivizálni az egyéni és csoportos feladatokkal, amelyek megoldása során elének táruáltak a könyvek segítségével az Ady életmű főbb állomásai.

Nem került bemutatásra Varga Márta: Könyvtárhasználati vetélkedő középiskolásoknak című forgatókönyve, amely több óra anyagát tartalmazza, s a könyv-könyvtárhasználat sokoldalú megismertetésére törekszik.

A forgatókönyveket és a bemutatókat együttesen értékelték a zsűri; - Király Lászlóné a HMO osztályvezetője, Csépi Attiláné a 7-es könyvtár vezetője és Kuli Ágota a 3-as könyvtár helyettes vezetője -, és az összesített eredmény alapján hozta meg döntését. Az értékelés szempontjai többek között az alábbiak voltak: A forgatókönyv felépítése, alkalmassága publikálásra, témaválasztása, hogyan valósítja meg a maga elé tűzött célt a könyvtáros az óra során; a résztvevők aktivizálása. Mennyire érvényesül a könyv "munkáltató" használata, mennyire válik az óra során a fiatalok sajátjává a könyv-könyvtárhasználat. Végtül, de nem utolsósorban az előadó rátermettsége, felkészültsége, nyelvhelyessége, stílusa.

A zsűri döntése alapján a következő eredmény született. Első helyezést ért el Fers Márta, aki 1000 Ft jutalmat kapott, második helyezett lett

Pobori Ágnes és Téchy Tünde, jutalmuk egyenként 700-700 Ft volt. A versenyzőket indító könyvtárak ugyancsak pénzjutalomban részesültek: a 44-es könyvtár 3000, a 22-es és a 39-es pedig 1500-1500 Ft-t kapott, a fenti összeget szemléltető eszközeik gyarapítására fordíthatják.

A bíráló bizottság egybehangzóan állapította meg, hogy a verseny során több tehetséges fiatal könyvtáros kolléga mutatkozott be, akik, -ha helyenként hiányzik is még a kellő könyvtári gyakorlatuk - bizonyították felkészültségüket és rátermettségüket. Kár, hogy az "ötletvásárt" nem kíséerte olyan érdeklődés a kerületi könyvtárak munkatársai részéről, mint amit megérdemelt volna.

A gyermekkönyvtárakból 12 forgatókönyv érkezett be. A beküldött pályázatok közül tiznek a bemutató foglalkozását október folyamán megtartották. A bemutatók sorrendjében a következők pályáztak:

Verőcei Katalin /12-es könyvtár/: Magyarország hadtörténete a honfoglalástól napjainkig - sorozat első témája: A honfoglalás és a kalandozások kora;

Péter Iván Tamásné /12-es könyvtár/: Katalógushasználati játékok;

Demeter Gyuláné /9-es gyermekkönyvtár/: Barangolás régi várainkban;

Gróhmann Mária /12-es könyvtár/: Mesterségek dicsérete c. sorozat első témája: Az elvesztett magtól a kenyérig - "Arass, rózsám, arass...";

Fenyves Mária /23-as könyvtár/: Zichy Mihály születésének 150. évfordulóján;

Jakubecz Ilona /12-es könyvtár/: A "Buvár klub" első foglalkozása - A tenger legendái;

Szabó Ildikó /19-es könyvtár/: A gyógyító értelem - könyvtárhasználati foglalkozás;

Vörösmarty Ágnes /5-ös gyermekkönyvtár/: Kémiai vetélkedő;

Bácskai Erzsébet /12-es könyvtár/: Séta a matematika birodalmában c. sorozat második foglalkozása: "Ismerd meg tenmagad!" /görög matematika az i.e. V. században/;

Csernus Lászlóné /8/1-es gyermekkönyvtár/: "Hegy-viz-centi-buza..." környezetismereti "kikarodóvásár".

A beérkezett forgatókönyvek színvonala lényegesen magasabb volt mint 1975-ben. Kettő kivételével /"Mesterségek dicsérete", "Hegy-viz, centi-buza..."/ felső tagozatosok számára készített foglalkozásokat túlköztek, s egy kivételével /Zichy megemlékezés/ direkt vagy indirekt módon a könyv- és könyvtárhasználatot, egy egy téma irodalmának mélyebb megismerését tűzték ki célul.

A zsűri, /melynek tagjai: Hargitai Nándorné a HMO vezetőhelyettese, Friedrich Lajosné, Ke-

pes Ágnes és Szemkeő Gáborné gyermekkönyvtár- ill. részlegvezetők, Székely Ervinné könyvtárvezető/, a forgatókönyv és a bemutató egy-egy teljesítményét értékelte bizonyos szempontok alapján mennyire könyvcentrikus a téma és megközelítése megfelel-e a korosztálynak. Milyen a feldolgozás logikai menete, célszerűen használja-e a könyvtári segédeszközöket, egyszeri foglalkozás vagy sorozat része, a könyvtáros milyen kontaktust képes teremteni gyerekekkel, aktivizálásuk, új ötletek és játékos elemek, helyes ismeretek közlése, nyelvhelyesség, általános benyomás/.

Érdekes módon a bemutatók, és a bemutatót végző könyvtáros személyisége jelentősebb mértékben estek latba az értékeléskor mint kezdetben a zsűri gondolta. Bár a pályázat meghirdetésekor nem zártuk ki a foglalkozás "kísérletét" ugyanazokkal a gyerekekkel vagy másokkal; az első esetben ezeknek a bemutatóknak a hőfoka lényegesen alacsonyabb volt, a gyerekek vagy unták a témát, vagy nagyon "művinek" hatott aktivitásuk.

A zsűri végül, általános benyomásait mérlegelve és figyelembevéve azt, hogy minden csoportos foglalkozás célja a könyvtár propagálása, rendszeres, könyvtárat ismerő olvasóvá nevelés - a következőképpen értékelte a pályázatokat:

I. díjat nyert Bácskai Erzsébet "Séta a matematika birodalmában" c. forgatókönyve. Az első helyet a bemutató döntötte el, ahol a gyerekek oldottan, játékosan ismerkedtek meg a matematika szépségeivel. A könyvtáros érti és szereti a matematikát, teljes figyelmét a gyerekekre összpontosítja. A könyvtárhasználat itt indirektebb módon érvényesült.

II. díjat nyert: Jakubecz Ilona "A tenger legendái" c. forgatókönyve, melynek célja a természettudományos világkép kialakítása. A forgatókönyv és a bemutató logikus, világos szerkezetű. Nagyon jó módszernek bizonyult, hogy a könyvtáros ismertette a legendákat, hiedelmeket és a gyerekek keresték meg ugyanazon jelenség tudományos magyarázatát a könyvek segítségével. Minden ismeretlen fogalmat és téves ismeretet tisztázott.

III. díjat nyert - megosztva: Péter Tamásné Katalógushasználati foglalkozása és Csernus Lászlóné környezetismereti "kikarodóvására" a "Hegy-viz-centi-buza". Az előbbi célja a katalógushasználatban való jártasság megszerzése. Tudatos folyamatként felépített sorozatot zárt ezzel a vetélkedővel. Ötletgazdag, kontaktust teremteni tudó könyvtáros. Hiányossága: a tartalmi és a kiejtésbeli hibákat nem javította. Az utóbbi célja az érdeklődés felkeltése az egyéni gyűjtő- és kutatómunka iránt. Az összeállítástól, szervezésen és lebonyolítá-

son keresztül teljes mértékben a gyerekekre támaszkodott, teljesen a háttérbe húzódott, s ez lett végül a foglalkozás hibája. A gyerekek nem távoznak a könyvtárból téves ismeretekkel, a könyveket használva kell korrigálni a tévedéseket, s tisztázni a félreértéseket.

A két be nem mutatott forgatókönyvet /Kovács Mariann és Tátrai Zsuzsa munkáját/ a zsűri a fentiek miatt nem tudta értékelni.

Ezúton köszönjük meg a zsűri és a résztvevők munkáját.

Sándor Ottóné - Bánhegyi Gyuláné

MŰSZAKI KÖNYVNAPOK 1977. OKT. 7-31.

Ez év októberében tizenhatodik alkalommal került sor a "Műszaki Könyvnapok" országos megrendezésére. Az akció célja: ébrentartani, illetve fokozni a szakirodalom iránti érdeklődést, felhívni a figyelmet arra, hogy a technika rohamos fejlődésével lépést tartani csak az új eredményeket ismertető szakkönyvek segítségével lehet. Ezt a célt a Magyar Szocialista Munkáspárt XI. kongresszusának határozata is fokozottan kiemeli, amikor hangsúlyozza, hogy "A tudomány szerepét fokozni kell társadalmunkban, arra kell törekedni, hogy mindinkább termelőerővé váljék." A sikeres rendezés és szervezés érdekében a Műszaki Könyvnapok Szervező Bizottsága pályázatot hirdetett az ország könyvtárosai körében.

A pályázathoz kapcsolódott hálózatunk is. Három könyvtár helyi adottságai és lehetőségei figyelembevételével különösen kiemelkedő rendezvénysorozattal, kiállításokkal vett részt a pályázaton.

A Kertész utcai 22-es könyvtár a közelükben levő két szakmunkásképző intézet tanulói számára két előadást szervezett az akusztika és a digitális technika témaköréből. Az előadó az Edison-féle fonográfól a legmodernebb kvadrofongig bemutatta a hangrögzítést és gyakorlati tanácsokkal is ellátta a fiatalokat: pl. hogy a vásárláskor milyen műszaki adatokat vegyenek figyelembe, vagy: hogyan készítsenek saját maguk hangszórót. A könyvtárosok az előadásokhoz kapcsolódó könyvekből kiállítást készítettek, s ezekből az érdeklődők, a témával foglalkozni kívánók kölcsönözhetnek is.

A Karinthy Frigyes uti 6-os könyvtár elsősorban a szocialista brigádokban dolgozó munkások és szakmunkástanulók körében fejtett ki propagandát a Műszaki Könyvnapok sikerének érdekében. A könyvtár előterében kiállítást rendeztek

alap-, közép- és felsőfoku műszaki könyvekből. Kísérletképpen a kiállítás mellé "mini-műszaki olvasósarkot" alakítottak ki a könyvtárosok, amely - a könyvek forgalmából ítélve - hasznosnak bizonyult. Ebben az évben is sor került a könyvtár előtti könyvvásárra, ahol a Műszaki Könyvnapokra megjelent újdonságokat vásárolhatták meg az érdeklődők.

A szakmunkástanulók számára "A tanktól a rakétáig" címmel szemléletes, élményt jelentő előadást szerveztek.

A kőbányai 12-es könyvtárban működik hálózatunk egyik műszaki részlege, ahol minden aktuális évfordulóra kiállítást készítenek, a műszaki és természettudományos irodalmat állandóan népszerűsítik.

Az "Utazás a Naprendszerben" címmel megtartott és diavetítéssel egybekötött előadás sok fiatalnak adott új ismereteket a Naprendszer bolygóiról. Ehhez az előadáshoz kapcsolódott a csillagászattal és világűr kutatással foglalkozó legfrissebb anyag kiemelése. A könyvtár a szocialista brigádtagok részére kirándulást szervezett a nemrég megnyitott Planetáriumba, ahol "Utazás térben és időben" címmel hallgattak előadást.

A 12-es könyvtár, kihasználva adottságait, kísérletképpen több napon keresztül a kölcsönzőtérben diavetítést tartott az aktuális műszaki eseményekről, külön a felnőtt és külön a gyermekkönyvtárban.

Ugy éreztük, hogy a "Műszaki Könyvnapok" akciójának sikeres lebonyolításához, nemcsak a fenn említett három könyvtárban, hanem az egész hálózatban hozzájárult az, hogy a könyvtárak munkájuk során nagy figyelmet fordítottak és fordítanak a műszaki irodalom gondos szerkesztésére, feltárására és népszerűsítésére.

Kiss Jánosné

A PROPAGANDAMUNKA LEHETŐSÉGEI A VASAS KÖNYVTÁRHÁLÓZAT LETÉTI KÖNYVTÁRAIBAN

A könyvtári propaganda nélkülözhetetlen szerepet játszik a könyvtári munkában. Sok esetben nem elegendő a könyvek nagyobb száma, kínálata, ha az olvasó és a "potenciális" olvasó nem szerez róla tudomást. Különösen érvényes ez a szakszervezeti könyvtárhálózatban, ahol az olvasók megtartása, s ujjabbak megnyerése nagy erőfeszítést igényel. Ezek a gondok a nagy, a több függetlenített könyvtárossal működő intézményekben is tapasztalhatók, de fokozottabban jelentkeznek a kicsi, többnyire mostoha körülmények között, s a társadalmi munkás könyvtárossal működő letéti könyvtárakban. Hálózatunk legkisebb könyvtári egységeiben a könyvtárosok - akik sokszor egyedüli kulturális munkásként végzik tevékenységüket: olvasókat szerveznek, kölcsönöznek, kiállításokra viszik olvasóikat - lehetőségeikhez képest nehéz és áldozatos munkát végeznek, de számos egyéb teendőjük mellett a propagandamunka időigényes feladatát csak nagyritkán tudják vállalni.

Könyvtárhálózatunk 142 letéti könyvtára mintegy 80.000 dolgozó könyvtári ellátásáról gondoskodik. Ezeknek a könyvtáraknak még fokozottabb szükségük lenne a jó propagandalehetőségekre. Ehhez adnak segítséget a központi és körzeti könyvtárak munkatársai, a letéti instruktorok, akik üzemi tapasztalataik alapján szinte együtt dolgoznak a letéti könyvtárossal. Így a letéti könyvtárakban alkalmazható propagandaeszközök megtervezése és elkészítése többnyire a letétet adó könyvtárakban történik.

Központi könyvtárunk a propagandaanyagok elkészítésének és üzemi alkalmazásának egész sorát próbálta végig az elmúlt években.

- Készültek plakátok a könyvborítók felhasználásával a letéti könyvtárhoz eljuttatott új könyvek propagálására;
- Az olvasásra felszólító, ösztönző nyomdai plakátok fontosságát sem becsülhetjük le és felhasználjuk őket, mert a könyvtáron kívüli felhívó jellegüket egyetlen könyvtár sem nélkülözheti.
- Készítettünk különféle kisbibliográfiákat, tematikus könyvajánlásokat;
- A szocialista brigádok könyvtári vonatkozású művelődési vállalásainak szervezéséhez olyan segédletet bocsátottunk - és bocsátunk - a könyvtárosok rendelkezésére, amely szerződéses formában az alapkövetelményt körvonalazza, de lehetőséget ad az egyéni vállalások megfogalmazására és a teljesítések egyéni ellenőrzésére is.

- A különféle olvasómozgalmak népszerűsítése is fontos feladata hálózatunknak. Az 1974-es "Kell a jó könyv" pályázathoz irodalmi segédanyagot készítettünk kérdés-felelet formájában. Az Olvasó Munkásért pályázathoz történelmi és irodalmi kérdésgyűjteményt állítottunk össze azzal a céllal, hogy megkönnyítsük kiselh, játékos formájú kulturális vetélkedők, fejtörők szervezését a szocialista brigádtagok körében.

- Író-olvasó találkozók szervezésében nyújtott segítséget Balázs Annáról készített kisbibliográfiánk, több üzemben a saját szervezésünkben lehozolított találkozókhoz használták fel.

- Készült szórólap a Műszaki Könyvnapok népszerűsítésére, és a NOSZF 60. évfordulója tiszteletére is.

Saját propaganda-eszközeink mellett felhasználjuk a más hálózatokból átvett kiadványok segítségét is. Elsősorban a FSZEK kiadványait és propaganda-eszközeit és a Fejér-megyei SZMT Könyvtár kisbibliográfiáit és plakátjait terjesztjük hálózatunkban.

Ezek a propaganda-lehetőségek elsősorban a könyvtári tagok számára nyújtanak tájékoztatást. Ezért az elmúlt két évben az említett módszereken túl a szemléltető propaganda olyan eszközeivel is próbáltuk segíteni a letéti könyvtárakat, amelyek az olvasás népszerűsítését szolgálják, s ujjabb olvasók megnyerését teszik lehetővé. Ezek a kezdeményezések az Olvasó Munkásért pályázat keretében a letétadó és a letéti könyvtár közös feladatát képezik.

József Attila Körzeti Könyvtárunk a szocialista brigádokkal együtt "Brigádjaink névadói" címmel kiállítás-sorozatot szervezett a SZIM Köszörlégépgyárban. A brigádtagok személyét, a munkájukat, s az elért eredményeket bemutató plakátokat a szocialista brigádtagok állították össze. A körzeti könyvtár a névadóról szóló illusztrált tablók és a témához kapcsolódó irodalom /alkalmanként 50-60 kötet/ biztosítását vállalta magára.

A sorozat keretében a következő névadókról készült kiállítás: Ady Endre, Gagarin, Komarov, Zsútkó Vilmos, Rózsa Ferenc, Zalka Máté, Theodorakis, és ezeknek az eredményeként több, eddig nem olvasó brigádtagot sikerült megnyerni az olvasás számára. A brigádok nagy örömmel fogadták a könyvtár ilyen irányú segítségét, mert ezáltal névadójuk is emberközelibbé vált számukra, s a róla szóló ismereteik is gyarapodtak.

Ezekből a tapasztalatokból kiindulva központi könyvtárunk 1977-ben több üzemi könyvtárban is alkalmazható nagyobb vándorkiállítási anyagokat állított össze. Ilyen céllal készült el Ady-émlékiállításunk, mely az esztétikailag is magas színvonalu tablók és a költőről szóló irodalom bemutatásával több üzemenkben /Állami Pénzverő, ELZETT FLIM Írószergyár, NIM Labor Művek, Danuvia 2. Gyáregysége, ERŐKAR, Kismotor és Gépgyár 2. Gy./ jó szolgálatot tett az évfordulóval kapcsolatos megemlékezés megrendezéséhez.

Novemberre a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 60. évfordulójának tiszteletére elkészült másik nagy vándorkiállítási anyagunk is, jó illusztrációjaként az üzemekben ugyanebben a témában folyó vetélkedőknek.

Azok a könyvtárak, amelyek ezekre az évfordulókra készültek, nagyon színvonalas, gazdag tartalmu kiállítási anyagokhoz jutottak. Sajnos, az ehhez hasonló minőségű fotó- és dokumentumanyag, amelyet egyébként a könyvtárak propagandamunkájukhoz állandóan igényelnének, csak ritkán áll rendelkezésre. Ezek a kis kiállítások, melyeknek megszervezése nagyon munkaigényes, csak akkor tölthetik be funkciójukat, ha esztétikailag és tartalmilag egyaránt színvonalas szemléltetést tudnak nyújtani.

Nagy várakozással néznek intézményeink az 1978-tól változó ESEMÉNYNAPTÁR elé, melytől azt várják könyvtárosaink, hogy az eddig kicsit egysíku ábrázolásu kiállítási segédanyaga minőségében fog változni s, így igazi segítője lesz ennek a munkának is.

Bóhm Antalné

HIÁNYJEGYZÉK, MINT ADATFORRÁS

Olvasáskutatók ezrei vizsgálják világszeret az olvasói igényeket rétegenként, korcsoportonként, nemeként, a legkülönbözőbb aspektusokból. Mind elméleti /szociológia, olvasáslélektan stb./, mind gyakorlati /könyvkiadás, könyvtári szerzeményezés, piackutatás stb./ szempontból ennek hallatlan jelentősége van. Az adatgyűjtés kiindulópontját az esetek többségében a forgalmi statisztika képezi. Gyakorló könyvtárosok ezt, mint adatházist meglehetősen szkepticizmussal fogadják. Köztudott, hogy az olvasók egyrészenek a könyvkiválasztása mennyire esetleges, gyakran az ösztönösségnek és a véletlennek van alárendelve. Beszédes bizonyítékot nyújtanak erről a nagy számban olvasatlanul visszahozott könyvek.

Teljesen objektív adatforrást persze nehéz találni, de mindenesetre törekednünk kell a véletlen elemek mind alaposabb kiszűrésére.

Valamennyi könyvtár rendelkezik olyan könyvjegyzékkel, amely a könyvtárakból eltulajdonított könyveket regisztrálja. Természetesen ez sem tükrözi vegytiszta állapotban az olvasói igényeket, hiszen az állományellenőrzést végző könyvtárosok jól tudják, hogy a jegyzék jelentős számban tartalmaz adminisztrációs hiba folytán keletkezett tételeket. Mégis úgy tekinthetjük, hogy az állományellenőrzések során keletkező hiányjegyzékek meglehetősen pontossággal választ adnak az alábbi kérdésre:

Melyek azok a könyvek, melyekre olvasóinknak elsődlegesen, mulhatatlanul és tartósan szükségük van. Az eltulajdonított könyvek esetében a fenti kategóriák adóttak. Anélkül, hogy a hiányjegyzék in-

formatív értékét eltuloznánk, mégis érdemes összefüggéseit elemezni. Az 1-es, Vadász utcai könyvtárban ezt meg is tettük. A fontosabb, esetleg általánosítható tapasztalatokat ezuton tesszük közzé:

Számunkra fontos tanulság, hogy a könyvtár nagy értéket képviselő, pótolhatatlan idegen nyelvű könyveiből egyetlen kötetet sem tulajdonítottak el az olvasók. Ez nagyon megnyugtató és arra mutat, megdőlt az az aggályunk, hogy elsősorban a nagyértékű könyvek fokozzák az olvasók eltulajdonítási kedvét.

Melyek mégis azok a könyvek, melyek elsődlegesen az érdeklődés homlokterében állnak? Az állományellenőrzés legfontosabb tapasztalata, hogy mindenekelőtt a "használati értéket" képviselő könyvek jelentik a legfőbb vonzerőt. Ezek a könyvek, mint a továbbiakból kiténik, olcsók és valamilyen formában az olvasók egyfajta primer szükségletének kielégítéséhez kapcsolódnak. Általában nem kaphatók és használatuk nem korlátozódik a könyvtár által biztosított kölcsönzési terminusra.

Ha csoportokat akarunk képezni, akkor a legkurrensebb állománytest a vizsgált aspektusból a 914-es. Az elmúlt 10 esztendő alatt 37 db. utikönyvünket tulajdonították el, ami, ha figyelembe vesszük, hogy ezek zöme az utóbbi években jelent meg, tisztes mennyiségnek tekinthető.

Ezt követik a 621 R és a 621 T szakcsoportba tartozó könyvek, szám szerint 22 db. Itt ismét azzal a problémával állunk szemben, hogy az érintett művekre tovább van szükség, mintsem ezt a kölcsönzési idő lehetővé teszi.

18 db. kézimunkával és háztartással foglalkozó könyv szerepel még a hiányjegyzéken. Az okok itt sem szorulnak bővebb magyarázatra.

A nemi élet kérdéseit tárgyaló könyvek közül 15 db. hiányzik. Itt csak annyit jegyeznek meg, hogy ez a számadat is bizonyítja, hogy 14 és 70 év közt ez a probléma érdekli az embereket, s a felvilágosító munka hiányosságát jelzi, hogy az olvasók bizonyos kor alatt és fölött restelnek kikölcsonőzni a vonatkozó irodalmat, inkább eltulajdonítják.

Tetemes mennyiségű nyelvkönyv és szótár hiányzik. Ez a jelenség a nyelvtanulási kedv örövendetes fellendülését tükrözi, ugyanakkor sajátos ellentmondást is jelez. Szótárak, nyelvkönyvek kölcsönzésének szükségessége ma már aligha vitatható. De a hivatalosan megállapított kölcsönzési idő ezuttal igen csak szűknek bizonyul. Ez egyébként a hiányban szereplő valamennyi állománytestre vonatkozik, melyeket a fentiekben "használati érték" kategóriával jelöltünk.

Egy sor részletkérdésben is érdekes összefüggéseket tár fel a hiányjegyzék. Így pl. a sportkönyvek kategóriájában messze számarányukon fölül kigyomlázták az erőszakos sportágakkal foglalkozó műveket. Talán nem érdektelen megemlíteni, hogy Galla: Judo c. munkája 8 példányban volt meg a könyvtárnak, ebből 7 példány illetéktelen eltulajdonítás útján cserélt gazdát. Füzessy: Balegyenes, jobbhorog c. műve mindkét példányától megfosztotta könyvtárunkat a dinamikus olvasói érdeklődés. Sajátos módon az öttusa, a vivás, az atlétika és a torna művelői egyetlen könyvet sem tulajdonítottak el. Ezek az apróbb megfigyelések csupán abban a vitában lehetnek érdekesek, mely azt firtatja, hogy vajon az erőszakos sportágak művelői durvább lelkiállással rendelkeznek-e?

Ugyancsak érdekes lehet a beat-világ berkeiben egy olyan adalék, miszerint az érdeklődők előnyben részesítették Tardos: Beat kislexikonját, Ungvári: Beatles bibliájával szemben. Ez csupán azért figyelemre méltó, mert utóbbi műről többször elhangzott, hogy már 500 forintért sem

kapható. Saját adataink ennek némiképp ellentmondanak.

A kiadók számára is beszédes számokat tartalmazhat egy ilyen hiányjegyzék. Erre vonatkozólag csupán egy-két adat:

a Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó érdeklődéssel fogadta azt a közlésünket, hogy a kiadványaik közül a primer szükségleteket kielégítő, nagy tömegeket érintő könyveik példányszámban még mindig nem fedezik a szükségletet.

Mi az, ami a legintenzívebben foglalkoztatja az embereket? Mindenekelőtt a családdal, a lakással összefüggő kérdésekre várnak választ. Ennek megfelelően maradéktalanul ellopták a lakáselosztás és a lakbérek, a Lakásügyi jogszabályok, A családjogi törvény, A polgári eljárás stb. műveket.

Talán a Gondolat Kiadó számára sem lenne közömbös egy olyan információ, hogy a gondozásukban megjelent Benedek Marcell művek beszerezhetetlenek, így a diákok rákényszerülnek, hogy szükségleteiket a könyvtárakból tartós használatra biztosítsák.

Van persze pozitív tanulsága is egy ilyen állományellenőrzésnek. Időnként megjelennek művek, melyek bizonyos személyes vonatkozások miatt, sajtóperrel, vagy egyéb bonyodalmakkal fűszerezve kerülnek a könyvpiacra. Ezek esetében számítani lehet az átlagosnál nagyobb érdeklődésre, valamint arra, hogy több kiadást aligha érnek meg. Ilyenkor könyvvédelmi riadót fujunk, ami valamennyi kollégától fokozott biztonsági rendszabályokat követel. Az állományellenőrzés igazolta e tevékenységünk eredményességét.

Negatív tapasztalatainkat úgy hasznosítjuk, hogy a legfrekvenciáltabb állománytesteknél fokozottabb ellenőrzést biztosítunk a továbbiakban.

Meggyőződésünk, hogy egy könyvtár hiányjegyzéke és annak tapasztalatai nem abszolutizálhatók. De mindenképpen figyelemre érdemes és kár volna lemondani a tartalmi elemzésről és a leszűrhető konzekvenciákról. Jó volna, ha ez a jövőben nem hiányozna az egyéb olvasáskutatási vizsgálatok közül.

Meiszner Tamásné

a „Lampart” zománcipari művek dolgozóinak lapja

A Pataky Művelődési Házban a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár 12. számú könyvtárának égíze alatt házimuzsikát hallgatott a nagyrészt fiatalokból — s köztük jó néhány „Lampart”-os dolgozóból álló közönség december 12-én.

A zenei estet Hegedűs Kálmán zenetanár, a könyvtári fonotéka dolgozója rendezte.
— *Hogyan határozta meg az est műfaját?*

— Nem is az est műfaját szeretném meghatározni — válaszolja Hegedűs Kálmán —, inkább a rendezvény formáját. A 60 fős hallgatóságot tekintve ez kiscsoportos nép-

Házi- muzsika

művelési forma, történetesen a zene nyelvén. A résztvevők a zenetörténeti előadáson kívül hanglemezekről világhírű karmesterek és művészek előadásában hallhattak korált, hegedűversenyt, dzsesszmuzsikát, s ami az egész estnek fénypontja és különös varázsa volt, élő muzsikát is, zenetanárok közreműködésével.

E személyiségformáló kiscsoportos népművelés végső célját Hegedűs Kálmán így fogalmazta meg: — Meggyőződésem, hogy akik ilyen meghitt, mondhatnám baráti-családi hangulatú körben ismerik meg a zenét, azok előbb-utóbb eljutnak a nagy hangversenytermekig.

Az érdekes, újszerű és élményt nyújtó zenei estek folytatódnak. Az időpontokat az érdeklődők megtalálhatják a Zománc újság legközelebbi számában, és a könyvtár olvasótermében.

— vágó —

GONDOLATOK A CÉLPRÉMIUMOS FELADATOKRÓL

Az Intézetvezetőség 1976-1977-ben a könyvtári munka területéhez kapcsolódva célprémiummal jutalmazható feladatok kidolgozását tette lehetővé a könyvtárosok számára. A beérkezett munkák elbírálására ez év őszén került sor: hat dolgozat közül három kapott jutalmat.

Egy-egy téma részletes kidolgozásával a munkatársaknak alkalmuk nyílt arra, hogy tapasztalataikat leírják, hogy munkájukat tudatosabbá, színvonalasabbá tegyék. A hasznos tapasztalatok összegzése, egy-egy új módszer kipróbálása és annak rögzítése egyben a publikálás lehetőségét is jelentette. Ezért a beérkezett munkák elbírálásánál az értékelés mércéjét magasra állítottuk: célprémiumban csak azok részesültek, akiknek munkája a hálózat könyvtárosai számára általában is hasznosítható. Öncélú statisztikák, megalapozatlan következtetések, felületes gondolatsorok nem alkalmasak tanulságok levonására, továbblépésre.

Böröczfy Károly, a 6-os könyvtár munkatársa 15-18 éves tanulók körében mélyinterjú készített két regényről. Az interjúalanyokkal /2 középiskolás és 2 szakmunkástanuló/ úgy irányította a beszélgetést, hogy közben ő szinte észrevétlen maradt, nem szegezte nekik a kérdéseit, partnerei mégis elmondták gondolataikat, melyek a művek kapcsán felmerültek bennük. A beszélgetések feldolgozásakor tanubizonyoságot tett a szakirodalomban való jártasságáról, melyet feltétlenül fontosnak tartunk. Ezzel az érdekes és alapos munkával gyarapította a könyvekről való beszélgetések sorát, melyek könyvtáraink olvasószolgálati munkájában egyre nagyobb szerepet kapnak, ugyanakkor nehéz és munkaigényes feladatot jelentenek.

Böröczfy Károly dolgozatát publikálásra és hálózati terjesztésre javasoltuk.

A célprémiumos munkák közül a hálózat kiegészítő katalógusainak sora két újabb gyermekkönyvtári katalógussal gazdagodott. Mindkettő rendkívül hasznos segédeszköze a tájékoztató munkának, s csoportos foglalkozások előkészítésénél feltétlenül használható forrás lesz.

Az analitikus mesekatalógus két könyvtár /12-es gyerek és 20-as gyerek/ munkatársainak közös munkája nyomán született. A katalógus a nép- és műmesegyűjtemények elemző feltárását végzi el háromféle szempont szerint csoportosítva a feltárt meseanyagot;

- címszókatalógus
- szerzői betűrendes katalógus
- népek szerinti katalógus.

A háromféle szerkezet leghasználhatóbb része a címszókatalógus, amely az összes mesét cím szerint tartalmazza. A népek szerinti feltárás, a különböző népek meséit rendszerezi.

A katalógus egyesítése után kb. 10 példányban sokszorosításra kerül majd a cédulaanyag; s a hálózat nagyobb gyermekkönyvtáraiban tervezzük kiosztását.

A másik igen hasznos feltárás az un. Mesevariáció katalógus, amelyet Varga Sarolta a 17-es gyermekkönyvtár vezetője készített el. Ebben a meseelemek ill. a népmesékben feltehető un. vezérmotívumok - mintegy tárgyszavak - mögött sorakozik a gyűjteményekből feltárt anyag. Ez a feltárás nem is annyira hagyományos értelemben vett katalógus, inkább módszertani segédeszköz, amelyet remekül lehet felhasználni "mese" foglalkozások megtartásakor. Ezt a katalógust nem javasoltuk sokszorosításra, viszont tudatosítani szeretnénk a hálózatban, hogy létező és hasznos tájékoztatási segédeszközről van szó, amelyet bárki igénybevehet.

Karakó Józsefné és Kerekes Pálné^b

SZAKMAI VITA

A GYERMEKOLVASÓK SZÁMÁNAK ALAKULÁSÁRÓL

A gyermekkönyvtárosok egyik fontos feladata az olvasószervezés, illetve a már beiratkozott olvasók megtartása. E tevékenység értékelését és a további feladatok megjelölését tűzte ki célul az a szakmai vita, amelyre Kerekes Pálné, a hálózati és módszertani osztály munkatársa vezetésével október 6-án került sor.

Több szempontból is indokolt volt a téma napirendre tűzése. A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárban a gyermekolvasók létszámhullámszerűségével már több alkalommal is foglalkoztunk. 1958-ban évkönyvcikk, 1969-ben és 1971-ben szakmai vita keretében. A születelést 1968-ban vizsgálták. Így mind a gyermekolvasók számának alakulásá-

nál, mind a szünetelésnél összehasonlították az előző évek adatait és vizsgálati eredményeit a jelenlegiekkel.

Először a gyermekolvasók számarányaiban bekövetkezett változásokat elemezték a következő adatoknál:

- a 6-14 éves koru olvasók kor szerint megoszlása /1958, 1969, 1975/;
- a gyermekolvasók számának és arányának alakulása /1958, 1969, 1975/, ezen belül a kerületi arányok /1969, 1975/;
- a budapesti általános iskolások tagozati arányai /1968/69, 1974/75/, az olvasók aránya a tanulólétszám viszonylatában, az olvasók aránya a hálózati átlag alatt - kerületi összehasonlítás;
- a könyvtárak közelében lévő iskolák szervezettsége - kerületenként és könyvtáranként - 1975-ben.

Majd a szünetelés okait vizsgálták összehasonlítva 1958-as és 1968-as adatokkal.

Itt néhány szót ejtenék e vizsgálatok módszeréről és az összehasonlítás lehetőségeiről.

1958-ban kérdőíves módszerrel közvéleménykutatást végeztek a gyermekkönyvtárakban, s csak a szünetelés okát vizsgálták.

1968-ban 15 könyvtárban négy hónapig tartó figyellel több mint 1700 olvasó szünetelését

vizsgálták.

1975-ben 36 könyvtár olvasóinak (közel 9000) szünetelését regisztrálták 8 hónapig, majd azokat az olvasókat, akik egy év elteltével sem jöttek ismét kölcsönözni, 1976-ban kontrollvizsgálattal kiszűrték. Így több könyvtárnál megnézték a szünetelők és olvasók, a lemorzsolódottak és a szünetelők, ill. a lemorzsolódottak és beiratkozottak arányát.

Megvizsgálták a szünetelés okait - a lemorzsolódott olvasóknál és ezek arányait összehasonlították az 1968-as év felmérésének eredményeivel végül megnézték, van-e összefüggés a tagsági idő és a lemorzsolódás között. Megállapították, hogy a lemorzsolódás aránya egyenes arányban nő a könyvtári tagság ujkeltű voltával (a vizsgálat évében iratkozott be a lemorzsolódottak több mint 33 %-a). Tehát a beiratkozás utáni időszak a kritikus, a könyvtárosnak ekkor kell olyan olvasószolgálati munkát végeznie, hogy az új tag rendszeres olvasóvá váljék.

A beszámolót követő vitában a gyermekkönyvtárosok az olvasásszervezéssel és szüneteléssel kapcsolatos tapasztalataikról, eredményeikről és módszereikről beszéltek.

A témáról a Könyvtáros következő számában elemző cikket olvashatunk.

Bánhegyi Gyuláné

TÁJÉKOZTATÁS AZ OLVASÓSZOLGÁLATBAN

"A tudományos tájékoztatásnak nincs általában modellje, minden tájékoztatási tevékenység könyvtári gyűjteményeken és szolgáltatásokon alapul..." írja Rózsa György a Tudományos és Műszaki Tájékoztatás 1976. 6. számában.

A könyvtári szolgáltatás hasznossága a felhasználótól és igényeitől függ. Az utóbbi időben a könyvtárak funkciója bővült. A megőrzés és feltárás mellett egyre inkább a felhasználók igényeinek a kielégítésén van a hangsúly. Viták folynak arról, hogy az információk nagymennyiségű növekedése információs forradalom-e, (amelynek alapja a technikai fejlődés), vagy inkább információs infláció. (Az információknak a szükséges határokon túli növekedése). Mindenesetre tény az, hogy az információt befogadó a "bőség zavarában" szenved, mert egyre nehezebb az eligazodás, a szelektálás. Napjainkban a szakosodásnak csakúgy tanui vagyunk, mint bizonyos általánosítási folyamatoknak. Ez a két - látszatra ellentétes de valójában összefüggő - folyamat eredményezi a tájékoztató eszközök, az intézmények, a kommunikáció működésével kapcsolatos növekvő igényt. Ebben a közvetítő hálózatban komoly fel-

adatot látnak el a könyvtárak tájékoztató szolgálatai.

Központi könyvtárunk tájékoztató könyvtárosa az információs igények igen széles skálájával találkozik és ennek kielégítésében társadalomtudományi és magasszintű közművelődési gyűjtemény-bázisra támaszkodhat.

Tevékenységünk jelentős részét az egyedi kérdéseken alapuló (kérdés-felelet) tájékoztatás tölti ki. Vannak ún. rutin-feladatok, egy-egy adat közlése, amelyre az eset egyszerűsége, vagy gyakorisága miatt többnyire fejből válaszolunk. Mivel az emberi emlékezet véges - vagyis nem a legmegbízhatóbb "információhordozó" - a legtöbb esetben természetesen kézikönyveink segítségére bennünket. Ebből következik, hogy nemcsak az a fontos, hogy kéznél legyenek a tájékoztatás szempontjából releváns dokumentumok, hanem az is, hogy a könyvtáros tartalmilag is igyekezzen megismerni "munkaeszközeit". Napjainkban az előző generációkból jól ismert polihisztor-felkészültségű tájékoztató szerepét átvette a segéd-eszközök célszerűen, okosan használó referensz-könyvtáros.

Célunk, hogy a kerületi könyvtárakkal szorosabb tájékoztatási együttműködést alakítsunk ki. Eddigi ilyen irányú törekvéseink sikeresek voltak, de sok közös tennivalónk van még, hogy jól működő tájékoztatási hálózattal állhassunk az olvasók rendelkezésére. Azt tapasztaltuk, hogy a különböző iskolai- és brigádvetélkedők (a VIT, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom, az Ady-centenárium tiszteletére rendezett versenyek) résztvevőit gyakran azonos kérdésekkel keresték fel a Központot és a kerületi könyvtárakat. Munkánk összehangolásával sok időt, energiát, párhuzamos irodalom- és adatkeresést takaríthatunk tehát meg.

Figyelemmel kísérjük az évenként ismétlődő tanulmányi versenyeket és egy-egy témához átmeneti kézikönyvtári anyagot állítunk össze, hogy az mindenki számára hozzáférhető legyen. (Pl. II. Rákóczi Ferenc-irodalom, biológiai cikkanyag, a Nagy Októberi Szocialista Forradalommal kapcsolatos irodalom stb.) Intézmények: filmgyárak, TV, kiadók és más könyvtárak is gyakran keresnek fel bennünket irodalomkutatási kívánságaikkal. (Pl. ajánló lista az elmúlt 25 év kulturális ered-

ményeiről - a Fővárosi Tanács részére, vagy a József Attila-díjjal 1970-75 között kitüntetettek névsora - egy megyei könyvtár számára.)

A szóbeli tájékoztatásnál figyelembe kell vennünk az olvasó személyét, korát, felkészültségét is. Csak ennek ismeretében tudjuk eldönteni, hogy az őt érdeklő témával kapcsolatban milyen információt adjunk neki. Pl. a szakkatalógus megmutatásán kívül szükséges-e számára további utmutatás, bibliográfia kézbeadása, esetleg vele együtt keressük-e az anyagot. Egy téma-bibliográfia ugyanis nem sokat mond a könyvtári gyakorlatban járatlan felhasználónak.

Munkánk megkönnyítését, rendszerezését szolgálja a referenzs-napló. Kísérletezünk egy tárgyszavas referenzs-katalógus kiépítésével is. Ebben elsősorban a rejtett források anyagát rögzítjük, hogy szükség esetén azonnal használhatók legyenek.

Kis ismertetőnkkel nemcsak munkánkról és problémáinkról akartunk hírt adni, hanem egyúttal szeretnénk szorgalmazni a jobb tájékoztatási kooperációt is.

Bornemisza Lászlóné

FOLYÓIRATTERMI KATALÓGUSAINK, HASZNÁLATUK, HATÉKONYSÁGUK

A folyóiratok jelentőségét könyvtárosok számára nem szükséges külön méltatni. Az olvasószolgálatban betöltött szerepükről, felhasználhatóságukról mégis beszélnünk kell.

A folyóiratok egyre nagyobb szerepet játszanak életünkben. Az olvasó legtöbbször azért veszi kézbe őket, hogy gyorsan tájékozódjék az őt érdeklő eseményekről, a kultúra és a tudomány legfrissebb eredményeiről, segítséget kapjon rendszeres önképzéshez, vagy információkat szerezzen gyakorlati és elméleti munkájának folytatásához. Sokaságukkal, változatosságukkal azonban a "bőség zavarát" is előidézhetik az olvasóban, a miatt, mert gyakran nehéz eldöntenie, hogy az egyes folyóiratok, illetve az azokban lévő cikkek közül melyik az értékes, melyikkel érdemes foglalkoznia.

A folyóirat és a közönség kapcsolatának megfelelő biztosítására a könyvtáros a leghivatottabb. Feladata, hogy a beözönlő folyóirat-áradatban rendet teremtsen, hogy e sokrétű kapcsolatban közvetítőként résztvegyen, sőt tevékenyen létre is hozza és irányítsa e kapcsolat tartalmát és formáit. Különböző szempontok szerint fel is kell tárnia a folyóiratokat mind a könyvtárosok, mind az olvasók számára.

Az "információrobbanás" korában a folyóiratok áradata is egyre nő. A folyóiratok ugyanis

igyekeznek nyomon követni a tudományos és a nemzetközi életben bekövetkezett legújabb változásokat. Az egyes tudományágakon belül nagyfokú specializálódás jött létre, a részterületek külön sajtóorgánumokat teremtettek maguknak. A különböző témák apró részeredményeinek gyors megismerése a kutatóknak gyakran fontosabb, mint a nagy, összefoglaló művek tanulmányozása. Ezek a folyóiratoknál 3-4 évvel később tudják csak közölni a tudományos eredményeket. A folyóiratok ezáltal vállalják az új felfedezések, eredmények terjesztésének, vitafórumának szerepét és különböző kísérletezések leközlésével kedvező hatást gyakorolnak a tudományok további fejlődésére.

A folyóirattermi könyvtáros tájékoztató képessége legfőképpen az állomány információitól /mihőség és mennyiség/ függ. Olvasószolgálati munkáját a jól szerkesztett katalógusok segítik, e legfontosabb tájékoztató apparátust, aktív módon kell az olvasás irányítására felhasználnunk. Ahhoz, hogy jobbá tegyük katalógusainkat, állandóan tanulmányozni kell hatásfokukat és meg kell vizsgálni, milyen esetleges nehézségeik támadnak az olvasóknak a katalógus használata közben.

A katalógusok a kiadványokat felhasználásuk, keresésük szempontjából lényeges jellemzőik, adataik szerint tartják nyilván, s biztosítják a

keresési lehetőségek sokoldalúságát, az összefüggések jelölését. Együttal feltétlenül szükséges, hogy a könyvtárosok a feldolgozási kérdések finomságain külön-külön gondolkodjanak és döntéseket hozzanak. Ezáltal szolgálják az olvasói igények sokréttű kielégítését, előmozdítják az információk rendeltetésszerű használatát.

A folyóiratokról a látogató elsősorban a betűrendes katalógusból tájékozódhat, amely az állományunkban meglévő folyóiratok rövidített (kötelező adatokat feltüntető) címleírását tartalmazza. Az egyes folyóiratok címleírása mögötti cédulán, az ugynevezett B lapon az illető folyóiratnálunk meglévő évfolyamait tüntetjük fel, jelölve együttal az esetleg hiányzó számokat is. Ezáltal az olvasó fontos eligazítást kap tekintetben, hogy mely évfolyamok elérhetőek a számára és melyeket kell más könyvtárban keresnie. A katalógust megfelelő számú osztólap tagolja, amelyeken természetesen az abc betű, és a sokat keresett, jelentősebb folyóiratok címei találhatóak.

Valamilyen téma, illetve tárgykör irodalmának tanulmányozásához, a másik alapkatalógus, a folyóiratok szakkatalógusa nyújt eligazítást. A katalógust a szabóervini - nálunk egységesen alkalmazott - szakszámok alapján építették ki, a szakszámokat és a fogalmi meghatározásokat feltüntető osztólapok tagolják.

A kiegészítő katalógusok közül a legkeresettebbek a különböző cikk-katalógusok.

A központi olvasószolgálat munkatársai nyelvtérületek szerint bontva, felosztják maguk között a szemlélésre kerülő új hirlap- és folyóiratanyagot. Kijelölik a kulturális élet, a filozófia, a politika, a társadalomtudomány, a közgazdaságtan, a munkásmozgalom, az irodalomelmélet és történet, stb. tárgykörébe eső, átfogó jellegű cikkeket, s egy-egy kiemelkedő személyiség, életművét tárgyaló, illetve a róla megemlékező tanulmányokat. Számításba veszik a közvélemény érdeklődésére számot tartó, időszzerű gazdasági, politikai, technikai eseményeket, a világméretű problémákat, a figyelem homlokterébe került tényeket, történéseket, a részletkérdések kivételével. Széles körű, általános műveltség birtokában lehet csak megfelelő válogatást végezni. Vigyáznak arra is, hogy ugyanabból a témakörből ne gyűljék fel tulságosan sok anyag. Szemlélési munkát végez egyidejűleg még a Budapest-gyűjtemény is a fővárosra vonatkozó közlemények terén, a szociológiai osztály a szociológiai irodalom feltárásával és a bibliográfiai osztály a magyar és világirodalmi tárgy anyag feldolgozásával az irodalmi analitikus katalógus és az irodalmi archivum számára. A párhuzamosságok elkerülése céljából egy-egy nagyszabású esemény vagy évforduló alkalmából az olvasószolgálat munkatársai csak a kiugróan érdekes és fontos

cikkeket jelölték ki. (pl. az Ady centenáriumra megjelent bősséges anyagból csak egy-két kiemelkedő tanulmány feldolgozását javasolták.) Évenként kb. 800-1000 cikk felvétele lehetséges, de állandó jelleggel törekszünk az egyre sokréttűbb feltárásra. A kijelölések alapján feldolgozó osztályunk készíti el a megfelelő katalógus-cédulákat, amelyek rózsaszínű kartonra kerülnek, megkülönböztetésül a könyvek fehér katalógus-céduláitól.

A tájékoztató szolgálat könyvtárosai végigtekintették nemrégiben a szakrendi besorolási cikk-katalógus anyagát és kiemelték belőle az elavult és feleslegessé vált cédulákat. Az alap-cédulák nyomán az olvasótermi csoport munkatársai végzik a selejtezést, egy-egy címfelvétel összes előfordulási helyéről eltávolítják a cédulákat. A tájékoztató szolgálat 2-3 évenként megismétli majd ezt a válogatási műveletet. Az ő gondos munkájuk a biztosítéka annak, hogy a cikk-katalógus csak az időszzerű, érdekes és jelentős anyagot tartalmazza.

A folyóiratteremben 3 féle cikk-katalógust helyeztünk el.

1./ Az első, legjellemzőbb szakcsoport alapján osztják be a cédulákat a szakkatalógusba. Természetesen ezeket a cédulákat megtaláljuk az olvasószolgálati nagy szakkatalógusban a megfelelő egyéb témaköröknél, illetőleg az összes megadott szakjelzethez besorolva és a földrajzi katalógusban is.

2./ Betűrendes katalógus: a cédulák a cikkek szerzőinek, illetőleg szerző hiányában a cím első szavának betűrendje alapján besorolva.

3./ Az életrajzi katalógus a neves személyiségekről szóló cikkeket tartalmazza betűrendben. Az egy-egy személyre vonatkozó cikkek a rendszavak betűrendjében követik egymást. A katalógust a sok cédulával szereplő személyneveket feltüntető osztólapok tagolják. Ez a perszonália anyag teljes egészében szerepel az olvasószolgálati nagy betűrendes katalógusban is, a személyekre vonatkozó monografikus művek, az utalt irodalom közé besorolva.

Mind az olvasók, mind a könyvtárosok számára hasznos, hogy egy-egy cikkfelvétel több lelőhellyel többféle katalógusunkban is szerepel és a központi könyvtár katalógusai egységes katalógusrendszert alkotnak. Az olvasó, a kölcsönzői térbe belépve, először az általános szerzői betűrendes katalógussal találkozik, majd a szakkatalógussal és nem szükséges külön katalógusokban kutatnia ahhoz, hogy a folyóiratcikkek katalóguscéduláival találkozzék.

A folyóiratteremben található még a bibliográfiai osztály által szerkesztett irodalomtörténeti tanulmánykötetek és folyóiratok analitikus bibliográfiai kartotékjaiból kiépített sokszorosított katalógus is, amely megtalálható a hálózat vaia-

menyi könyvtárában, sőt a Népművelési Propaganda Iroda jóvoltából közel kétszáz egyéb könyvtárba is eljut. 1963-ban indult meg a kiépítése és jelenleg 24 budapesti és vidéki folyóirat s 4 budapesti napilap irodalmi vonatkozású cikkeit és könyvismertetéseit dolgozza fel. Kéthavonta jelenik meg és kerül be az anyaga a katalógusba. Évente 25-30 irodalmi tanulmánykötetet lehet a megszabott terjedelem miatt analitikusan feldolgozni. Felvettük a színi- és filmkritikákat, a szigorúan irodalomtörténeti és esztétikai cikkek mellett bevettünk minden életrajzi adalékot, mert ez megkönnyíti a referenz munkát. Ide tartozik az irodalom, a művészet és a kulturpolitika, a népművelés, sőt a szociológia is, ha nyelvészeti, irodalmi vagy színházi vonatkozása van. A könyvtárosok kritikai észrevételei nyomán ma már válogatják a filmkritikák felvételét az anyagba. Irodalmi mű alapján készült filmeket, jelentős rendezők munkáit, illetőleg általában a hazai könyvtermést dolgozzák fel. Az egyes felvételek formailag tárgyszórendszerrel készülnek. A tárgyszó legtöbb esetben az író neve, de alkothat tárgyszót irodalomtörténeti korszakok, általános esztétikai fogalmak, műfajok elnevezése is. A tárgyszó kezdőszavát mindig a fogalom adja, azután jön a földrajzi és időmegjelölés pl.: romantika, magyar, XIX. század. - Ha egy-egy cikk több író vagy művet ismertet, vagy több műfaji kérdést dolgoz fel, minden íróról és minden műről, minden fogalomról külön tárgyszó, külön katalógus-cédula készül. A tárgyszó minden sokszorosított cédulán szerepel.

Ma már minden könyvtáros az olvasószolgálati és a tájékoztató munka nélkülözhetetlen segédeszközének tekinti az analitikus katalógust.

Az olvasószolgálati gyakorlat során felszínre került referenz kérdések többsége arra a tanulságra figyelmezteti a könyvtárost, hogy minden-nél fontosabb a folyóiratanyag sokoldalú, elemző feltárása.

Számon kellene tartanunk a különféle sajtótermékek speciális információs szolgáltatásait is (pl. külpolitikai előzetes a Hétfői Hírekben, kronológia a Nemzetközi Szemlében, közéleti bibliográfia a Pártéletben, árutesztek a Nagyítóban /nagyon gyakran keresik!/, az új akadémikusok bemutatása, illetve az elhunytak nekrológjai a Magyar Tudományban, a Látóhatár tárgyszavas cikk-bibliográfiája stb.) - ezeket is be kellene építenünk tájékoztató rendszerünkbe.

Mindennél sürgetőbb igény a folyóiratcikkek visszakereshetőségének megoldása. Az éves mutatók bekötése, megtalálhatósága, a még hiányzó repertóriumok mielőbbi elkészítése, ezeknek a munkálatoknak az egyeztetése a különböző intézmények és könyvtárak között - a párhuzamos-ságok elkerülése céljából -, majd az elkészült repertóriumok fellelése és megszerzése, a folyá-

matos kiegészítés biztosítása - mind-mind meg-
oldásra váró feladatok.

Nem feledkezhetünk meg egy fontos szerepet betöltő kiegészítő katalógusról, az úgynevezett kronológikus katalógusról sem. A le-
bi megjelenésű folyóiratoktól és hirlap-
ve a folyó évig nálunk megtalálható l-
egyike szerepel a felsorolásban. A nagy,
kartonlapokon - a kronológikus sorrendet,
osztólapok mögött - betűrendben soroljuk fel
abban az időszakban előfizetett hirlapok, folyó-
iratok helyrajzi jelzetét, a lap címét, évfolya-
mát és ujonnan rendelt folyóiratnál a megjelenés
gyakoriságát. Akkor használják ezt a katalógust,
amikor bizonyos időszak, korszak sajtóirodalmát
kutatják. Pl. filmes szakemberek egy-egy film
forgatása előtt, diákok egy-egy tanulmányi ver-
senyre vagy pályázatra való anyaggyűjtéshez,
népművelők egy-egy tematikus műsor forgató-
könyvének elkészítéséhez, vetélkedőkre való fel-
készüléshez.

Az olvasók azonnali és gyors, adatszerű tá-
jékoztatására szolgálnak kötetalaku kurrens fo-
lyóiratjegyzékeink, amelyeket a változásokhoz
igazodva 3-4 évenként újraszerveztünk. - Az
egyik kötet napilapjaink és folyóirataink betűren-
des és nyelvek szerint csoportosított jegyzékét
tartalmazza a helyrajzi jelzetek feltüntetésével.
A másik füzet ugyanezt a címjegyzéket tárgy sze-
rinti bontásban közli, tartalmi annotációkkal el-
látva.

Jelentős folyóirat-feltáró tevékenység folyik
szociológiai dokumentációs osztályunkon is. A
magyar szociológiai irodalom retrospektív bib-
liográfiájának eddig két kötete jelent meg, ame-
lyekben az 1900-1919 között megjelent folyóira-
tokat dolgozták fel. A Tájékoztató Külföldi Szoci-
ológiai Folyóiratokról című kiadvány évente 15
alkalommal jelenik meg. A Szociológiai Informá-
ció, a magyar nyelvű szakirodalom válogatott
bibliográfiája, 1972 óta jelenik meg, negyedéves
kiadvány, anyagát kétharmad részben folyóirat-
cikkek alkotják. Feldolgozza a külföldön megje-
lent magyar nyelvű folyóiratok anyagát is.

A bibliográfiai osztály kiadványa a Társada-
lomtudományi Információ, amely negyedévenként
jelenik meg, a gyors tájékoztatást szolgálja a köz-
művelődési könyvtárhálózat számára. Legnagyobb-
részt folyóiratokat dolgoz fel. Fő témája: az idő-
szerű bel- és külpolitika és a gazdasági élet kér-
dései. Tárgymutatót is közöl és mindenképpen ha-
szonnal forgathatják az olvasószolgálatos könyvtá-
rosok.

H. Drechsler Ágnes

GYARAPODÁSUNK NAPLÓJÁBÓL

A Budapest-gyűjtemény a könyvesboltokban és antikváriumokban történő vásárlásokon és a kötelempéldányokból való válogatáson kívül egyéb uton-módon is igyekszik gyarapítani állományát. 1977 jelentős, nem hagyományos jellegű szerzeményezési vállalkozása volt az őszi újsághirdetési akció, melynek keretében magánosoktól kértük felesleges budapesti vonatkozású könyveik, újságjalk, s más dokumentumaik felajánlását. A közel egy hónapon át megjelenő hirdetésünk visszhangja felülmultra várakozásunkat mind a felajánlók számát és körét, mind pedig a felkínált dokumentumokat illetően. A napi teendők ellátása mellett szívesen vállalt nagy többletmunkát jelentett a felajánlókval való személyes tárgyalás, anyagaik kiválogatása, árazása, s az írásban jelentkezőkkel gyakran többszöri levélváltás. Bár az anyagok egy részét, mint gyűjtőkörünkbe nem tartozót vagy már meglévőt vissza kellett utasítani, munka vagy személyes tárgyalás ezekhez is kapcsolódott. Elvértve fordult elő, hogy a felajánló irreális árigénye miatt nem került sor vételi megállapodásra, egy-két esetben a legnagyobb sajnálatunkra. Az efféle vásárlásoknak azonban van ránk nézve kötelező etikája, nem alakíthatunk ki bármi áron irreális, torz árakat. Természetesen az eladókat sem rövidíthetjük meg, vagy riaszthatjuk ezzel el a további felajánlásoktól. Kritikus esetekben külső szakértőkkel is konzultáltunk.

És a "zsákmány"? Előljáróban itt említem meg, hogy meglepetés volt számunkra: mennyi és milyen értékes budapesti dokumentumanyag van magánosok birtokában, gyakran kifogástalan állapotban. Meglepő volt a vidékiek érdeklődése és az általuk felajánlott anyag változatossága és bősége. Nem ritkán száztételes jegyzékben foglalták össze felesleges anyagukat, közöttük pl. 1848-as kisnyomatványokat, budapesti fényképeket, mult századi térképeket, aprónyomatványokat, közöttük kuriózum-értékű dokumentumokat, s természetesen könyveket és újságokat is.

Bár jelentős volt a felajánlott könyvek és folyóiratok mennyisége, közülük nem vásároltunk túl sokat. Állományunk gazdagságát és különösen a felszabadulás előtt megjelent anyag viszonylagos teljességét igazolja, hogy csak néhány olyan monográfiát tudtunk megvásárolni, amely nem volt meg gyűjteményünkben. Pl.: Jókai emlékkönyv születésének száz éves évfordulójára 1925-ből; Budapest souvenir ... az 1894-ben megtartott VIII. nemzetközi közegészségügyi kongresszus tagjainak, amely a mult századvég fővárosát gazdagon illusztrált albumban mutatja be, A magyar rendőrség története o. monográfia (1942), de megvásároltuk a régi

idők divatját tükröző "Tárca-naptár"-akat, a rendkívül információgazdag "Budapesti utmutató és címtár" 1929, 1938, 1939, 1940. évi kötetét, a századelő árukinálatáról, izléséről s műszaki színvonaláról egyaránt árulkodó árjegyzék-könyveket, a különféle iskolai értesítőket, évkönyveket s egyebeket.

A folyóiratok közül megszereztük a régi idők egyik népszerű lapjának, a "Családi Kör"-nek 1869. és 1870. évfolyamát, a Pesti Futár összegyűjtött legérdekesebb számaint, valamint más újságok néhány olyan számát, amely a város életének, történetének valamilyen kiemelkedő mozzanatáról tudósít.

Sikerült megszereznünk néhány alapvető kézikönyvet, pl. Liber Endre: Budapest szobrai és emléktáblái; Edvi Illés Aladár: Budapest műszaki utmutatója, Schmall Lajos: Budapest utcái és terei... stb., másodpéldányként is megvásároltuk ezeket, mert gyakran és sokan használják. Figyelemmel voltunk arra is, hogy rossz állapotban meglévő könyvhöz jó állapotban lévő másodpéldányt szerezzünk be. Néhány alapvető munkát azért szereztünk meg - bár megvannak állományunkban -, hogy nagyobb kerületi könyvtárak kézikönyvtára, Budapest-anyaga részére adjuk át. /Ilyen irányú szerzeményező munkánkat a jövőben fokozni kívánjuk./

Meglepően nagy számban ajánlottak fel térképeket. A várostörténetnek e nélkülözhetetlen dokumentumai könnyebben kallódnak el, semmisülnek meg, mint pl. a könyvek. Gyakran kis példányszámuk miatt is nehéz a beszerzésük. Állományunkból hiányzó kiadások, ritkaságok és érdekességek bukkantak fel, pl. Budapest főváros beltelkeinek utcahálózati térképe 1884-ből, a rendőrség számára szerkesztett Budapest székesfőváros és környéke nagyméretű térképe a harmincas évekből, a népszerű Kogutowicz-féle kiadások néhány hiányzó darabja, a Rácz Gyula papirkereskedés kiadásában megjelent Budapest térképe 1947-ből, amely a felszabadulás utáni legelső térképek egyike. Térképszerveztési érdekesség Budapest székesfőváros térképe Pharos rendszerében 1912-ből, amely a szokásos észak-déli tájolás helyett kelet-nyugati tájolású, s bár pontos és informatív, ugyancsak nehéz megszokni a használatát. Híjával voltunk a Budapesthez csatolt, volt peremvárosok térképeinek, ezekből is sikerült szereznünk, pl. Rákospalotát a huszas évekből. Legtöbbjükhez a hátukra nyomott vagy fűzetben mellékelt utcajegyzék tartozik, némelyiket pedig egy sor cég, szálloda, üzlet kereskedelmi hirdetése keretezi fontos kortörténeti adalékként. Térképjellegű idegenforgalmi ismertetőkkel is gyarapodtunk, de ezeket a kisnyomatványok között tartjuk számon.

"Alólírt kerületi előljáráóság által ezennel közhírré tétetik, hogy a VI. kerületben összegyűlő házi szemét, utczasöpredék és hó elfuvarozási vállalat... 1882. január hó 1-től terjedő három évre, vagyis 1884. évi deczember hó végéig Deutsch és Sonnenfeld cégnek adatott át." - olvashatták a terézvárosi polgárok a szervezett szemétygyűjtés megindításáról szóló hirdetményt, a főváros köztisztaságtörténetének fontos dokumentumát, s olvashattuk mi is, a budapesti plakátokat felajánlók jóvoltából. Elég sok értékes plakátot ajánlottak fel, többek között a felszabadulást követő évek politikai, választási plakátait, az ujjaépítésre mozgósító plakátokat, régi, nagyméretű filmplakátokat, közigazgatási, hatósági hirdetményeket: pl. a statáriumról 1912-ből és a fehérterror első napjaiból. Jellegzetes darab a technika korabeli vívmányát, a városi gázzal működő hűtőszekrényt népszerűsítő színes plakát a Fővárosi Gázművek kiadásában. Peremkerületi plakátjaink is gyarapodtak, egyikük hirt ad 1917-ből a budafoki zeneiskola tanítási programjáról, egy másik pedig a Kispesten rendezett ujjaépítési kiállításra invitál 1946-ban. A helyszűke korlátozza sok más új plakátszerzeményünk, vagy a rendkívül változatos formájú és tematikájú kisnyomtatványok bemutatását.

Az ezret jócskán meghaladó új kisnyomtatványból csak izelítőt adhatunk. (Város-történeti jelentőségük, dokumentumértékük, műfaji, formai és tematikai gazdagságuk egyébként is mindenképpen önálló cikkben történő ismertetést érdemelne.

Az egyik kisnyomtatvány a század elején Mangold Béla Kolos boltjába invitál, ahol mindenki megfordult, aki viselet dolgában "adott magára". Többek között öltözködési kódexet ad, összefoglalja a polgári házasság, a menyegző, a nászlakoma, a nászut stb. legfontosabb tudnivalóit, azt, hogy e témában mi illik, s nem illik, természetesen a Váci utca 15. sz. alatti elegáns bolt törzsközönsége számára.

A céghirdetések, prospektusok, árjegyzékek, reklámok, színes számolócédulák, s egyebek az egyes korszakok híres üzletházait, boltjait, áruit s árait, ezen keresztül a kor izlését, vásárlási szokásait, gyakran technikai színvonalát dokumentálják, mint pl. a Telefonyár vagy a Meidinger-kályhák és háziesszközök prospektusai a század elejéről, vagy a rádióüzletek, butor-boltok, csemegekereskedések árjegyzékei a harmincas évekből. Az ujonnan beszerzett anyagban a kötvények, államkölcson- és más értékpapírok, részvények sok információt nyújtanak a kor pénzügyi viszonyairól, s a kibocsátó pénzintézetekről. Az első világháború és a Tanácsköztársaság idején kibocsátott élelmiszerjegyek nehéz időket idéznek, s történelmi kordokumentum az az

1944 dec. 24-én Pestlőrincen ledobott röplap, amely a magyar katonákat a Vörös Hadsereg oldalára való átállásra biztatta. Ismét más kisnyomtatványok a harmincas évek néhány maig nevezetes koncertjének programját őrzik meg (pl. Fischer Annie művész pályafutásának kezdeti időszakából). Meghívók, igazolványok, belépők, táncrendek, programok stb. a különböző korok társadalmi vagy művészeti életéről, szokásairól informálnak. Sok idegenforgalmi képes prospektust sikerült beszerezniünk; A magyar légi közlekedés történetének egyik szép, színes térképpel illusztrált dokumentuma a Budapest-Wien légiút térképét mutatja be 1929-ből néhány nagy bank, hitelintézet és fürdő népszerűsítésével. A különféle bizonyítványok, igazolványok, cégjelzéses üzleti papírok, számlák, munkakönyvek, vállalati- és egyesületi alapszabályok stb. bemutatására most nem vállalkozhatunk.

Végül, de nem utolsósorban említjük fényképgyűjteményünk gyarapodását. Elsősorban a légtérkülönbözőbb korokból származó képeslevezőlapok és a művelődéstörténeti szempontból különösen jelentős cégfotók állománya gyarapodott nagyobb arányban. A képeslevezőlapok nemcsak a szokványos városképet vagy utcarészleteket ábrázolják, hanem, azóta már eltűnt épületeket, üzleteket, kávéház- és étterembelsőket, fürdőket, budai hegyvidéki tájakat, idegenforgalmi nevezetességeket. Elárulják, milyen volt a divat, milyenek a járművek, üzletportálok, járt-e villamos egy adott korban a Nagyköruton stb. Külön örömtűkre szolgált, hogy peremkerületeket ábrázoló képeslapokat is tudtunk vásárolni. A cégfotók nemcsak híres fővárosi műtermek helyét, tulajdonosait örökítik meg a képek hátoldalán a korszakra jellemző grafikai megoldással, hanem illusztrálják a fényképet készítő izlését, viseletét, a kor divatját. A fényképgyűjtemény nagyobb épület- és városrész felvételekkel, idegenforgalmi leporellókkal, a millenniumi kiállítás építményeit, nevezetességeit megörökítő reprezentatív kollekcióval stb. gyarapodott.

A vásárlásokat, tárgyalásokat, árazást, levelezést lebonyolító munkatársak, Jellinek Lászlóné, Indali György, Gál Tamás és e sorok írója örömmel vonhatták meg az akció pozitív mérlegét. Reális áron, a megszabott költségkereteken alig túllépve változatos, gazdag, javarészt ma már alig beszerezhető várostörténeti dokumentumokkal gazdagodott gyűjteményünk.

Állománygyarapító munkánk fontos területe a város életével, történetével összefüggő történeti tanulmányok kéziratainak, gépiratainak beszerzése is. Számuk nem nagy, de a bennük leírtak fontosak, hézagpótlóak, anyaguk más forrásokból alig pótolható. Az idén szereztük meg többek között Gyalay Mihály: "A Szent Margitsziget

Gyógyfürdő', Harmath Judit: "Adatok a régi budapesti vendéglátóhelyek történetéből", Pápa Miklós: "Budapest Székesfőváros Élelmiszer Árusító Üzeme története 1911-1948" című tanulmányainak kéziratát. A közelmúltban ritkabeccsű tanulmányok gépiratainak egész sorát volt módunk beszerezni Péczely Béla művészettörténészek a hagyatékából. Néhány cím a gazdag anyagból: A pesti városfal; A városkut története, Budapest társadalmi élete (a harmincas évekből); Budapest parkjai; Irodalmi díjakra, irodalmi életre vonatkozó előadások, javaslatok 1923-1945-ből; Budapest a magyar művészet központja. Idegenforgalmi tanfolyam előadása 1945-ből; A budapesti műemlékek sorsával és helyreállításával kapcsolatos feladatok 1945-ben, Budapest utcanevei. (Előterjesztések, utcajegyzékek 1947-1950); Mi történt Budapesten? (A főváros pusztulása, kárai, helyzete 1946-ban.)

A gépiratok között szerepel pl. a budapesti szobrok avatási beszédeinek gyűjteménye, amely számos művelődés- és művészettörténeti kérdésre ad választ, vagy a főváros címereinek fejlődését bemutató dokumentumanyag stb. A tanulmányok feldolgozása még folyamatban van, néhány különösen jelentős dokumentum bemutatására visszatérünk.

Állományunk csere útján történő gyarapítása érdekében vettünk részt október 31-én az I. Országos Honismereti Börzén, amelyet a Hazafias Népfrent rendezett. Itt elsősorban kapcsolatokot sikerült kiépíteni néhány terület honismereti munkabizottságával, gyűjteményével; bemutattuk a könyvtár helytörténeti kiadványait, néhány érdekes kisnyomtatványt, plakátot, és budapesti képeslapot sikerült szereznünk. Kapcsolataink erősítése a börzén megjelent népfrentbizottságokkal, helytörténeti gyűjteményekkel és gyűjtőkkel ígéretes lehet tekintetben, hogy felesleges dokumentumaikat elsősorban könyvtárunknak ajánlják fel.

Gyarapodásunk naplójának legutóbbi fontos dátuma november 19-20. volt. Ekkor került sor az ÁKV XI. Antikvár Aukciójára, amelyre szerény igényekkel mentünk el, de a kialakult irreális árak miatt e mérsékelt vásárlási szándékunkat is csak részben sikerült megvalósítani. Az aukción kalendáriumgyűjteményünk részére egy szép, 1766-ban Győrött nyomott "Házi és uti új kalendárium"-ot, szereztünk be, irodalomtörténeti anyagunkat pedig az Igaz Sámuel kiadásában 1821-ben megjelent "Zsebkönyv"-vel, az Auróra almanach 1832-es és az Uránia nemzeti almanach 1832-es évfolyamával gazdagítottuk.

Csomor Tibor

Csik Szereda.

6

Hatvan

Junius 25-én. 1849.

HADILAP.

Magyar-pártolásra tapalván Lapunk, Honunk keltei, fiai és Leányinál; hetenként kétszer adjuk, mikor csak a had gyakorlat engedi.

Protistálok.

Mi oltá Ezeredesné letterem, teljességgel nem tudom lerázni magamról azt a sok „aláz szolgálja, csokolom kezeit köszönéseket, s Nagysádd címezéseket.“ Istennek hálá sok jó embereink vannak, mert sokan látogatnak meg. Én nem tudom, de azt mondják, hogy látogatóink közül, az egyik Hadnagy, a másik Százados, a harmadik Örnagy akar lenni, a negyedik érdem csillagot akar nyerni, az ötödik Férjéről rendeltesz ohajtana a májdirozni arra, hogy: valahogy, ez, vagy amaz volt Jobbágyat Telkeről uccára dobhassa.

Képtelen vagyok tehát hírlapilag tudatni önökkel Polgároktól hogy: egy républikánus nemzet kebelében, milyen a Magyar is, rang fokozatok nem létezhetnek. Az öszves nemzet, egy hosszú lánc, meljnek csak első szeme a kormányzó; de, nem a nép láncozattól külön vált Brillliánt. Így áll a dolog a hon' Leányival is: Mire való hát az a Tekéns, Méltóság, és Nagytsát brillliánt Cím? én érteni nem tudom, s hogy miért tűznek ilj cégeréket önök nevünk' elébe; ezt meg fogni képes nem vagyok. Én részemről, ilj füz babérokot, meljnek csak tiszta nevem arany tángyérára vetnek homáj árnyat, szabad Honom' e-

KÖNYVTÁRUNK RITKASÁGAI

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár tulajdonában található - Hentaller Lajos gyűjteményéből származó - csikszeredai Hadilap /szerkesztette: Biró Sándor százados, nyomtatták a csiksomlyói zárda betűivel/ néhány száma. A lap /raktári helyszáma 09/235/ 1849. június 25-i számban jelent meg az alábbi cikk:

PROTISTÁLOK

Mióta ezredesné lettem, teljességgel nem tudom lerázni magamról azt a sok "aláz szolgálja, csókolom kezeit köszönéseket s Nagysád címzéseket." Istennek hála, sok jó embereink vannak, mert sokan látogatnak meg. Én nem tudom, de azt mondják, hogy látogatóink közül az egyik hadnagy, a másik százados a harmadik őrnagy akar lenni, a negyedik érdemcsillagot akar nyerni, az ötödik férjemtől rendeletet óhajtana, s májklírozni arra, hogy valahogy, ez vagy amaz volt jobbhagyát telkéről utcára dobhassa.

De ezzel nekem semmi bajom, hanem, nem vagyok képes továbbra is túrni azt, hogy látogatóink közül sokan, amugy ázsiai szerezcsen rabszolgák módjára, úgyesen nekigörbödve, s előttem magokat mély alázatos fajankókként hajtogatva, így köszönnek nekem: "Alázszolgálja. Csókolom kezeit Nagysádnak."

Én, becstületemre, eleget mondtam eddigelé: az Isten megfizeti, ne mondják nekem úgy: "alázszolgálja, hanem Isten áldja," és ne mondják úgy: "Nagysád", hanem: "Ön, Kegyed, Asszonyom, Asszonyosság, Ezredesné Asszony;" hiszen unió van.

De minden hiába. A hizelgés egyszer betanult mesterségét nem olyan könnyen vetkezi le, épp azért, még mind e mai napig, az az átkozott Nagysád kisértetként suhog köntösöm után. Teljes akaratom dacára is, egészen ellökni nem tudám magamtól.

Kénytelen vagyok tehát hirlapilag tudatni Önökkel, Polgárok, hogy egy republikánus nemzet kebelében, milyen a magyar is, rangfokozatok nem létezhetnek. Az összes nemzet egy hosszú lánc, melynek csak első szeme a kormányzó, de nem a nép-láncozattól különvált brilliánt. Így áll a dolog a hon leányival is. Mire való hát az a "Tekéns", "Méltóság", és "Nagysád" brilliánt cím? Én érteni nem tudom, s, hogy miért tűznek ily cégéreket Önök nevünk elébe, ezt megfogni képes nem vagyok. Én részemről, ily fűzbabérokot, melyek csak tiszta nevem aranytányérjára vetnek homály árnyat, szabad honom egyetlen polgárától is soha el nem fogadok.

Nagysád valék én és a királyság rabszolgái korában. Most elborzadok, ha emlékezem, a

pöffök ama rémszavától, s csak azért mert ezredesné vagyok, semmi egyéb nem vagyok, mint szeretett hazám egyszerű polgárnője, és ha valaki e néven szólít, ha azt mondja nekem: "Ön tisztelt polgárnő!", oly magosan büszke vagyok, mint csillag mellett repülő büszke sas.

És most föl hívom Önöket, szabad hazám lelkes hölgyeit, vessék meg Önök az üres címzéseket, és egy görbe tekintettel nézzék le a hizelgő, gyáva címezőket. A különféle címek elszaggatják egymástól a szilárdul egybeforrni kellett honleányi kebleket. A címek kora lejárt. Ármány szőtte vala ezt bé közinkbe azért, hogy ahány honleány van, annyi különvált nemzet legyünk, most pedig egybeolvadásra van legnagyobb szükség. Csak sziklaként összeforrott honfiul és honleányi karok teremthetnek életet a honnak, s életet nekünk. Óvakodjanak hát ünnepelesen a cím-cégérektől.

Én, részemről minden "alázszolgálja, csókolom kezeit, Téns, Méltóság és Nagyság" címzések ellen határozottan protistálok.

Benkő Poli
Ezredes Gál Sándor nője

Közreadta: Aknay Tibor

A 12. sz. Szabó Ervin Könyvtár

ZENEBARATOK KLUBJA

PROGRAM

1977 MÁJUSOK HÉTÉV

SOK SZERETTEL KÖSZÖNTÜNK ÉS VÁRUNK MINDEN ÉRDEKLŐDŐT!
X. ker. Pataky István tér 9 - 14.

A 12. sz. Szabó Ervin Könyvtár ZENEI RÉSZLEGE

ÉS A KÖBÁNYAI

X. kerületi Állami Zeneiskola

ifjú zenebarát klubja

PROGRAM

1977/78-AS TANÉV

 mindenki zeneiskolája

PÁRIZS LASSAN BUDAPEST NYOMÁBA ÉR...

A nyilvános városi könyvtárak térén fennállott, s az 1960-as évek óta francia szakemberek által mind hevesebben bírált évszázados lemaradás gyors felszámolását vette programba Párizs városi tanácsa 1975-ös döntésével, amely az elkövetkező évtizedekre összesen 100 új könyvtári egység, köztük felnőtt- és gyermek vegyeskönyvtárak, külön gyermekkönyvtárak s nagyszabású lemezkölcsönző létesítését vette tervbe, s már a következő évben, 1976-ban programja egy részét, 4 új könyvtár nyitását - megvalósította. (1966-tól 1976-ig 17 új könyvtárat nyitottak.)

A Le Monde 1977. augusztus 19-i számában olvashatjuk, hogy 1976-ban 3,775.065 kötetet, illetve lemezt kölcsönöztek 140.000 olvasónak a 6 milliós Párizsban. Így Párizsban egy főre 1/2 könyvtári egység kölcsönzése számítható, szemben a kétmilliós Budapest közel 6,000.000-os kötetforgalmával - ami egy főre csaknem 3 kötetet jelent.

Az önelégültségre persze semmi okunk, nemcsak azért, mert számos szocialista nagyváros, vagy akár London is tulszárnyalja Budapestet, hanem, ha ezt a tempót tartjuk, a párizsiak is lekörözik a magyar fővárost 10-15 éven belül. Sok lemezkölcsönzőt nyitottak és ezek szerintük olyan tömegeket vonzanak, amelyek máskülönben könyvtárba nem jönnek el. Nagy jelentőséget tulajdonítanak a lemezállomány tartalmi összeállít-

tásának: a "pop" zenének meghatározott %-ot engedélyeznek.

Élénk vita folyik arról, helyes-e önálló gyermekkönyvtárat építeni. Egyes nézetek szerint ez az elkülönítés a "gettósítás" egy válfaja. Ennek ellenére a nagyvárosi programban 13 önálló ifjúsági könyvtár szerepel.

A Bibliographie de la France 1977. szept. 28-i száma írja le részletesen az 1976-ban megnyitott 4 új városi könyvtárat, amelyekről fényképet is közöl. Az egyik pld. a beaugrenelle-i, 2380 m² alapterületű, egy bérház első emeletén felnőtt, gyermek és lemezkölcsönző részleggel. A XII kerületben egy 17 emeletes épületben nyitottak egy másikat: az alagsorban a raktár és a kéziratár, földszinten a fogadóterem kölcsönzővel, folyóiratolvasóval, Az I. emeleten a hivatali szobák, a II-on a könyvolvasó terem, a III-on lemeztár és lehallgató, a VI. emeleten az ifjúsági könyvtár. Így a máskülönben iskolai és hivatali célokat szolgáló 17 szintből 6 szintet a könyvtárnak biztosítottak, ebből az I. emeleten a hivatali helyiségeken kívül a jövődó könyvtárbővítésre is tartalékoltak alapterületet.

Egyes megfelelő hangberendezéssel ellátott lemezkölcsönzőkben telefonkérésre a telefonba játszatják be a kívánt lemezt, s ez fokozatosan divattá válik Párizsban.

R. L.

VITA TKOZZUNK . . .

A könyvtárosi etikáról

A MKE 1975. évi évkönyvét lapozgatva eszembe jutott az egy évvel ezelőtt nálunk is lezajlott sikertelen vita a könyvtárosi etikáról. E vita bevezetőjében elméleti megközelítéssel fiktív elvárásokat próbáltam megfogalmazni. Azóta többször kaptam biztatást, hogy gyakorlatiasabb szemszögből írjak a kérdésről, ha másutt nem, hát a Könyvtári Híradó hasábjain. /A két legkomolyabb kiváltó ok a szeptemberi fizetésrendezés, illetve Pozsgay kulturális miniszter elvtárs augusztusi interjúja volt, amely a Valóság 1977/8. számában jelent meg./

Subjektív tényezők azonban mindaddig visszatartottak attól, hogy tollat fogjak: "Miért éppen én", "Miért legyek megint én a "rossz" fiú?" "És egyáltalán: miért akarok okoskodni?!" - tétováztam. Aztán mégis vállaltam ennek a cikknek a megírását - megkockáztatva, hogy nem kétségbevonhatóan igazságokat írok, hanem vitatható problémákról is szót ejtek.

Az általános erkölcsi szokásokon és normákon belül kétségtelenül mindig voltak, vannak és lesznek csoport-, vagy rétegnormák - így beszélhetünk speciálisan könyvtárosi etikáról, sőt ezen belül akár "szabóervines" etikáról is.

Ahhoz, hogy gondolataimat ne értsék félre, igyekszem tisztázni alapállásomat:

Amikor a könyvtáros-etikáról beszélünk, evidens, hogy az egész magyar társadalom normarendszérébe, méghozzá szocialista erkölcsi normarendjébe ágyazva fogalmazhatjuk meg hivatásunk speciális erkölceit. Sarkitva fogalmazva: nem lehetséges etikus könyvtárosi alapállás, ha a személyiségjegyekbe nem épült bele az elfogadott szocialista erkölcsi szokásrendszer - nem lehetséges hivatástudat és etikus gyakorlat szocialista normatíva nélkül.

Szükséges hangsúlyozni, /a téma szempontjából is/ annak az igazságát, hogy a társadalom számára meghatározó az objektív valóság. Továbbá azt is, hogy a tudatnak aktív szerepe van az

objektív valóság formálásában.

A marxizmus-leninizmus az objektív valóság fogalmán sohasem egy-egy rövidebb fejlődési periódus felszíni jegyeit értette, hanem a mindenkori társadalmi-gazdasági alakulat /a mi esetünkben a szocialista magyar társadalom/ lényegi jegyeit tekintette és tekinti meghatározónak. Azért hangsúlyozom ezt, mert napjainkban a legtöbb zavar és félrehallás ennek az értelmezésében mutatható ki. Amiótt ugyanis, hogy a társadalom fejlődésének egy adott periódusában a felfedett és megbúvó ellentmondások közül néha több, néha kevesebb azoknak a száma, amelyeknél az ellentmondás oldalainak minőségében a negatív tendenciák az erősebbek, s ezek visszahatnak a tudatra.

Témánk szempontjából ennek az a lényege, hogy könnyű általában és bármilyen hivatáson belül etikus módon élni és dolgozni akkor, ha a társadalom minden szférája prosperitásban van. Lényegesen nehezebb, ha a fejlődés egyenlőtlen, lassabb, vagy bonyolultabb áttételeken keresztül érvényesül. Könnyebb volt a dolgunk a FSZEK-ben, a hatvanas évek közepéig, mikor az előző korszakhoz viszonyítva a hálózat dinamikus fejlődésen ment keresztül és nehezebb volt a hetvenes évek közepéig, mikor is a társadalom egyéb szféráihoz viszonyítva a közművelődési könyvtárügy lassabb, vontatottabb szakaszban volt. S könnyebb lesz ismét néhány év múlva, mikor sok fontos területen /a művelődéspolitiká, könyvtártelepítés, bérrendezés stb./ megoldódik néhány lényeges, alapvető probléma és többet foglalkozhatunk a minőséggel. Mindezek a változó fejlődési ütemek nem befolyásolhatják azonban erkölcsi magatartásunk alakulását, illetve abból a szempontból igen, hogy a fejlődés eredményeként a magasabb szintű erkölcsi normáknak kell érvényesülniük.

Mondanivalóm lényegére térve mindenekelőtt idézem Szabó Ervin 1918-ban írt sorait, melyek ma is kötelező érvényűek: "Valóban, lehet-e nemesebb, szebb, hálásabb feladat. Megismerni az élet titkait, a társadalom törvényeit. Tanítani az értelmileg kiválókat új nemzedékeiket és utat, irányt mutatni nekik! Vezetni a tudatlanságuk sötétjében, szenvedélyeik szövevényében botorkálókat! Megnyitni értelmüket és értelmes életre felemelni őket. Ezt a társadalmi funkciót követelték maguknak az értelmiségiek! Ha teljesítik: ki tagadhatja meg tőlük a legmagasabb társadalmi elismerést? Ki vonhatja kétségbe a társadalmi és állami funkciókra való hivatottságukat?"

Ugy érzem, hogy ezek a szavak ma is érvényesek, e gondolatok etikánk alapját képezhetik.

E norma betartása nemcsak a szervezetben dolgozó végrehajtók feladata, hanem azoknak az állami és társadalmi vezetőknek is kötelességük, akiknek biztosítaniuk kell, hogy az egyének kiegyensúlyozott és alkotó légkörben végezhesék munkájukat.

Vagyis: a marxisták számára természetes, hogy a fejlődés ellentmondásokon keresztül valósul meg. S mert természetes, hogy az ellentmondásoknak több oldaluk van, természetes az is, hogy nemcsak egy oldal hordozza a haladó elemeket. Hétköznapien szólva: a cselekvő, etikus alapállás nem szolgáltságot jelent, hanem aktív és önálló cselekvést. /De mindig szervezett módon!/ A munkavégzésben nézetek, vélemények, álláspontok különbözőségén keresztül találunk rá a helyes megoldásra. Az ellentmondások nem azt jelentik, hogy a különböző álláspontokat képviselő "ellentmondók", haladásellenesek. Nem jelenti azt sem, hogy csak az ellentmondásban élnek ki magukat. Éppen ezért etikánk első pontja nem lehet más mint az, hogy az embert a mindennapi cselekvései, szakmaszeretete, hivatástudata és hűsége minősítse, és nem egyik vagy másik részkérdésben elfoglalt álláspontja. Ha a szocialista embert a cselekvő magatartás jellemzi, akkor váljon gyakorlattá az is, hogy az így dolgozókat ennek alapján ítéljük meg és ne egyik vagy másik rokonszenves vagy kevésbé szimpatikus szubjektív vonásuk alapján.

A következő kérdéskörhöz ismét általánosabb szemléleti problémát kell érintenünk: Szolgáltatás-e a szakmánk, vagy hivatás? Vagy még jobban leegyszerűsítve a kérdést: kiszolgáljuk-e a lakosságot, vagy megfogalmazott célok alapján neveljük az embereket?

Ha a napi munka jelenségeit leegyszerűsítjük: csak szolgáltatást nyújtunk. Ám ha kulturpolitikai feladatainkat, megfogalmazott céljainkat vesszük alapul, akkor kétségtelenül hivatást gyakorolunk.

A valóságban e kettő kompromisszuma az igazság, azzal a meghatározó elvvel, hogy kiszolgálunk minden hozzánk érkezőt, s ugyanakkor azért vagyunk, hogy a társadalmi munkamegosztáson belül ránszabott és tudatosan megfogalmazott feladatokat hivatásszerűen teljesítsük.

Ha ez így elfogadható - akkor kezdjük az egyik legsúlyosabb kérdéssel:

1. Mint szolgáltató intézménynek, akkor és annyit kell a lakosság rendelkezésére állnunk, amikor és amennyit igényel, amikor ideje és energiája van, hogy kulturális szolgáltatásunkat igénybe vegye! S bármennyire is előnytelen a munkaidő-beosztásunk, etikus alapállásunk csak az lehet, hogy minél nyújtottabban akkor tartunk nyitva, amikor a lakosság ráér, amikor szabad ideje van.

2. Munkaszervezésünkben sok visszasság van. Mondandóm szempontjából például az, hogy sok egyiségünkben a nyilvános szolgálat ideje alatt több munkatársat "lespórolnak" belső munkára és sajnos az esetek többségében éppen a kvalifikált munkatársak nincsenek a szolgálat helyein.

Lehet-e etikus - a szolgálat, a hivatás-gyakorlása szempontjából - ez a jelenség? Egyértelműen le-

szögezem; bármennyire is törekszünk a racionális munkaszervezésre, ez sosem vezethet odáig, hogy a szolgálat színvonalcsökkenését eredményezze. Nyomatékosabban: nyitvatartásunk fontos periódusaiban inkább legyen egy-két, látszatra "csellengő", de mindenkor pihenten, kulturáltan az olvasó szolgálatára kész könyvtáros a kölcsönzésben, semmint két-három kimerült, kapkodó munkatárs a kölcsönzőpult mögött.

Az 1975-i vándorgyűlés egyik vitapontja az volt, hogy az olvasói elvárások, vélemények lehetnek-e etikus tartásunk fokmérői? Számomra ez nem is kérdés!

Nem hogy lehetnek! - azoknak kell lenniök! Ha pedig azok, akkor meg kell ismerünk ezeket a véleményeket és elvárásokat, és eszerint kell viselkednünk. Kezdve az állomány összeállításától a tájékoztatáson át egészen a formai jegyekig. Csak áltudományos vagy sznob álláspont lehet az, ha az állomány fejlesztésében figyelmen kívül hagyjuk a meglévő és valóságos olvasói szokásokat és csak arra törekszünk, hogy a "tisza művészet" szempontjából "steril" állományt gyűjtsünk a könyvtárban. Ez problémája a világ minden könyvtárának, s a megoldás csak kompromisszumos lehet. Olvasói szokásokat és elvárásokat nem minősíthetünk "rangot" vagy "színvonalon" alulnak pusztán azért, hogy állományunk "szakmai" szempontból kifogástalan legyen.

Ugyanez vonatkozik a tájékoztatás és a segítős korrektségére. A problémát kettős szempontból érintem. Az egyik a gyakorlott könyvtárosok legnagyobb hibája, hogy rutinjuk, felhalmozott tudásuk, ismereteik birtokában elfelejtik a legfontosabb elvet: semmit sem tudok, illetve semmit sem tudhatok tökéletesen! A rutinja hagyatkozva rengeteg pongyola- és félmegoldással elégtíjlik ki az olvasók egy részét. Alig-alig van könyvtáros, aki rendszeresen igényli központunk referenz szolgálatának, a többi tudományos könyvtáraknak és információs bázisoknak a segítségét. Sokszor még addig sem jutnak el, hogy saját tájékoztatási apparátusuk lehetőségeit kihasználják.

Vajon azért cselekszünk így, mert mindent tudunk, vagy - uram bocsájt meg! - lusták vagyunk a probléma helyes megoldására?!

A másik - etikai szempontból is elítélendő mentalitás - a tudálékosság és informáltság képzetének a keltése. Elsősorban a szakmát most kezdőknél tapasztalom, hogy rövid gyakorlat után szinte sértőnek érzik a kvalifikáltabb, gyakorlottabb kollégák segítségét. Veszélyesnek kell itélnünk ezt az álláspontot, mert dilettantizmust szül, s a szolgálat szempontjából erkölcsstelen

E kérdéscsoporton belül még egy szemléleti problémáról: többször tapasztaltam, hogy a könyvtárosok kedvencei a fejlett intellektussal rendelkező, műveltebb olvasók. Erkölcsstelenné ez akkor válik, amikor a tudatlanabb olvasó kiszolgáltatásán racionálisan alulnak minősítik, kinevetik vagy bagatellizálják problémáikat, kérdésfeltevéseiket. Nem tehetünk különbséget olvasó és olvasó között. És csak az elvárás szintjében és a kielégítés mélységében szabad disztinválunk.

Néhány formainak tűnő dolgról is említést teszek, vállalva akár a konzervativizmus vádját is. Nem mindegy, hogy milyen a megjelenésünk, sőt az sem, hogy milyen cipőben járunk. Nyugdíjas könyvtáros olvasómtól hallottam a következő mondatokat: "Kérem, én még a régi Szabó Ervinben tanultam, hogy a könyvtárosnak tilos kopogós, fatalpu cipőben járni, mert zavarja az olvasóterem csendjét. Ma meg azt látom - mit látom, hallom - hogy a kölcsönzőben zsebrádiót hallgatnak a könyvtárosok!" Nem mindegy, hogyan viselkedünk, hogyan szólítjuk meg az olvasót. Egyetértek azazal, hogy a fiatalok egymás között tegeződnek, de azzal nem, ha könyvtárosaink gátlás nélkül letegeznek ismeretlen 18-20 éves olvasókat.

Taszit minden szakmában - de leginkább a sajátomban - a fontoskodás és az állandó leterheltség demonstrálása. Nem is lenne nagy baj, ha csak engem taszítana, de állítom, hogy olvasóink 30 százaléka kapcsolatok nélkül jár könyvtárainkba /könyvtári kapcsolatokra gondolok/, mert félnek megszólítani a "mindig leterhelt és sajnálatra méltó" könyvtárost. Mindenfajta kommunikáció legalább két embert feltételez. A könyvtáros a kommunikáció forrása, az olvasó pedig a befogadó. Azaz nekünk kell kezdeményeznünk a kapcsolatot, megszólítanunk az olvasót, segítséget kínálnunk neki. Mindig gyanus és nem etikus nekem annak a kollégának a magatartása, aki a kölcsönzési idő zömében magára marad, "munka híján félrehúzódik", nem közelít senkihez, nem beszélget az olvasókkal.

Csak érintve az egymás közötti hangnemet: a közvetlenség jelzi egy-egy kollektíva jó hangulatát, összeszokottságát, de taszítóvá válik, ha ugyanazt a hangnemet alkalmazzuk a kölcsönzésben is. Főként az visszataszító, ha "kotyogós" időkben, a pult mögött állva személyi és egyéb "konyhai problémákról" tárgyalunk, akár a jelenlétükkel, akár telefonon. Nem az olvasók száma dönti el a viselkedés-formát, hanem a szolgálat nyilvános jellege!

És még egy: Az egymással szembeni kollegialitás sohasem jelenthet betyárbecsületet. Ezen azt értem, hogy ha pl. jelenlétemben valamelyik kollégám hibázik, rosszul informál vagy éppen dezinformál - kulturált módon, tapintatosan korrigálnom kell őt, még akkor is ha az adott szituációban

ez rosszul esik neki.

Végére hagytam az egyik legsúlyosabb kérdést: a hivatali munkarend, munkamorál és a hivatástudat normáinak konfliktusát. E problémát vitatva többfajta túlzással találkozunk, amelyek közül kettő tűnik a legveszélyesebbnek:

- az egyik oldalról a konfliktust mondvacsinálnak tartják, nemlétezőként kezelik,
- a másik oldalról azt állítják, hogy a hivatal, a bürokratikus szervezet kiöli az egyénekből a hivatástudatot.

E különböző álláspontokkal szemben az az igazság, hogy van hivatástudat és szakmaszeretet, s erre normarendszer épül, amelynek alapját mindenkor a hivatás tartalma és szakmai követelmények alkotják, és van hivatali ügyrend és munkamorál, amelyeket viszont, az alapvető funkciók ellátásának feladatai mellett, a szervezet zökkenőmentes működése és az átlag munkavégzés szabályoz. E kettő egyeztetése állandó összehúzóerő, konfliktuson keresztül valósítható meg. Szubjektív érveléssel próbálok példálódzni. Számomra mindig rokonszenvesebb volt az a könyvtáros, aki szakmáját egyenletes, magas hőfokon, felelősséggel és áldozatvállalással gyakorolta, még ha egy-egy kérésével, adminisztratív pontatlanságával időnként vétett is a hivatali fegyelem ellen. /Persze tudom, hogy ennek az "időnkéntnek" a reális értékelése a legnehezebb./ S mindenkor ellenszenves volt a mindig pontos, a papirosmunkáját percre elvégző, de a szakmai tevékenységét lélektelenül, gépiesen ellátó kolléga. Tisztában vagyok vele, hogy egyik esetben sincs teljesen igazam - ezért is sarkítottam; továbbá azért, hogy utaljak a konfliktus valóságára és a megoldás nehézségeire. Megoldható-e, feloldható-e ez a konfliktus?

Hogy válaszolhassak, ismét utalnom kell egy lényegi dologra. Ezt a konfliktust sem a szervezet, sem az egyén nem tudja feloldani külön-külön. S ha valami miatt, akkor éppen ezért is nagyon fontos a jó munkahelyi légkör, a tartalmas demokrácia. E kettő nélkül a megoldás elképzelhetetlen, a szervezet működése egyre inkább bürokratizálódik, diszfunkcionálissá válik, az egyének pedig egyre elégedetlenebbek lesznek, megkeseredetté, szkeptikussá válnak.

A kompromisszumot az egyéneknek kell megkötniök, vagy legalább is alávetni magukat a szervezet adminisztratív követelményeinek, mert ellenkező esetben a szervezet működése anarchiába torkollik. Hangsúlyozom azonban a bevezetőben irtakat: a cselekvő, etikus egyén sosem szolgál végrehajtó - ezért az adminisztratív túlzásokat mindig alakítania, formálnia kell, hogy el ne uralkodjanak rajta.

A kérdésfeltevésben félig már a megoldás is megtalálható. A kiutat abban látom, hogy az egyének megkötik kompromisszumaikat, kiszolgálják a szervezet fegyelmi és formális elvárásait-természetesen bírálva a felesleges túlzásokat, de javaslatot téve a megoldásokra is. A szervezet vezetői viszont biztosítják az optimális strukturát, követelmény-rendszert és munkahelyi légkört, amelyben az egyének kielégülten és aktívan gyakorolhatják hivatásukat, sőt indítást kapnak arra a többletre is, amely szakmaszeretetükből, áldozatvállalásukból és lelkesedésükből fakad.

Hogy sok ez, vagy kevés: nézőpont dolga, azt azonban megfogalmazhatjuk, hogy a konfliktus feloldásában legalább olyan feladatuk van a szervezet vezetőinek, mint a benne tevékenykedő egyedeknek. S tekintve, hogy a megoldás közös cél - lehet vita mindazok körül, amiket felvettem - abban azonban nem lehet vita, hogy a megoldás is közös feladat. S abban sem, hogy itt nincs főlé- és alárendeltség!

Végig csak azokról beszéltem, akik komoly hivatástudattal, szakmaszeretettel rendelkeznek, aki nap mint nap leteszik voksukat a közművelődési könyvtárosság hivatására - mert akik ezt nem bizonyítják, arra sem érdemesek, hogy a könyvtáros-etika kérdéseiről beszélve szót ejtsünk róluk. Illetve annyiban igen, hogy kimondhassuk: az ilyeneknek nem itt van a helyük.

Maruszkai József

 <p><i>Meghívó</i></p>	<p>A SZOVIET KULTÚRA ÉS TUDOMÁNY HÁZA ÉS A FŐVÁROSI SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR tisztelttel meghívja</p> <p>A NAGY OKTÓBERI SZOCIALISTA FORRADALOM 60. ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL RENDEZETT KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA</p>
---	---

TAPASZTALATOK LENGYEL KÖNYVTÁRAKBAN

A Kulturális Minisztérium megbízásából Csöglei Józsefné, a zalaszentgróti járási könyvtár igazgatója, dr. Ecsedy Andorné, a FSZEK bibliográfiai osztályának helyettes vezetője, és Tverdota Miklósné, a 12-es Szabó Ervin Könyvtár helyettes vezetője 8 napos lengyelországi tanulmányuton vett részt.

A lengyel közkönyvtárak megtekintése során a következő 3 szempontra figyeltünk:

- A művelődési házak és a könyvtárak komplexitási törekvésének könyvtári megítélése;
- Az 1975-ben bevezetett közigazgatási reform hatása a közkönyvtárak szervezeti felépítésére;
- Az új lakótelepek könyvtári ellátása.

Tanulmányutunkat Varsóban kezdtük, ahol az első tájékoztatást a lengyel közkönyvtárakról a Kulturális Minisztériumban kaptuk. A közkönyvtárak közvetlenül a Kulturális Minisztérium irányítása alá tartoznak. Ebben a munkában a minisztérium segítőtársa az Állami Könyvtári Tanács.

Az 1975-ös közigazgatási reform után a közkönyvtárakat területileg centralizálták. Minden vajdaságban a legnagyobb városi könyvtár miközben városi könyvtári funkciót is ellát, egyben az egész vajdaság minden közkönyvtárának /városi fiókkönyvtár, községi könyvtár, szakszervezeti, kórházi és pedagógiai könyvtár/ módszertani központja is.

E területi hálózat felépítése a következő: központja a nagy vajdasági- városi főkönyvtár, ehhez a központhoz tartoznak az adott város lakótelepi könyvtárjai /melyek közül néhány kis hálózatközponti funkciót is ellát/, a kisebb városok könyvtárjai közül pedig azok, amelyek hálózatközpontok.

A reform célja a vajdasági közkönyvtárak színvonalának közelítése volt a lényegesen magasabb színvonalú városi könyvtárakéhoz. Ezért lett minden vajdaságban a legnagyobb hagyománnyal rendelkező és legjobban működő városi könyvtár a vajdaság minden közkönyvtárának módszertani központja.

Három ilyen vajdasági- városi főkönyvtárat látogattunk meg, - a varsóit, a plockit és a lodzít, valamint egy központi fiókkönyvtárat, illetve városi könyvtárat és ezek fiókkönyvtáraiból néhányat, hogy betekintést nyerhessünk ezek nagyságrendjének és funkcióinak különbségébe.

Egy-egy vajdasági közkönyvtári hálózat sok kisebb-nagyobb egységet foglal magába, ezek összefogása és módszertani irányítása nagy energiákat köt le és nehéz feladatot ró a vajdasági- városi főkönyvtárra. A könyvtári munka színvonalának emelésével kapcsolatban problémát jelent

különösen a vidéki közkönyvtárakban, hogy kevés a megfelelően képzett könyvtáros. Ezért a közel múltban 9 egyetemen és 6 főiskolán vézték be a könyvtárosképzést, 1977-től pedig a főiskolákon és egyetemeken levelezőtagozatokon is képeznek könyvtárosokat. Levelező tagozatra felvételi vizsga nélkül munkahelyi javaslat alapján veszik fel a hallgatókat. A mi képzésünktől eltérően Lengyelországban egy szakon (csak könyvtáros szakon) képezik a könyvtárosokat. Ez a képzési mód a lengyel felsőoktatás más területére is jellemző.

Először a varsói Biblioteka Publiczná-t látogattunk meg, amely városi-vajdasági főkönyvtár. A könyvtár 70 éves. Egy magántársaság alapította és működtette, majd 1928-ban lett városi könyvtár. A háboru előtt - beleértve az 55 városi fiókkönyvtár állományát is - 500 000 kötet könyve volt. A háboru alatt az állomány majdnem teljesen megsemmisült, mindössze 80 000 kötet maradt. 1975-től - városi könyvtári funkciója mellett - vajdasági központi könyvtári feladatokat is ellát. Állománya jelenleg 4, 500 000 egység, ebből 800 000 van helyben. Kötelese példányokat is kap. A könyvtári hálózat irányítását 1 igazgató és 2 igazgatóhelyettes végzi. Az egyik igazgatóhelyettes feladata a központi könyvtár, a másiké a vajdasági könyvtárak munkájának a vezetése.

A főkönyvtárban van: alapvető tápraktár, feldolgozó osztály, olvasószolgálati osztály, szakmai osztály, gyermekkönyvtári osztály, könyvtári szakirodalmi gyűjtemény, bibliográfiai és tájékoztató osztály. A könyvtár hálózati feladatait a következő egységek látják el: módszertani osztály, gyermekkönyvtári osztály, kiegészítő osztály, olvasóteremi osztály, fiókkönyvtárak osztálya, központi szerzeményezési osztály, esztétikai nevelés osztálya, szakszervezeti könyvtárak osztálya, üzemi könyvtárak osztálya, könyvtárosok oktatásának osztálya.

A varsói városi hálózathoz 55 gyermekkönyvtár, 105 felnőtt kölcsönző és 16 tudományos osztály /szakolvasóterem/ tartozik.

A főkönyvtárnak 3 könyvolvasóterme és 1 folyóiratolvasója van. Az olvasótermek gazdagon felszereltek. Egész nap nyitva vannak. Legnagyobb részt tanulók látogatják őket. Könyvet csakis a könyvtáros adja.

A főkönyvtárhoz tartozik a híres varsói gyermek könyvmuzeum is. Gazdag a könyvtár művészeti és térképészeti gyűjteménye.

A varsói főkönyvtár megtekintése után Varsó egyik új lakótelepének könyvtárát és annak két fiókkönyvtárát látogattunk meg. Itt 100 000 lakos-

ra 80 000 kötet könyv jut. Ebből a lakótelepi könyvtár állománya 30 000 kötet. A könyvtár 2 részből áll; a felnőttek részére kölcsönözhető anyagból /kb. 24 000/ és a tudományos osztály anyagából /szakolvasóterem/ kb. 6 000/. Tapasztalataink szerint Lengyelországban a közkönyvtári hálózaton belül speciális szakanyaggal ellátott szakolvasótermeket működtetnek.

Ezután a könyvtár egyik fiókját mutatták meg. Ez a fiók tulajdonképpen egy tudományos osztály /szakolvasóterem/, kölcsönzésre szánt könyvanyaga nincsen. A szakolvasóterem viszont gazdag állománnyal rendelkezik. Az olvasóteremben levő könyvek az ETO szerint, a raktárban levők numerus currens rendben vannak a polcokon. A lakótelep új gyermekkönyvtárába kalauzoltak innen. A könyvtár tágas kölcsönzőből és egy előadóteremből áll. Helyben olvasásra a kölcsönzőben biztosítottak helyet. A könyvtár állomány kb. 6 000 kötet. Sok rendezvényt tartanak, különböző szakköröket vezetnek és együttműködnek az iskolákkal.

Tanulmányutunk első vidéki állomása Plock volt. Itt alkalmunk nyílt betekintést nyerni a vajdaság könyvtári életébe. A vajdasági-városi főkönyvtár igazgatója magister Jean Marcziniak és helyettese tájékoztatott és kalauzolt bennünket 2 napon keresztül.

A plocki központi könyvtár éppen átépítés alatt állt. Így azt, mint működő városi könyvtárt, nem láthattuk. Részletesen tájékoztattak viszont a könyvtárnak, mint a vajdasági közkönyvtárak módszertani központjának a tevékenységéről. A plocki vajdasági-városi főkönyvtár hálózata olyan felépítésű, mint a varsóié. Közvetlenül a főkönyvtár irányítása alá tartoznak a plocki fiókökönyvtárak, s a járásiakból városiakká lett könyvtárak. Ez utóbbiaknak szintén vannak fiókökönyvtáraik a fiókökönyvtáraknak pedig pontkönyvtáraik. Plockban megnéztünk egy jól felszerelt üzemi könyvtárat is, amelyben a szakirodalom mellett kis mennyiségben ugyan, de szépirodalmat is vásárolnak és kölcsönöznek. A könyvtár egy kőolajfinomító üzem könyvtára ezért fő gyűjtőterülete a kémia. A könyvtár dokumentációs tevékenységét is folytat.

Plockban megtekintettük még a Zielinskich Bibliotekát. Ez a Tudományos Akadémia mellett működő helybéli tudományos társaság könyvtára. Főleg helytörténeti anyagot gyűjt, de szép számmal vannak könyvritkaságai is, a XV.-től a XVIII. századig. Kutnoban találkoztunk először olyan megoldással, hogy egy helyen, egy épületben volt a felnőtt kölcsönző, a gyermekkönyvtár és a tudományos osztály.

A harmadik vajdasági-városi főkönyvtár, amit meglátogattunk Lodzban volt. Ez a város a legkisebb lengyel vajdaság központja. Könyvtára 60 éves multra tekint vissza, 400 000 könyvtári

egysége van /könyv, térkép, hangzó anyag/. Helyben szakkönyvtári feladatokat lát el, tudományos osztállyal /szakolvasóterem/ elsősorban a tanulók igényeit hivatottak kielégíteni. A városban 5 fiókökönyvtár tartozik hozzá, a hagyományos közkönyvtári feladatokat ezek látják el. Ez a könyvtár felelős a vajdaság minden közkönyvtárának irányításáért.

E napunk végső állomása Glowno új lakótelepi könyvtárának a megtekintése volt. A könyvtár mindössze fél éves, ezért munkájáról, eredményeiről még nem lehet érdemben beszélni. Tanulmányutunk utolsó napján Lodz városi könyvtári ellátásával ismerkedtünk. Elsőként egy új lakótelep vegyes könyvtárát néztük meg. A könyvtárnak kb. 14.000 kötete van most, 25.000-re tervezték. A gyermekrészleg és a felnőtt részleg mellett külön ifjúsági részleget rendeztek be, serdülőknek szánt könyvanyaggal. Ez a könyvtár egy épületben van a művelődési házzal. Egy épületben, de nem egy szervezetben működnek. A másik könyvtár, amelybe elvittek bennünket szintén vegyes könyvtár volt, felnőtt és gyermekrészleggel. Ez a könyvtár, azon kívül, hogy területre is kölcsönöz és jól felszerelt olvasóterme is van, 25 fiókot mondhat magáénak. Rendezvényeket szervez, jól működő "Könyvbarát Köre" van.

Innen ennek a könyvtárnak egy speciális fiókökönyvtárába mentünk, a vízi úttörők könyvtárába, amelyet a vízisporttal foglalkozó serdülő fiatalok részére hoztak létre. A könyvtár általános gyűjtőkörű, pluszként gyűjti azonban a vízi sporttal foglalkozó könyveket. Szó van arról, hogy hasonló típusú, speciális gyűjteményű könyvtárt felnőttek részére is szervezni fognak, mert igény van rá. Lodzi tanulmányutunk utolsó állomása az egyetemi könyvtár volt. A tájékoztatás szerint Európa egyik legmodernebb egyetemi könyvtára ez. Állománya 1.000.000 kötet könyv és 6 500 folyóirat, katalógusrendszere sokoldalúan tárja fel anyagát. Lengyelországban is felvetődött annak a gondolata, hogy olyan művelődési centrumokat hozzanak létre, ahol egy helyen vagy egy szervezeti egységben van a művelődési ház és a közkönyvtár, de a könyvtárosok részéről nagyon erős ezzel szemben az ellenállás, sőt általában mereven elzárkóznak ettől a lehetőségtől. Egyedül Lodz egyik új lakótelepén láttunk olyan könyvtárat, mely egy épületben van a művelődési házzal. A lengyel könyvtárosok szerint a művelődési házak és a könyvtárak munkája erősen különbözik egymástól.

Különösen figyeltünk a lakótelepek könyvtári ellátottságára.

A látottak szerint a lengyel városokban igyekeznek az új lakótelepeken, a lakótelep elkészülésével egyidőben - vagy rövid időn belül -

könyvtárakat is nyitni. Amerre jártunk, minden lakótelepen találtunk egy-egy olyan könyvtárat, mely nagyságrendjét tekintve a magyarországi közepes nagyságu közművelődési könyvtárakhoz hasonlít. Ez a könyvtár közvetlenül a városi-vajdasági főkönyvtár irányítása alá tartozik. A könyvtárnak vannak kisebb egységei, fiókkönyvtárak is, amelyek számára a könyvtár a szerzeményezést, könyvkötést, módszertani irányítást stb. végzi. Az épületeket általában nem könyvtárnak tervezték. Külön választják a kölcsönzést és az olvasótermi feladatokat. Az olvasótermek a legtöbb esetben a kölcsönző könyvtártól távol, külön épületben vannak. Állományukat tekintve valóban

jól felszerelt szakolvasótermek, helyenként 20 000 egység körüli állománnyal rendelkeznek.

Általános tapasztalataink; a lengyel közkönyvtárakban az 1975-ös közigazgatási reform óta a területi centralizáció eredményeként egységes a szakmai irányítás. A vajdasági könyvtárügy színvonalát nagy igyekezettel próbálják emelni. Jól felszerelték a tanulást és továbbképzést jól szolgálják tudományos osztályaik (önálló szakolvasótermek). A lengyel kollégák mindenütt szívélyesen, szeretettel fogadtak bennünket és jó hangulatban beszéltek meg a látottakat, cseréltük ki hasznos tapasztalatainkat.

Ecsedy Andorné - Tverdota Miklósné

ROMÁNIAI TAPASZTALATCSERÉN

A Kulturális Minisztérium 10 napos romániai tanulmányuttra küldött Horváth Gabriella nyiregyházi Megyei Könyvtár igazgatójával együtt.

Bukarestbe megérkezve a Consiliul Cultural si Educatiei Socialiste /Szocialista Művelődési és Nevelési Tanács/ kész programja várt bennünket.

A program szerint a következő helyeken jártunk:

- Bukarestben a Központi Állami Könyvtárban, és a Sadoveanu Városi Könyvtárban,
- Dimbovita megye és Tirgoviste megyeszékhely könyvtárában,
- Temesvárott a Megyei- és Szakszervezeti Könyvtárban, valamint
- Rékáson, a Nagyközségi Könyvtárban.

Az uticélnak megfelelően a fenti helyeken vizsgáltuk egyrészt a könyvtárak kapcsolatát közművelődési intézményekkel, tömeg- és társadalmi szervezetekkel, üzemekkel, másrészt a magyar és román könyvtárosi kapcsolatok lehetőségeit.

Mindenütt a Megyei Tanács elnöke, elnökhelyettese, a pártbizottságok titkárai, illetve a könyvtárak igazgatói fogadtak, tájékoztattak bennünket.

Tapasztalataink:

A módszertani irányító és ellenőrző munkát a Megyei Tanács Művelődés- és Művészetiügyi Állami Bizottsága végzi, a módszertani szakirányítást pedig országos szinten az Állami Központi Könyvtár látja el. A hivatalos felügyeleti rendszeren kívül - különösen a könyvtárhoz kapcsolódó rendezvények lebonyolításába - társadalmi munkásként igen sok kiváló könyvtárost is bevonnak.

Rendkívül nagy gondot fordítanak a szakszervezeti könyvtári hálózatra. Anyagiakkal jobban ellátják őket, mint a közművelődésiüket. Utunk során egyetlen új, modern könyvtárat láttunk

/Temesvárott/, ez is szakszervezeti könyvtár volt.

A szakszervezeti és közművelődési könyvtárakban nagy fontosságot tulajdonítanak a műszaki könyvállomány fejlesztésének. Pl. az Állami Központi Könyvtár folyóirat-részlegében feltűnően sok műszaki folyóiratot találtunk -, köztük több (magyar) nyelvűt. Kiadvány- és információcserét is folytatnak, konferenciákat tartanak, egy-egy kiemelkedő, a terület ipari strukturájának megfelelő műszaki ágban sok bemutató kiállítást és előadást rendeznek a szakszervezeti könyvtárakkal karöltve.

A megyei könyvtárak erősen centralizált hálózati munkát folytatnak. A központi könyvellátáson kívül a megyei könyvtárak feladata a helyismereti bibliográfiák kidolgozása, a gyarapodási jegyzékek rendszeres kiadása, a könyvtárközi kölcsönzés stb.

Az Állami Központi Könyvtár a közművelődési könyvtárak végzett könyvtárosait két-háromévenként továbbképzésben részesíti.

Mind a városi, mind a megyei, illetve községi könyvtárak rendelkeznek gyermekkönyvtárral is. A gyermekkönyvtárak szoros kapcsolatot építettek ki a helyi uttörőszervezetekkel, de az iskolai könyvtárakkal az együttműködés nem ilyen összehangolt.

Érdekes, - és a mi gyakorlatunktól eltérő - az iskolai könyvtárak helye az oktató-nevelő munkában. Az iskolai könyvtáros nem pedagógus: könyvtárosi és nem pedagógusi fizetést kap. A községekben ő látja el társadalmi munkában a helybeli községi könyvtár vezetését is. Illetményét az iskolától kapja, de a pedagógusokat megillető nyári szabadság nem jár részére. Másutt általában nem kapnak tiszteletdíjat a községi könyvtárosok.

A megyei és községi könyvtárak élénk kapcsolatteremtésre törekednek. A legaktívabb és leghatékonyabb kapcsolatot a párt-, az állami és a gyermekszervezetekkel tartják. A Megyei Néptanács ezt jól koordinálja, ami a gyakorlatban azt jelenti, hogy a megye minden kulturális megmozdulásában részt vesznek a könyvtárosok.

A külső kapcsolatok megteremtését és ápolását elősegíti, hogy a könyvtárak pártszervezetei igen erősek, - tapasztalataink szerint - e kapcsolatok viszont elég egyoldaluak. A megyei tanácsok nemcsak bevonják a könyvtárigazgatókat a különféle kulturális munkákba, de a megyei vb-üléseken is évente egyszer napirendre tűzik a könyvtár tevékenységének megtárgyalását.

A megyei és községi könyvtárak bevezették az ugynevezett "Nyitott kapuk" napját. Ezek a napokon nemcsak olvasótoborzás folyik, hanem kiállítások, bemutatók, könyvujdonságok ismertetése, vetélkedők is vannak. "Ki tud többet az irodalomról?", gyermekfoglalkozások és egyéb kulturális rendezvények teszik népszerűbbé a könyvtárak tevékenységét.

A romániai könyvtárosok nagy lelkesedéssel és hozzáértéssel, de a mienknél lényegesen mos-

tohább körülmények között dolgoznak.

Áttérve a szabadpolcos rendszerre, de helyszűke miatt a könyvanyag csak kis részét tudják szabadpolcra elhelyezni. A katalógusok sok helyen kézzel írottak. Örvedetes viszont, hogy mindenütt találkoztunk zenei részleggel.

Bár rendkívül biztató könyvtáreléptési tervekkel találkoztunk, a földrengés okozta elemi károk azonban feltehetően kihatnak a könyvtárfejlesztési koncepció megvalósításának ütemére.

A könyvtárosok rendkívül figyelmesek, ismerik a magyar könyvtárakat, és érdeklődnek a munkánk iránt. Nagyon szeretnék közelebről is megismerni megyei könyvtáraink tevékenységét. A tirgovistei és temesvári Megyei Könyvtár igazgatója személyesen is kérte a román és a magyar megyék közötti munkakapcsolat megteremtését.

A bukaresti Sadoveanu Városi Könyvtár rendkívül lelkes gyermekkönyvtárosa is szeretné megismerni a budapesti gyermekkönyvtárak munkáját.

Ugy véljük, hogy a cserekapcsolatok erősítése mindenképpen hasznos és kívánatos lenne.

Zachár Zoltánné

KIADVÁNYAINK

ÚJRA MEGJELENTEK KÖNYVTÁRUNK TÁJÉKOZTATÓI

Idestova 35 esztendő távlatából most már állíthatom: életem egyik izgalmas és emlékezetes pillanata volt, amikor 16 éves suttyóként 1943-ban - egy mozgásképtelen atyai jóbarátom meghatalmazásával a kezemben - először léptem át a Székesfővárosi Könyvtár küszöbét. A beiratkozáskor kezembe nyomták a könyvtár jellegzetes kis sárga "Tájékoztató"-ját, melyet máig is őrzök s amelyet akkoriban nagyon sokat forgattam. Könyvtárunkban tehát hagyományai vannak az olvasók számára készített tájékoztató kiadványok közreadásának.

Hazai könyvtáraink a hatvanas évek óta tekintik fontos feladatuknak olvasóik ilyesfajta segítségét. Ugyiszlólván minden hazai könyvtár típus és hálózat, kis- és nagykönyvtár létrehozta a maga utmutatóit, melyet a Könyvtáros c. folyóirat rendszeres figyelemmel kísért, ismertetett és propagált. Ekkor fogalmazta meg Dezsényi Béla találat és ma is helytálló megjegyzéseit:

"Tömör legyen és rövid, mint a jó utikönyv - mert, akár az utikönyvben leírt országot, az utmutatóban leírt könyvtárt sem csak a szövegből, hanem a tapasztalatból akarja majd egészen megismerni az olvasó. Legyen szakszerű és pontos, ugyanakkor vonzó és olvasmányos. A teljesen tapasztalatlan új könyvtárlátogató mindent tudjon meg belőle, amit a könyvtár használatához tudnia kell, de mondjon valamit (ha lehet, sokat)

a szakembereknek is... El kell kerülnie az ilyen munkák veszélyét: a henye vulgarizálást és a fontoskodást."

(A Könyvtáros, 1961. 510.1.)

Ekkortájt - a hatvanas évek derekán - a Szabó Ervin Könyvtár tájékoztatói is "léptek egyet": elsősorban történet kíséreltet a differenciálódásra, gyűjteményrészek, illetve olvasótípusok szerint. A napokban napvilágot látott kiadvány-család - felhasználva az előzményeket - újabb típusal gyarapította azt:

Tájékoztató a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár központjáról.

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Budapest Gyűjteménye.

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár kerületi könyvtárai

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár gyermekkönyvtárai

A Budapest Gyűjtemény tájékoztatóját nem számítva a másik három lényegében hasonló felépítésű, úgy is mondhatnánk: mutációi egymásnak. Ami mindegyikben ugyanaz: a kerületi könyvtárhálózat (beleértve a mozgókönyvtárak kölcsönzőhelyeit) címjegyzéke, ahol a szolgáltatások milyenségét, az állomány összetételét és a nyitvatartás általános jellemzőit jól megkülönböztethető és áttekinthető grafikai ábrák jelzik az ol-

vasónak.

Néhány általános észrevétel:

- 1./ A jövőben törekedni kellene a formai és tipográfiai egyöntetűségekre (beleértve az ezután megvalósuló újabb tájékoztatókat is).
- 2./ Több gondot kell fordítani az illusztrációkra: a sokszorosítás sajátosságaihoz alkalmazkodó olyan ábrákra van szükség, melyek a tájékoztatást és eligazodást még inkább elősegítik. (Főlegesen tartom az Ady-levelek szerepeltetését.)
- 3./ Ha már leküzdhetetlen akadályai vannak a nyomdai előállításnak meg kell fontolni a különböző betűmagyságokkal történő szövegtagolás lehetőségét.
- 4./ Egy utmutató sem mondhat többet, mint ami a tárgyidőszakban reális lehetőség. Ilyen körülmények mellett is úgy érzem, a könyvtárközi kölcsönzés és a központi katalógus kissé háttérben maradt.
- 5./ Egy ilyenfajta tájékoztatónak mindig előnyére válik a nagyobb katalógus-centrikusság. (Más könyvtárak hasonló kiadványait tanulmányozva is erre a megállapításra juthatunk.) Elvégre a katalógus a legfontosabb összeko-

tó kapocs a könyv és az olvasó között.
6./ A tizedes osztályozás /TO/ könyvtárunk gyűjtőköréhez alkalmazott rövid (kb. 2-3 oldalnyi) kivonatát is hiányolom a központ tájékoztatójából.

Lehet az izlések között különbség, de hadd mondjam el, hogy a bevezetőmben említett 30 év előtti tájékoztatónak számomra, akkor a legizgalmasabb részét éppen a TO kivonata jelentette. Azt nézegetve, olvasgatva szinte új világok tárultak az akkori eszmélkedő kisdíák-magam elé. Tudjuk, hogy ez ma is egyik szép feladata a könyvtárnak.

Összefoglalva: Örülünk kell, hogy végre újra megjelent ez a sokáig nélkülözött kiadvány. Remélhetőleg a Zenei Könyvtár tájékoztatója sem várhat soká magára. A példányszámból kitetszően 3-4 évenként gondoskodnunk kell az ujranyomásról. Ez jó alkalom arra is, hogy az időközben bekövetkezett lényeges változásokkal kibővíthessük. Könyvtárunk olvasótáborra állandóan bővül és változik. Törzsolvások mellett évről-évre, nagy számban újak is jelentkeznek. El kell értenünk, hogy a tájékoztatót mindenkire eljuttassuk.

Reguli Ernő

DOKUMENTUMOK A NAGY OKTÓBERI SZOCIALISTA FORRADALOM 60. ÉVFORDULÓJÁRA

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom 60. évfordulója méltó megünnepléséhez adott nagy segítséget könyvtárainknak a propaganda osztály "Dokumentumok" sorozatának újabb kiadványa. A 20 laphól álló gyűjteményben szerepelnek a legjelentősebb forradalmi dokumentumok: a petrográdi szovjet felhívása az ideiglenes kormány megdöntéséről, a békéről és a földről szóló dekretumok, az első szovjet alkotmány fogalmazványa Lenin javításával stb.

Lenin személyét és tevékenységét kéziratos munkáinak fakszimiléi, a magyar sajtóban megjelent első fotója, illegális igazolványa és a razlivi kunyhó képe /itt rejtőzött a forradalmat megelőzően/ hozzá közelebb az olvasóhoz.

A forradalmi eseményeket két művész plakát örökíti meg, az egyik Apszit munkája, címe: "Előre vállvetve Petrográd védelméért", a másik az 1921-es nagy volgamenti éhínségre hívta fel az ország figyelmét.

A sokoldalú, magas technikai színvonalú kiadványt Mikó Zoltán szerkesztette, a fotókat Braun Tamás készítette, a grafikai munka és a műszaki szerkesztés pedig Gosztola Gábor érdeme. A korábbi dokumentumok, könyvekkel kiegészítve, minden igényt kielégítő kiállítás elkészítését teszik lehe-

tővé. Annak érdekében pedig, hogy ez az értékes anyag az évforduló ünnepeinek befejezte után se vesszen el az érdeklődő olvasók elől, albumszerűen összegyűjtve bocsáthatjuk rendelkezésükre.

▷ • ◁ Szabó Ildikó

"Ifju szivekben élek..."

/Könyvtárhasználati vetélkedő VIII. osztályosoknak/

Nagyon örültünk ennek a forgatókönyvnek, melyet Ady születésének 100. évfordulója a hálózati és módszertani osztálytól kaptunk. /Összeállította: Szabó Ildikó./

Kerületünkben az egyik iskola VIII. osztálya novemberre befejezte Adyval kapcsolatos tananyagát, s összefoglaló óraként ezt a vetélkedőt rendezték meg. Az osztály három őrse 6-6 fős csapatot állított ki, ők mérték össze tudásukat és a könyvtárban való tájékozódásukat.

A vetélkedő kitűnően sikerült, a gyerekek is, mi is élveztük a játékot.

Legnehezebb feladat volt számukra az "Ady-utcák" bejelölése a "vaktérképbe", és legjobban

a szellemi totó tetszett nekik. Móricz Zsigmond műveinek összegyűjtése volt pl. az egyik feladat, itt kihasználtuk azt a lehetőséget, hogy vegyes-könyvtár vagyunk, s mivel nyolcadikosok vetélkedtek /akik májusban átíratkoznak majd a felnőtt könyvtárba/ egyaránt kellett használniuk a felnőtt és a gyerekkönyvtár katalógusát, illetve mindkét könyvtár polcain kellett keresniük.

Derkovits Dózsa-sorozatát nem ismerték a gyerekek, így ennek bemutatásával ismeretek bővültek. /6. feladat/

Nagy tetszéstarattak a kakukkfőka játékok, mert ilyen jellegűeket még nem ismertek.

A vetélkedőből néhány feladatot kihagytunk, mert hosszúnak találtuk, így is több mint egy óráig tartott. Tartalék kérdésnek /döntetlen esetre/ hagytunk egy feladatot /10. kérdés/: melyik versében használja Ady a dudva és a muhar szavakat. "A magyar ugaron" című versét tudniillik nem tanulják, de ha valaki többet akart tudni, mint amennyit a tankönyv tartalmaz, akkor biztos, hogy ismerte ezt a verset. Jó volt, hogy hol zenével, hol képzőművészettel tette színessé a vetélkedőt az összeállító.

A győztes csapatot könyvvel jutalmaztuk.

Rieth Józsefné

KAHÁNA MÓZES. Bibliográfia

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár célként tűzte ki a magyar szocialista irodalom népszerűsítését, ezért fordult figyelme Kahána Mózes munkássága felé is. Az 1974-ben elhunyt kommunista író életműve bibliográfiai feltárásának aktualitást ad, hogy születése 80. évfordulójára, 1977. november 26-ára jelent meg a kötet, tiszteletadásként a munkásmozgalom és az irodalom e jelentős alakja előtt.

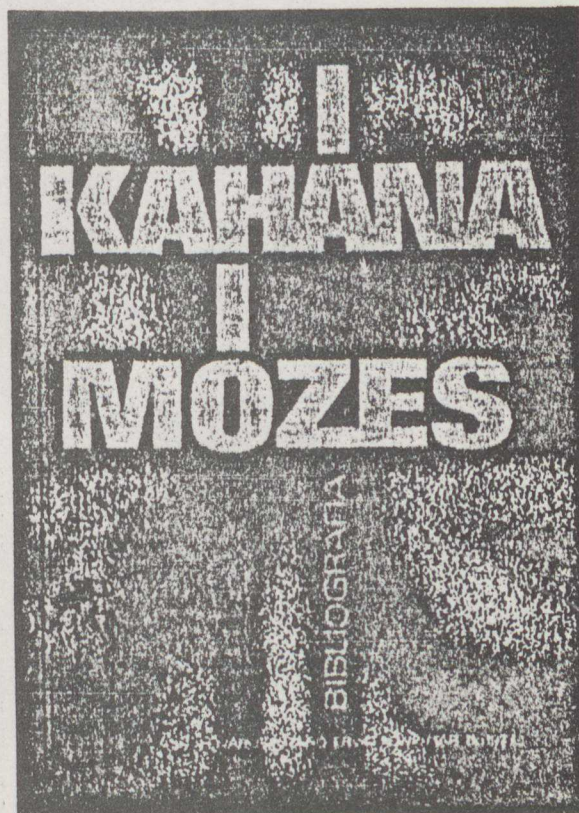
A bibliográfia a következőket tartalmazza: a "Bevezető"-t "Életrajzi kronológia" követi, amely - a lehetőség szerint - bőven ismerteti Kahána nehéz életútját, műveinek keletkezését és továbbélését. Az üldöztetés súlyos évei elkerülhetetlenné tették, hogy álnevek alatt publikáljon, s a bibliográfia - igen helyesen - felsorolja ezeket az álneveket és a szignókat is. Ezután szépirodalmi műveinek felsorolása következik időrendben, először a könyvalakban, majd a folyóiratokban és a napi sajtóban megjelenteké, kritikáikkal együtt.

Érénye a bibliográfiának, hogy külön fejezetben Kahána idegen nyelven megjelent, és az eddig még kiadatlan munkáira is felhívja a figyelmet. Kahána publicisztikáját foglalja ezután jegyzékbe a bibliográfia szerkesztője, majd a szerző fordítói és szótárszerkesztői munkásságát tárja fel. A róla szóló irodalom zárja a bibliográfiát, amely külön fejezetekben sorolja fel az összefoglaló művekben, a tanulmánykötetekben és periodikákban fellelhető anyagot. A bibliográfia használhatóságát nagy mértékben elősegíti a névmutató.

A kiadvány szerkesztője, Zimáné Lengyel Vera nehéz, alapos és rendkívül gondos munkát végzett a szerteágazó Kahána-életmű feltárásával. A bibliográfia gazdag anyagot ölel fel, s lényegesen segíti a kutatást, ugyanakkor népszerűsíti a magyar szocialista irodalom ezen alko-

tójának életművét. Feltétlenül meg kell említeni a bibliográfia szép kivitelét, az izléses borítót, amely Gosztola Gábor munkáját dicséri.

E - A -

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom 60. évfordulójáról méltó keretek között emlékeztünk meg november 2-án a Toldi moziban. Horváth Györgyné SZB titkár bevezető szavai után Hargitai Nándorné párttitkár tartotta az ünnepi beszédet, majd Révész Ferenc főigazgató ismertette a könyvtár ujonnan kinevezett munkatársainak névsorát. Az ünnepséget a "Ragyogj, ragyogj csillagom..." című film levetítése zárta. A jól sikerült ünnepség előkészítő és szervezőmunkáját az SZB kulturális albizottsága végezte.

Az évforduló tiszteletére november 1-én a központi könyvtárban az SZKTH-val közösen rendezett kiállítást A. J. Bormotov igazgatóhelyettes nyitotta meg.

Október 12-én a Delej utcai Vérellátó Állomáson 42 munkatársunk jelent meg téri-tésmentes véradásra. Közülük huszonötön bizonyultak alkalmasnak. Példamutató cselekedetükért mindannyiuknak elismeréssel adózunk.

Tihanyi Vilmosné, Lakatos Péterné, Kiss Ákos, Dányi Gabriella, Braun Tamás, Sass Magdolna, Vidák Jenőné, Koch Andrea, Benyovszky Katalin, Tóth Imre, Kelecsényi Istvánné, Tóth Imréné, Hernádi György, Nagy Marianna, Véghegyi Gusztávné, Varga László, Pádár Éva, Bonta Zoltán, Bagi Ilona, Kaiser László, Szemelweisz Ilona, Péter Iván Tamásné, Pintér Zsuzsa, Rieth Józsefné, Gelléri Józsefné, Kálmán Marianna, Csernus Lászlóné, Hargitai Nándorné, Szabó Józsefné, Rubinstein Pál, Póbori Ágnes, Dorozsmai Béláné, Podlipnik Anna, Balázs Katalin, Böhöneyei Jánosné, Pályi Éva, Garai Zsuzsanna, Láng Endre, Tamási Julia, Mitru Alice, Bóta Gyuláné, Kertész Pál.

Október 15-én a Szombathelyi Tanárképző Főiskola elsőéves népművelés-könyvtár szakos hallgatói ismerkedtek a központi könyvtár munkájával.

Október 24-én Boleslawa Podraza a Byagoszcz-i és Andrzej Baltyn a Jelenia Gora-i lengyel vajdasági közkönyvtár munkatársai folytattak tapasztalatcserét könyvtárunkban.

Október 29-én Jan Solarz a KGST nemzetközi munkaszervezési intézetének munkatársa a magyar szociológusoknak e tárgykörben publikált idegen nyelvű munkáiban buvárkodott a szociológiai és dokumentációs osztályon.

November 2-án Mócsy István az USA-beli Santa Clara-i egyetem munkatársa folytatott kutatásokat a szociológiai és dokumentációs osztályon.

November 17-én és 21-én Anna Matiaszkova a Kassai Városi Könyvtár igazgatója és helyette-

se Vlatismala Luptovska tanulmányozták a hálózati és módszertani osztály munkáját.

November 22-én nyílt meg Ady Endréről készült kiállításunk a központi könyvtárban.

November 28-án Kirilka Koleva Dimitrova a bulgáriai Kardzsali Megyei Könyvtár igazgatója és Elena Ivanova Georgieva a Ruszei Megyei Könyvtár módszertani munkatársa folytatott tapasztalatcserét a hálózati és módszertani osztályon, valamint a bibliográfiai osztályon. November 29-én meglátogatták a kiscesti 25-ös könyvtárat is.

December 1-én Emilia Zamborska a Kassai Állami Tudományos Könyvtár folyóirattárának vezetője tanulmányozta a központi könyvtár folyóiratállományát, szerzeményezését, nyilvántartási rendszerét. Tapasztalatcserét folytatott a Budapest-gyűjteményben és a szociológiai és dokumentációs osztályon is.

December 7-én a MKE társadalomtudományi szekciója könyvtárunkban tartotta ülését, amelynek keretében Papp István a KMK igazgatója beszámolt az 1977. évi brüsszeli IFLA kongresszusról. A szociológia iránt érdeklődő kollégák részére Vágh Mária ismertette a FSZEK szociológiai és dokumentációs osztályának tevékenységét.

December 10-én az SZBT szervezésében szak szervezeti kulturális és agit-prop. felelősök részére Szóke Tiborné tartott előadást a FSZEK szervezetéről, szolgáltatásairól a Kertész utcai 22-es könyvtárban. Az előadást könyvtár bemutató követte.

December 15-én G.A. Szemjonova, a Szovjetunió Könyvtárügyi és Dokumentációs Tanácsának titkára meglátogatta könyvtárunkat és tanulmányozta a módszertani munkát.

December 15-én az utóbbi három évben kinevezett ill. megbízott kerületi könyvtárvezetőkkel vezetési problémáikról, örömeikről és különböző szakmai kérdésekről beszélgetett Révész Ferenc főigazgató, Gujgiczter Imréné személyzeti vezető és Hargitai Nándorné a hálózati és módszertani főosztály vezetőhelyettese.

December 20-án bensőséges baráti találkozó keretében adta át Révész Ferenc főigazgató a Kisduna Galéria diszokleveleit azoknak a képzőművészeknek, művészettörténészeknek és könyvtárosoknak, akik a 35-ös könyvtár képzőművészeti kiállításainak sikeres megvalósításában közreműködtek. Mintegy negyvenen kapták meg a diszoklevelet, többek között Pogány Ö. Gábor művészettörténész a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója, Somogyi József szobrászmű-

vész, Ilosvai Varga István festőművész, Hincz Gyula festőművész, Reich Károly grafikusművész, Juhász Ferenc költő, Víz Ottó művészettörténész, Tóth Menyhért festőművész, Tóth István fotóművész, dr. Végvári Lajos művészettörténész, dr. Németh Lajos művészettörténész, dr. Losonci Miklós művészettörténész, Bakallár József festőművész. Dimitar Kirov bolgár festőművész diszoklevelét a Bolgár Kultúra megbízottai vették át. Dr. Solymár István művészettörténész és Kondor Béla grafikusművész diszokleveleit a 35-ös könyvtár őrzi meg. Diszoklevelet kapott a Szőnyi István emlékmúzeum (Zebegény) és a 35-ös könyvtár vezetője Bárány Lajos is.

A hálózati és módszertani osztály szakmai vitái:

Október 6-án "Az olvasólétszám alakulása a gyermekkönyvtárakban" címmel Kerekes Pálné szakmai vitát vezetett.

November 24-én az 1-es gyermekkönyvtárban "A gyermekkönyvtári katalógusok főbb szerkesztési problémái" címmel a hálózat gyermekkönyvtárosai azokat a szerkesztési elveket vitatták meg, amelyeket az elkövetkező időszakban a gyakorlati munkában egységesíteni kell. Vitavezető Karakó Józsefné volt.

December 8-án és 10-én a gyermek és a felnőtt olvasóknak szóló könyvtári rendezvényekről, csoportos foglalkozásokról és olvasómozgalmi akcióról tartott előadást a 12-es könyvtárban Bánhegyi Gyuláné és Sándor Ottóné. Az előadást vita követte.

December 14-én az alapfoku szolgáltatást

nyújtó könyvtárak gyűjtőköri elveit beszéltek meg a kerületi könyvtárak és fiókok munkatársai a 12-es könyvtárban Benkő Zoltánné és Szabó Jánosné vezetésével.

Munkaértekezletet tartottak: szeptember 22-én az 1-es gyermekkönyvtárban, szeptember 30-án a műszaki osztályon, október 1-én a 26-os könyvtárban, október 15-én a 3-as és a 38-as könyvtárban, október 28-án a pénzügy és számviteli osztályon, november 12-én a 28-as könyvtárban, november 18-án a HMO-n, november 22-én a 14-es könyvtárban, november 24-én a 48-as könyvtárban, november 26-án a 11-es és a 20-as könyvtárban, november 29-én a 44-es könyvtárban, november 30-án a 7-es és 19-es könyvtárban, december 7-én a 12-es könyvtár felnőtt olvasószolgálati csoportja és a duplumraktár, december 8-án a 46-os könyvtár, december 9-én a könyvkötészet, december 10-én a 4-es, 17-es gyermekkönyvtárak, valamint a 30-as könyvtár gyermekrésze és a 8-as könyvtár, december 13-án az 1-es és a 23-as könyvtár, december 14-én a munkügyi csoport, a 2-es, 3-as, 10-es és 12-es gyermekkönyvtár, december 15-én a perleési csoport, december 16-án a 31-es könyvtár, december 20-án a 9-es és 44-es gyermekkönyvtár, valamint az 5-ös és 14-es gyermekkönyvtár, december 21-én a 43-as könyvtár és szakfelügyeleti csoport valamint a 12-es könyvtár feldolgozó csoportja, december 22-én a 32-es, 45-ös könyvtár, valamint a 8-as gyermekkönyvtár és december 23-án a propaganda osztály dolgozói.

A FELNŐTTKÖNYVTÁRAKBAN...

A NOSZF 60. évfordulója tiszteletére szervezett rendezvények: A VII. kerületben a 22-es könyvtár és az Erzsébetvárosi Művelődési Ház Éljen és emlékezz! címmel tartott színvonalas irodalmi estet. Közreműködött Elbert János irodalomtörténész, Maros Gábor és Szacsavay László színművész.

A XII. kerületben Bakcsi György irodalomtörténész Mai szovjet irodalom című előadásán elősorban középiskolások vettek részt.

A soroksári 35-ös könyvtárban a kerület óvónői számára rendeztek ünnepi estet, a kispesti 25/3-as fióknak pedig szakmunkástanulók mutatják be irodalmi műsorukat.

Szovjet grafikusművészek könyvjelzőiből rendezett kiállítást a VII. kerületi Népfrent Bizottság és a 2-es könyvtár, amelyet Semsey Andor a Kisgrafika c. folyóirat szerkesztője nyitott meg.

A 6-os, 18/1-es és a 26-os könyvtárban vetélkedőt szerveztek szocialista brigádok, illetve

szakmunkástanulók részvételével Ki tud többet a Szovjetunióról, és 60 kérdés a Szovjetunióról címmel, amelyekhez jól hasznosították a központilag kiadott módszertani anyagokat.

Színvonalas ünnepségeket rendeztek a kerületi könyvtárak az Ady évforduló tiszteletére; a 6-os könyvtárban előadást tartottak szakmunkástanulóknak, a 12-es, 23-as, 25-ös és a 43-as könyvtárak pedig Ady műveltségi vetélkedőt szerveztek középiskolásoknak, szakmunkástanulóknak és szocialista brigádoknak.

Tamási Áron emlékünnepeket rendezett a sashalmi könyvtár, amelynek keretében Tompa László önálló estjét hallgatták meg az olvasók "Ördögváltás Csikban" címmel. A XII. kerületi 38-as könyvtár szervezésében Pomogáts Béla méltatta az írókat. Közreműködött Jancsó Adrienn és a rendezvényen részt vett az író özvegye is.

Nagy érdeklődésre tartott számot a csillaghegyi könyvtár Helsinkitől - Belgrádig című előadása, amelyet Kalmár György újságíró tartott.

A XXII. kerületben a Budai Nagy Antal Gimnázium tanuló részére Krudy világa című előadást szervezett a 13-as könyvtár. Előadó Tóbiás Áron volt.

Korunk tudománya a számítástechnika címmel Szilágyi Béla tartott előadást szakmunkástanulóknak a 25/3-as könyvtárban.

A kerületi könyvtárak és középiskolák közös rendezvényei, órák a könyvtárban - könyvtárbe-mutatók:

- A Karinthy Frigyes uti 6-os könyvtár a Dolgozók Gimnáziuma első osztályosainak és a József Attila Gimnázium elsőseinek mutatta be a könyvtárat,

- a Krisztina köruti 11-es könyvtár a MŰM 1. sz. intézet tanulóinak,

- a kőbányai könyvtár a Leövey Klára Szakközépiskola, az Ihász Dániel Közlekedésgépészeti Szakközépiskola, Békés Glasz Élelmiszerkereskedelmi Szakmunkásképző, az I. László Gimnázium,

és a ceglédi közgyűjteménykezelő tanfolyamra járó középiskolásoknak tartott könyvtári órát, továbbá komplex foglalkozást Spanyolországról a Bercsényi Miklós Szakmunkásképző hallgatóinak.

- A 18-as könyvtár a 46-os Szakmunkásképző diákjainak,

- a 23-as könyvtár az Irinyi János Vegyipari Szakközépiskola tanulóinak, az Illatos uti fiókönyvtár pedig a Dolgozók Esti Iskolájába járó első osztályosok,

- a 25/3-as kispesti fiók szakmunkástanulóknak,

- a 37-es könyvtár a Than Károly Vegyipari Szakközépiskola Dolgozók Iskolája tanulóinak,

- a 38-as könyvtár a Kossuth Lajos Szakközépiskola tanulóinak,

- a 44-es könyvtár az Egészségügyi Szakközépiskola hallgatóinak mutatta be a könyvtárat és érettségizőknek verselemzés címmel szervezett előadást.

A GYERMEKKÖNYVTÁRAKBAN...

Szeptember- november folyamán több mint háromezer általános iskolai tanuló ismerkedett meg gyermekkönyvtáraink szolgáltatásaival napközi csoport tagjaként, szakköri látogatás, vagy iskolai óra keretében. A látogatások mintegy fele - ahogy a tantervben is szerepel - a harmadik évben történik, de sok helyütt I. és II. osztályos, illetve V. osztályos tanulókat is rendszeresen fogadnak a könyvtárak.

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom 60. évfordulóját a könyvtárak kiállításokkal, rendezvényekkel tették emlékezetessé.

Sok könyvtár felhasználta a "60 kérdés a Szovjetunióról" című sokszorosított rejtvényjátékot. Az érdeklődő gyerekek egyénileg vagy csoportosan, folyamatosan vagy egyszeri alkalommal kézikönyveket böngészve fejtették meg a rejtvényt. Néhány könyvtár - az 1-es gyerek, 8-as gyerek, 37-es - szinte kerületi szintűvé fejlesztette a játékot, felvéve a kapcsolatot a kerület iskoláival, uttörőcsapataival. A verseny mindenütt a megfejtők legjobbainak jutalmazásával zárult.

Három könyvtár - a 3-as gyerek, 4-es gyerek, 28-as részleg - a környező iskolákkal együttműködve maga állított össze vetélkedőanyagot, kivéve részét mind a szervezésből, mind a lebonyolításból.

A csepeli 17-es gyermekkönyvtár négy iskola 2-2 csapatának részvételével orosz nyelvi versenyt rendezett.

Az "Együtt-egymásért" mozgalom keretében a Péceli uti iskola Zalka Máté uttörőcsapatának 15 örse látogatott el a 36/3-as könyvtárfiókba

egy akadályverseny során, melynek témája a Nagy Októberi Szocialista Forradalom eseményeinek, hőseinek felidézése volt.

Több gyermekkönyvtárban ismerkedtek meg a gyerekek Leninről, a forradalomról szóló szépirodalmi és ismeretterjesztő művekkel, a szovjet gyermekirodalommal, beszélgettek a szovjet emberek és főleg gyerekek életéről.

A 23-as, 27-es, 27/2-es, 35-ös és 39-es gyermekkönyvtár, illetve részlegek óvodásokat láttak vendégül. A kicsinyek verseket, meséket, zenét hallgattak, s ha kedvük volt, könyvet is kölcsönözhettek.

Egyre több napközis csoport tartja kulturalfoglalkozását a könyvtárakban. Megemlítenénk néhányat e látogatások témái közül: alsósoknak "Barátaink a virágok" /6-os gyerek/, "Utazás Meseországba", "Népek barátsága-népek játéka" /25-ös részleg/, felső tagozatosoknak - Móra Ferenc elbeszélései /3/1-es részleg/, "Indiánok tomahawk nélkül" /25-ös részleg/.

Az 1-es, 7-es és 20-as gyermekkönyvtárban uttörőőrök ill. rajok végeztek gyűjtőmunkát a VIT-tel, az októberi forradalommal, névadójukkal kapcsolatban.

A II. kerületi Ifjúsági és Uttörőház a kerület VIII. osztályos tanuló számára pályaválasztási vetélkedőt rendezett. A zsűri munkájában részt vett a 37-es könyvtár egyik munkatársa.

Az iskolák kérésére Kertész István dr. tartott előadást a görög-perzsa háborúkról a 17-es gyermekkönyvtárban. Az előadó elsősorban az ok-okozati összefüggésekre mutatott rá, s olyan érdekességekről beszélt, amelyekről a gyerekek

még nem hallottak.

A könyvtárakban tartott iskolai órákról....

Olvasási óra keretében sok gyermekkönyvtárban ismerkedtek meg szép mesékkel, versekkel, zenével az I-III. osztályosok. A 28-as könyvtár gyermekrészlegében rendszeressé vált a könyvtári tájékoztató megtanítása és gyakoroltatása játékos formában "Tájékoztató a könyvtárban", "Megtalálod?", "Bujócska" címmel.

Az 1-es gyermekkönyvtárban tartott osztályfőnöki órán a Hegedű utcai iskola 7. osztályosai az élet keletkezéséről gyűjtöttek irodalmat.

Az ebben az időszakban megtartott irodalom-órák a következő témákat dolgozták fel: kézikönyv- és katalógushasználat /3/1-es/, a kurokor költészete /20-as gyerek/, Petőfi /27/4-es/, Arany /8/1-es gyerek/, 10-es gyerek/, illetve Ady élete és munkássága /1-es gyerek/, 10-es gyerek/, 28-as részleg/ Ady és Móricz barátsága /6-os gyerek/, századunk magyar irodalma /34-es részleg/. Kiemelnénk a 37-es könyvtár gyermekrészlegének három foglalkozását, amelyet az "Órák a könyvtárban" c. tanulmánykötet egy könyvtárismertető forgatókönyvére épített, figyelembe véve a helyi adottságokat.

A hálózat könyvtáraiban tartott környezetismereti órákon a műfajokkal /21-es részleg/, az ősszel /7-es gyerek/, 23-as részleg/, az égtájakkal és a tájékoztatóval /25/3-as részleg/, a Bölcs Bagoly könyvekkel /28-as részleg/, ember és állat kapcsolatával /3/1-es/, Budapest multjával, jelenével, nevezetességeivel /25-ös és 37-es részleg/, valamint a gyerekek életével - József Attila, Móra Ferenc, Móricz Zsigmond művei alapján /2-es részleg/ - ismerkedtek meg a tanulók. A 37-es könyvtár környezetismereti foglalkozását Csernus Lászlóné "Hegyzenti-buza" című díjnyertes ötletvásári forgatókönyve alapján állította össze.

Iskolai szakkörök látogatása...

A XIII. kerületi 10-es gyermekkönyvtárat a Thalmann utcai általános iskola anyanyelvi szakköre látogatta meg. Beszélgettek a nyelvről, s megismerkedtek a téma könyvtárban található irodalmával, a könyvek használatával.

A 25-ös könyvtár zenei vetélkedőt rendezett a Kossuth téri iskola könyvtáros szakkörének részvételével a zenei alapfogalmakról, s századunk kiemelkedő magyar zeneszerzőiről.

A 13-as és 21-es könyvtár gyermekrészlegét egy-egy irodalmi szakkör, a 28-as-ét a Munkásotthon uti iskola természettudományi ill. irodalmi szakköre látogatta meg. Ez utóbbiak az élőlények fejlődéséről ill. a népköltészetéről gyűjtöttek anyagot.

A gyermekkönyvtári klubokban, könyvbarát körökben történt...

A 7-es gyermekkönyvtár Mondák vándorlása címmel újabb sorozatot indított. Folytatta tevékenységét a bábszakkör, s megkezdte működését a "Fanti-klub". Első összejövetelükön a fantasztikus irodalomhoz kapcsolódó elméleti és fizikai fogalmak tisztázása után egy novellát elemeztek, Bradbury "Marsbéli krónikák"-ját, majd játszottak.

A 20-as könyvtár könyvbarát köre a könyv történetével ismerkedik összejövetelein.

Szeptember 1-én tartotta zárófoglalkozását a 27/4-es könyvtár gyermekrészlegének Vakáció klubja.

A 32-es könyvtár gyermekrészlegének könyvtáros szakköre az olvasási szokásokról beszélgetett szeptemberi találkozóján.

A 37-es könyvtár politikai vitaköre megtartotta első összejövetelét, melyen a nyári olvasmányélményeket elevenítették fel, s elkészítették 1977/78. évi tervüket.

A rádió pályázatot indított Százszorszép Színház címmel, melynek lényege, hogy minden hónapban egy ifjúsági rádiójáték meghallgatása és megvitatása után a gyerekek írják meg véleményüket a hangjátékról. Ezek a vélemények döntik majd el, hogy melyik rádiójáték kapja meg az Uttörő-nívódíjat. A könyvtár versklubja átalakult Kritikusok klubjává, s benevezett a rádió pályázatára. Megkapták a programot, s a szükséges "feladatlapok"-at. Eddig már két alkalommal gyűltek össze, először Saint-Exupéry "A kis herceg", majd Gajdar "Timur és csapata" c. művét vitatták meg.

EMLEKCLAP

PÁJTÁS RÉSZÉRE
A SZÉP VERSMONDÁSÉRT
BP. 1977 NOV. 22.

A ZSURI ELNÖKE

A 246 SZ. ADY ENDRE
ÜTTÖRŐCSAPAT VEZETŐJE

ADY
ENDRE

1877
1977

MŰVELŐDÉSI KÖRÖKBEN TÖRTÉNT

A 12-es könyvtár Zenebarátok Klubjának foglalkozásai: Szovjet Közép-Ázsia, Komolyzene-szórakoztató zene, A századforduló magyar és nemzetközi zenei élete, Németnyelvű foglalkozás zenei életről, hangszerekről, Magyar-francia zene és irodalom, Német zenekultúra és építészet, Egy kiállítás képei. A foglalkozásokat Hegedűs Kálmán vezette.

A 37-es könyvtár politikai vitakörében Ancsel Éva tartott színvonalas előadást A forradalom elmélete címmel.

Ugyanitt a Művelődési Körben a következő témák voltak napirenden: A magyar irodalom áttekintése 1945-ig, Németh László munkássága, Nagy László költészete. A foglalkozásokat Kaiser László vezette.

A 44-es könyvtár Művelődési Körének foglalkozásai: Játékos bemutatkozás az új tagoknak, Solohov munkássága (a Szovjet Kultúra és Tudomány Házában Czine Mihály előadását hallgatták meg), A vasut, A világ vasuti hidjai, Előadó: Dr. Jasinszky István, valamint Balcsai Anna és Gácsi Erzsébet a művelődési kör tagjai. József Attila irodalmi műsor összeállítása, A Planetárium megtekintése.

A TOVÁBBKÉPZÉS HÍREI

Az olvasószolgálati osztály kézikönyvtári állományából az alábbi két téma kézikönyvei kerültek bemutatásra: szeptember 14-én: Idézetek, versrészletek, szállóigék; október 13-án színházi tárgyú kézikönyvek, enciklopédiák, lexikonok.

Szeptember 28-án a Budapest-gyűjtemény dolgozóinak dr. Tóth Imre: "Budapest iparának fejlődése" címmel tartott előadást.

Október 5-én a Budapest-gyűjtemény munkatársai a Zenei gyűjteményt látogatták meg.

Október 12-én a Budapest-gyűjtemény munkatársai Czagány István vezetésével megtekintették a legjelentősebb műemlék épületek helyreállítását a Várban.

Október 26-án a szociológiai előadásorozat keretében dr. Tomka Miklós: "A szociológia tárgyának, témakörének bővülése, súlypontjának eltolódása a mikroszociológia felé", november 9-én pedig "A megértő szociológia és a velük rokon iskolák" címmel tartott előadást a szerzeményési és feldolgozó osztály munkatársai és más osztályok érdeklődői számára.

November 16-án a "Közös művelődési előadások" keretében Zádor Tibor, a Magyar Külügyi Intézet munkatársa "A Nagy Október és a mai világ" címmel a prágai jubileumi konferenciáról tartott előadást.

November 18-án Szederkényi Olga angolai tanulmányutjáról számolt be a HMO munkatársainak.

November 23-án a szociológiai és dokumentációs osztály az ujonnan megjelent szociológiai kézikönyveket ismertette.

November 23-án az olvasószolgálati osztály néhány társadalomtudományi folyóiratról tartott ismertetést.

November 23-án a Budapest-gyűjtemény dolgozóinak és a könyvtár más érdeklődői számára dr. Rajna György: "Fővárosunk diszkutjai" címmel tartott előadást.

December 7-én Váradi László "A szociológiai módszertan legfontosabb változásai" címmel a szerzeményezési és feldolgozó osztály munkatársainak tartott előadást.

A könyvtárkezelők (38 munkatárs) a következő vizsgaeredményeket érték el: kiváló eredménnyel végzett 7, jó eredményt 14-en értek el, megfelelt 16, nem felelt meg 1 munkatárs.

A propaganda osztály 5 dolgozója résztvett a KMK reprográfiai tanfolyamán és megismerkedett a sokszorosító üzemben folyó munkával. A bemutatót M. Kiss József vezette.

A KMK-val közösen 10 hónapos olvasószolgálati tanfolyamot szervezett a HMO. A hallgatók havonta három napon át előadásokon és konzultációkon ismerkednek az olvasáspszichológia, pedagógia és szociológia legfontosabb kérdéseivel. A résztvevők a kerületi könyvtárak olvasószolgálatos munkatársai, összesen 20 fő.

A zenei részlegek munkatársai számára a Zeneművészeti Főiskola Studiójának vezetője, Pap István "Zenei műszaki ismeretek" címmel négy alkalommal tartott előadást. A tanfolyamot Szalai Ágnes: "Zenei szakkönyvek és folyóiratok a FSZEK zenei gyűjteményében" című ismertetője egészítette ki.

A HMO az "Ötletvásár" felnőtt könyvtári forgatókönyvekből 9, a gyermekkönyvtári forgatókönyvekből 10 alkalommal tartott bemutató foglalkozást.

Az egrí Ho Si Minh Tanárképző Főiskola kihelyezett tagozatán (Tárogató ut) sikeres államvizsgát tett hét kollegánk.

A 2/1976. (IX. 14.) OM. sz. rendelet alapján államvizsgára jelentkezők részére előkészítő tanfolyamot szerveztünk októbertől folyamatosan. Előadók: Hiripi Lajosné, Kuli Ágota (2 tétel), Bornemisza Lászlóné, V. Agics Katalin, Szabó Jánosné, Bereczky Lászlóné, Vigh Lajosné, Horváth Tibor, Gál Györgyné.

A jövő évre beiskolázásra javasolt munkatársak előkészítését magyar nyelv és irodalomból, valamint történelemből egyetemet végzett KISZ fiataljaink megkezdték.

IGAZGATÓSÁGI ÜLÉSEK

Az igazgatóság október 11-i ülésén Révész Ferenc főigazgató

- felvetette az ujjalotai Hartyán utcai általános iskola helyiségei könyvtár céljára való átalakításának ellenőrzését
- bejelentette, hogy az 1974-76-os Évkönyv kéziratát határidőre leadtuk sokszorosítás végett a FŐINFORM-nak.

... meghallgatta Gujgiczter Imréné személyzeti vezető tájékoztatását:

- az 1977. október - 1978 február között tartandó államvizsgára előkészítő tanfolyamról
- a tanítóképzőt végzettek 1977-es államvizsgájának pontos idejéről
- a bérkorrekció-kiegészítés összegéről
- az ujjalotai és az örmezői könyvtárfiók létszámproblémájáról.

... megtárgyalta az 1978-79. évi beiskolázási javaslatot.

... tudomásul vette Horváth Györgyné SZB titkár információit:

-a munkahelyi demokráciával kapcsolatos felmérési anyag megbeszéléséről

- a Közalkalmazottak Szakszervezete Budapesti Bizottságától kapott 40 ezer forint felhasználásáról

- üdültetés céljára egy IBUSZ-szoba esetleges bérletéről.

... Szőke Tiborné főigazgatóhelyettes tájékoztatást adott a Győrben október 3-4-én megtartott propagandista-értekezletről

- a gyermekkönyvtárosok szakmai vitájáról
- az üzemi híradók tárgyában a VIII. kerületi Pártbizottságon tartott értekezletről
- a NOSZF évfordulója megünneplésével és az Ady-pályázattal kapcsolatos munkákról
- a hálózat új könyvtárkezelőinek alapfoku tanfolyamáról

- felvetette a 3. sz. bibliobusz igénylésének sürgető gondját

- a meghirdetett ötletvásárok és bemutató foglalkozások nyertesei jutalmazásának kérdését.

Október 25-én az igazgatóság döntött arról, hogy a FSZEK dolgozóinak továbbképzése a személyzeti vezető hatáskörébe kerüljön.

... megvitatta és módosította a törzsgárda-tag-ságra vonatkozó rendelkezést.

... döntött a NOSZF évfordulója tiszteletére rendezendő ünnepség helyéről, idejéről és programjáról.

... döntött a NOSZF-kiállítás megnyitójának programjáról.

November 15-én Révész Ferenc főigazgató ismertette az 1978. évi munkaterv fő szempontjait, ezzel kapcsolatban felhívta a figyelmet a tárgyév jelentősebb évfordulóira.

- ismertette a tervezett fejlesztési, felújítási és karbantartási feladatokat.

... az igazgatóság döntött személyi kérdésekről.
... tudomásul vette a bejelentéseket:

- a nyugdíjas találkozóról
- a november 17-i szakszervezeti tanácsülésről
- a december 11-i Télapó ünnepségről
- az 1978. január 7-i Névadó ünnepségről
- a KISZ vetélkedőről, amelyet a központ KISZ csoportja nyert meg.

PÁRTHÍREK

A szeptemberi taggyűlésen a vezetőség javasolta Lukács Jánosné Plenk Anna, a novemberi taggyűlésen pedig Jakubecz Ilona tagfelvételt. A tagság mindkét javaslatot egyhangulag elfogadta.

Az október 21-i vezetőségi ülésen a hálózati és módszertani osztály munkáját ismertette Király Lászlóné az osztály vezetője. A vezetőség a tájékoztatást a főigazgató és az illetékes főigazgató-helyettes, valamint a pártcsoport hivatalmi jelenlétében megvitatta. Jegyzőkönyvi dicsőrethben részesítette az osztály vezetőjét és munkatársait szakmai és politikai munkájukért. Egyetértett a javaslattal, hogy a pártbizalmiak legyenek aktívabbak az új szakmai feladatok, koncepciók képviselőiként. Javasolta az igazgatóságnak, vitassák meg a HMO és a többi osztály, főosztály közötti koordinálást, munkaelosztást; továbbá a szakszervezeti bizottságnak, hogy beszéljék meg a munkamozgalmi szakszervezet feladatait, kapcsolatát a HMO-val.

Október 28-án vezetőségi ülésen megvitatták az SZB szervezésében végzett felmérés tapasztalatait összefoglaló jelentést a munkahelyi demokráciáról: "Köszönettel illette a vezetőség a beszélgetések lebonyolítóit és az összesítés megfogalmazóit". Több kiegészítést, a javaslatok módosítását indítványozták.

A novemberi ünnepi taggyűlés szervezését a budai könyvtárak kommunistái, Dávid Gyuláné pártcsoportbizalmi vezetésével vállaltak magukra Máthé Imréné közreműködésével és feladatukat elismerésre méltó módon teljesítették. A taggyűlésen uttörők műsorral emlékeztek meg a NOSZF 60. évfordulójáról. A pártvezetőség felköszöntötte dr. Zalai Zoltán elvtársat 70. és

dr. Szelestey Gyuláné elvtársnő 75. születésnapja alkalmából.

Dr. Szalai György, a pártszervezet volt párttitkára haláláról egyperces néma felállással emlékezett meg a tagság.

"A nemzetközi munkásmozgalom kérdései" c. tanfolyam első és második foglalkozását megtartották Maruszkai József vezetésével. Elkészítették naptári tervüket, s a kiselőadásokra vállalkozók névsorát. A tanfolyam bizalmija Samu Gizella.

A politikai vitakörökben Rostás Jenőné a gyermek gondozási segély 10 évéről, Király Lászlóné a Szovjetunió új alkotmányának új vonásairól, Papp Györgyné az emberi jogokról, Bóta Gyulá-

né a szovjet-amerikai kapcsolatok aktuális kérdéseiről beszélgetett.

A pártcsoport bizalmiak értekezletén megvitaták a legutóbbi Szakszervezeti Tanácsülés tapasztalatait és elhatározták, hogy a legközelebbi politikai vitakörben minden bizalmi javasolja a vezetőnek a munkahelyi demokrácia kérdésének megvitatását.

A Népszabadság pártszervezetének titkára, Vadász Ferenc elvtárs E. Fehér Pállal, Böcz Sándorral, Koncz Istvánnal és Rókás Sándorral a szerkesztőbizottság tagjaival meglátogatta pártszervezetünket. 16 munkatársunkkal beszélgettünk a lap, s általában a tájékoztatás jelentőségéről, felelősségéről.

SZAKSZERVEZETI HÍREK

Köszönetünket fejezzük ki a Közalkalmazottak Szakszervezete Budapesti Bizottságának azért a céltámogatásért, amelyet alapszervünknek juttatott. A kapott összegből 37 dolgozónk részesült tanszersegélyben, ebből tudtunk a rászoruló nyugdíjasainknak örömet szerezni, a kicsik Télapó ünnepségét gavallérosabbá tenni, valamint a sok éve lelkiismeretesen dolgozó aktivahálózatunk néhány tagjának pihenéséhez hozzájárulást fizetni.

Az október 13-i SZB-ülésem megvitatott és értékelte a bizalmiak szerepét a lezajlott bérrendezésben és megjelölte az SZB további feladatát a bizalmiak felkészítésével kapcsolatban.

Október 29-én 50 munkatársunk megtekintette Bulgakov: Színházi regény című színművét a Thá-

lia Színházban.

November 15-én a hagyományokhoz hiven zajlott le a nyugdíjas találkozó: a 30-as csepeli és a 35-ös soroksári könyvtárba tett "autóbuszkirándulás" után a központ ebédlőjében láttuk vendégül nyugdíjas kollégáinkat.

November 17-én összevont szakszervezeti tanácsülést és bizalmi tanácskozást tartottunk a Közalkalmazottak Szakszervezete Puskin utcai székházában. Bővebben erről a Könyvtári Híradó következő cikkében olvashatunk.

December 10-én a 48-as könyvtárban Télapó ünnepséget rendeztünk a "könyvtári gyerekeknek." Programról a könyvtár 5. sz. KISZ csoportja gondoskodott.

A MUNKAHELYI DEMOKRÁCIÁRÓL

"A szocializmus építésének jelenlegi szakaszában a társadalmi, a gazdasági és politikai feladatokat a szocialista demokrácia fejlesztése nélkül lehetetlen megoldani. A szocialista demokrácia - és ezen belül a munkahelyi demokrácia - a szocialista életmód egyik alapvető meghatározója is" - olvassuk Buza Márton munkahelyi demokráciáról szóló tanulmányában.

A munkahelyi demokráciával való foglalkozás fontossága késztette a Közalkalmazottak Szakszervezete Budapesti Bizottságát, hogy e témakörben vizsgálódást folytasson. E vizsgálódáshoz kapcsolódott a FSZEK Szakszervezeti Bizott-

sága is, amikor tervbe vette, hogy az Intézet dolgozóival beszélgetést kezdeményez, melyet a szakszervezeti bizottság és a szakszervezeti tanács tagjai folytattak a hálózat könyvtáraiban és a központ osztályain.

A munka előkészítéséhez tartozott, hogy az SZB felkérésére Makó István az MSZMP KB munkatársa előadást tartott a munkahelyi demokráciáról, a szakszervezeti tanács tagjai, a szakszervezeti és pártbizalmiak és a hivatali vezetők részére. A szakszervezeti bizottság a beszélgetés fő szempontjaira vázlatot adott. A vázlat alapján, és azon túllépve is folytak beszél-

getések a munkahelyi demokráciáról, illetve e téma kapcsán sok más egyébről.

Megpróbáltuk összegezni a beszélgetésekről készült feljegyzéseket. Az összegezés munkája igen nehéznek bizonyult, mert a vélemények sokszor ellentmondtak egymásnak, s ez természet-szerű is ilyen nagy hálózat esetén. Az írásos anyagot eljuttattuk a hálózat egységeiben és a központ osztályain dolgozó szakszervezeti funkcionáriusoknak. Az összesítésben kerestük a választ olyan kérdésekre, hogy pl. mely fórumok biztosítják az intézetben a munkahelyi demokráciát, milyen mértékben vonjuk be dolgozóinkat az intézet munkájába, milyen a reakálás mecha-nizmusa a dolgozók javaslataira, vagy milyenek dolgozóink élet- és munkakörülményei.

A munkahelyi demokráciának nélkülözhetetlen része a tájékoztatás és az információ rendsze-re, ezért megvizsgáltuk ezek kapcsolatát a mun-ka helyi demokráciával. Azt tapasztaltuk, hogy az információáramlás mind a hálózatban, mind a központ osztályain, egységenként különböző. Az információ formája és sebessége, befolyásol-ja a munkahelyi demokrácia megvalósulásának teljességét. A dolgozóknak az az igényük, hogy tájékozottak legyenek, jogos. Tapasztalatból tud-juk azonban, hogy a tájékoztatatlanság sokszor az oda nem figyelésből is adódik.

A nem iskolarendszerű szakmai és politikai ok-tatás is szerves része a munkahelyi demokrá-ciónak, mivel ezek a foglalkozások is a dolgo-zók felkészültségét, informáltságát segítik elő. Megállapítottuk, hogy a hálózat helyi szétszór-t-ságából adódóan a különböző munkahelyeken nem egységes a helyzet és a megítélés a munkahe-lyi demokráciát illetően. Az intézetben belül a-dott a lehetőség a munkahelyi demokrácia kitel-jesedésére, de meg kell tanulni mindenkinek, hogy élni is tudjon e lehetőséggel.

A beszélgetések alapján javaslatokat is ki-dolgoztunk. A munkahelyi demokráciáról szóló írásos anyag megvitatása volt az egyik témája az 1977. november 17-én megtartott kibővített szakszervezeti tanácsülésnek is. Ezen Forgács Tiborné szóbeli kiegészítéseket tett. A tanács-ülésen a szakszervezeti tanácsstagokon kívül meg-jelent dr Francia Erzsébet, a Közalkalmazottak Szakszervezetének munkatársa, az Intézet veze-

tősége, valamint a társadalmi szervek képvise-lői, a szakszervezeti-, a párt- és a KISZ-cso-port bizalmiak.

A beszélgetések során felmerült problémá-kat a szakszervezeti bizottság összegyűjtötte és eljuttatta az illetékes vezetőknek. A tanács-ülésen Gujgiczter Imréné személyzeti vezető, Király Lászlóné, a HMO osztályvezetője, Sza-bóné Richlich Ilona, a HMO csoportvezetője vá-laszoltak a felmerült problémákra. A minden-ki-t érintő kérdésekhez, sajnos igen kevés hoz-zászolás volt. Maruszkai József felszólalásában számos javaslatot tett: ezek közül néhány már beépült a "Határozat"-ba, más észrevételek to-vábbi vizsgálódást igényelnek. A hozzászólások alapján módosítottuk a javaslatot, amelyet a munkahelyi demokrácia továbbfejlesztésére dolgoztunk ki. Ez utóbbit a tanácsülés egy el-lenszavazattal és egy tartózkodással elfogadta.

A továbbiakban Zubonyai Istvánné a szám-vizsgáló bizottság nevében beszámolt a szak-szervezet gazdasági helyzetéről. A Közalkalma-zottak Szakszervezetének ezuton is köszönetet mondunk, hogy célfelhasználásra olyan összeget kaptunk, amellyel meg tudtuk oldani a tanszer-segélyt, az üdülési hozzájárulást, a nyugdíjasok megsegítését és a Téli-ünnepély megszervezé-sét.

Forgács Zsuzsa a TT 1977. évi szociálpoli-tikai munkájáról beszélt. Részletesen szölt az SZTK kifizetőhely ellenőrzéséről, a segélyügyi albizottság munkájáról, az üdülésről, az egész-ségügyi munkáról, a nyugdíjasokkal való foglalkozásról és a beteglátogatásról. Köszönetet mon-dott a TT aktivistáinak és a bizalmiaknak jó munkájukért. Dr Francia Erzsébet, a Közalkal-mazottak Szakszervezete munkatársa hozzászó-lásában fontosnak ítélte a könyvtárban történt beszélgetéseket a munkahelyi demokráciáról, u-gyanis a Közalkalmazottak Szakszervezetében a mi Intézetünk volt az első, ahol ebben a témá-ban vizsgálódást folytattak. Éppen ezért sajnál-ta, hogy kevés volt a hozzászóló.

A bejelentések után a szakszervezeti bizott-ság nevében Horváth Györgyné szerény jutalom-mal köszönte meg a szakszervezeti aktivisták egy részének jól végzett munkájukat.

Forgács Tiborné

HATÁROZAT

a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárban a munkahe-lyi demokráciáról folytatott beszélgetések alap-ján a további feladatokról.

a./ A FSZEK szakszervezeti bizottsága a legkö-zelebbi választások előtt hívja fel a figyelmet

azokra a személyekre, akik alkalmasak lehetnek a kiterjesztett jogkörű szakszervezeti bizalmi fe-ladatának ellátására. Az SZB folyamatosan ké-szítse fel őket e munkára.

b./ A szakszervezeti bizottság hozzon létre éven-

ként egy-egy fórumot, ahol a dolgozók problémáikat elmondhatják és néhány - a dolgozók többségét érintő - konkrét témát megvitathatnak. Ez a fórum az összevont szakszervezeti tanácsülés és bizalmi tanácskozás.

c./ Az igazgatósági tanács tagjai gyakrabban tartsanak információs értekezleteket, kapjanak konkrét feladatot területükön.

d./ Az intézetvezetés szervezzen előadást a dolgozóknak a munkahelyi demokráciáról, s az előadást kövessék csoportos beszélgetések.

e./ Az intézet vezetősége vizsgálja meg, hogyan lehetne jobb munkaszervezést biztosítani az inté-

zetben. Érvényt kell szerezni a nőhatározat vonatkozó javaslatának.

f./ Javasoljuk, hogy az Intézet vezetősége találja meg a módját, hogy a központ osztályain dolgozók egymás munkáját jobban megismerhessék. /Az új munkatársak egy-egy hetes forgórendszerben minden osztályon dolgozzanak./

g./ Az SZB mellett működő munkabizottságok összetétele jobban alkalmazkodjék a könyvtár különböző munkaterületeihez, legyenek benne azok képviselői.

Budapest, 1977 november 17.

A KÖZALKALMAZOTTAK SZAKSZERVEZETE BUDAPESTI BIZOTTSÁGÁTOL 1978. ÉVRE A KÖVETKEZŐ BEUTALOKAT KAPTUK:

Január 19.	házaspáros	Hajduszoboszló gyógy	784,- Ft
Január 27.	2 db szőlő	Balatonfüred	á 308,- Ft
február 16.	1 " "	Lillafüred	560,- Ft
március 10.	házaspáros	Siófok	616,- Ft
április 13.	1 db szőlő	Héviz gyógy	560,- Ft
április 13.	1 " "	Hajduszoboszló gyógy	392,- Ft
május 10.	1 " "	Héviz gyógy	392,- Ft
május 11.	házaspáros	Siófok	784,- Ft
május 19.	2 db szőlő	Balatonföldvár	á 308,- Ft
június 1.	* házaspáros /+ 2 gyerek/	Balatonkenese Camping	784,- Ft
június 22.	1 db szőlő	Siófok	392,- Ft
július 13.	2 " "	Balatonfüred	á 308,- Ft
augusztus 11.	házaspáros	Parád	616,- Ft
augusztus 10.	1 szőlő	Siófok	308,- Ft
szeptember 14.	1 szőlő	Siófok	308,- Ft
szeptember 14.	házaspáros	Balatonlelle	616,- Ft
szeptember 22.	"	Siófok	1120,- Ft
szeptember 27.	"	Mátrafüred	616,- Ft
október 13.	* házaspáros /+1 gyerek/	Balatonlelle	784,- Ft
október 4.	2 db szőlő	Balatonföldvár	á 560,- Ft
október 26.	házaspáros	Héviz	1120,- Ft
október 25.	szőlő 1 db	Sopron	392,- Ft
november 1.	2 db szőlő	Balatonföldvár	á 560,- Ft
november 23.	házaspáros	Hajduszoboszló gyógy	616,- Ft
december 7.	házaspáros	Héviz gyógy	1120,- Ft

*-gal jelölt beutalókhöz gyermekbeutaló igényelhető.

Családos beutalók:

június 9.	1 felnőtt 1 gyerek /GyES-en lévők is jelentkezhetnek/	Balatonlelle	392+196,- Ft
augusztus 18.	2 felnőtt 1 gyerek	Szántód	784+196,- Ft
június 27.	2 felnőtt 4 gyerek	Verőcemasoros	
	/2 felnőtt 616,- Ft		
	2 gyerek 392,- Ft		
	2 gyerek térítésmentes/		

Gyermekbeutalók:

23 napos iskolaszánatórium I-IV. oszt. lány részére	február 2-	Ormándpusztára	230,- Ft
23 napos	V-VIII. oszt. fiu részére	Parádfürdőre	230,- Ft

Nyári gyerek-beutalók:

10 napos	junius 12. fiu részére	Csehimindszent	100,- Ft
	junius 12. leány "	Balatonmária	100,- Ft
	junius 12. " "	Kőszeg	100,- Ft
14 napos	augusztus 3. leány részére	Parádfürdő	140,- Ft
	augusztus 17. " "	Balatonboglár	140,- Ft
	junius 22. fiu részére	Sátoraljaujhely	140,- Ft
	julius 20. " "	Röjtökmuzsaly	140,- Ft
14 napos	junius 30. 2 lány "	Balatonakali	á 266,- Ft
	junius 30. 2 fiu "	"	á 266,- Ft

A Fővárosi Tanács üdülőibe a jelentkezéseket külön nyomtatványon kitöltve 1978. március 10-ig a Fővárosi Tanácshoz kell beküldeni. Az időpont egyeztetése és a kérdőívek kitöltése Máthé Imréné üdülési felelősnél történik.

Fenti SZOT beutalókra a jelentkezéseket a szakszervezeti bizalmiakon keresztül kérjük beküldeni Máthéné nevére.

A külföldi beutalókról még értesítés nem érkezett, azonban aki külföldi üdülésben kíván részt venni szintén a bizalmin keresztül küldje be írásos jelentkezését.

Főszezonnak számít junius 5 - szeptember 5-ig. Aki tavaly ebben az időben üdült, ezévből főszezonban nem kaphat beutalót. Ez a Fővárosi Tanács üdülőire is vonatkozik.

Külföldi üdülésben 3 évenként vehetnek részt a dolgozók akár főszezonban, akár nem.

Szakszervezeti Bizottság

SZEMÉLYI HÍREK

JUTALMAZÁS

November 7-e alkalmából jutalomban részesült 664 dolgozó /693 150.-Ft/.

Céljutalmat kapott 23 kollega /17.900.-Ft/.

BÉRKORREKCIÓ

Az 1977. szeptember 1-i bércorrekció kiegészítéseként 242 munkatársunk részesült béremelésben. /33.850.-Ft/

VÉGLEGESÍTÉS

1977. október 1-től Kiss Ferencné előadót /szakfelügyeleti csoport/, 1977. november 1-től Arató Ágnes könyvtárkezelőt /Budapest-gyűjtemény/, Cserhádi Tamás könyvtárkezelőt /9-es könyvtár/, Cseriné Szilágyi Erzsébet könyvtárkezelőt /12-es könyvtár/, Fratila Karolina könyvtárkezelőt /22-es könyvtár/, Elekfi Erzsébet könyvtárkezelőt /zenei gyűjtemény/, Grosits Jenő szakmunkást /üzemfenntartási osztály/, Hegedűs Kálmán könyvtárost /12-es könyvtár/, Hetei Rózsa könyvtárkezelőt /28-as könyvtár/, Ignác Jánosné raktárkezelőt /32-es könyvtár/, Kerékgyártó Ferenc könyvtárkezelőt /9-es könyvtár/, Kertész Istvánné könyvtárost /zenei gyűjtemény/, Kollár Ágnes könyvtárkezelőt /32-es könyvtár/, Mázás Ferencné raktárkezelőt /6-os könyvtár/, Mészáros Julianna könyvtárkezelőt /1-es könyvtár/, Rédei Katalin könyvtárkezelőt /44-es könyvtár/, Siska Éva előadót /számviteli osztály/, Szalaváry Miklós szakmunkást /kötészet/ véglegesítette az igazgató.

ÁTHELYEZÉSEK

Arató Ágnes könyvtárkezelőt a Budapest-gyűjteményből a HMO-ra repülősnek, Enese Laura könyvtárost a 11-es gyermekkönyvtárból a 10-es könyvtárba, Dr. Gábor Németh Andorné könyvtárost a 10-esből a 23-as könyvtárba, Gálos Valéria könyvtárost az 1-es könyvtárból a 10-es könyvtárba, Garai Zsuzsanna könyvtárkezelőt a 37-es könyvtárból a 3-as könyvtárba, Gulyás Ágnes könyvtárkezelőt az 5-ös könyvtárba, a 28-as könyvtárba, Kovács Dénesné könyvtárost a 23-as könyvtárból a 11-es gyermekkönyvtárba, Ludányi Józsefné könyvtárost a 6-os gyermekkönyvtárból a 37-es könyvtárba, Melxner Ágnes könyvtárkezelőt a 11-es könyvtárból a HMO-ra repülősnek, Neidenbach Anikó könyvtárkezelőt a HMO-ról a 10-es könyvtárba, Seres Gyuláné könyvtárost a 46-os könyvtárból a 25-ös könyvtárba, Sóki Edit könyvtárkezelőt a HMO-ról a 7-es könyvtárba, Szabó Gabriella könyvtárkezelőt a 4-es gyermekkönyvtárból a 8-as könyvtárba, Takács Györgyné könyvtárost a 38-as könyvtárból a 3-as könyvtárba, Trencsényi Mária könyvtárkezelőt az 1-es gyermekkönyvtárból a 38-as gyermekkönyvtárba, Ürögi Erzsébet könyvtárost a 46-os könyvtárból a 3-as könyvtárba helyezték át.

ÚJ MUNKATÁRSÁK

Bihari György raktárkezelő /Budapest-gyűjtemény/, Böszörményi Zoltán könyvtáros /feldolgozó osztály/, Cserép Katalin könyvtárkezelő /25-ös könyvtár/, Faludi Károly könyvtárkezelő /3-as könyvtár/, Hernádi György műszaki előadó /műszaki osztály/, Horváth Istvánné könyvtáros /34-es könyvtár/, Jakab István betanított munkás /gondnokság/, Karbach Erika könyvtáros /szociológiai osztály/, Lantódi András raktáros /Budapest-gyűjtemény/, Lyubyanovics Katalin könyvtárkezelő /25-ös könyvtár/, Major Ildikó könyvtárkezelő /3-as könyvtár/, Gy. Molnár István könyvtáros /27-es könyvtár/, Nagy Katalin raktárkezelő /37-es könyvtár/, Oltai Judit könyvtárkezelő /Mozgókönyvtár/, Oroszi Julianna könyvtárkezelő /1-es könyvtár/, Papp Györgyné könyvtáros /3-as könyvtár/, Pataki Pál gépkocsivezető /Mozgókönyvtár/, Polonszky Erika könyvtárkezelő /3-as könyvtár/, Strahl Anna könyvtáros /31-es könyvtár/, Svoboda Róbertné könyvtárkezelő /6-os könyvtár/, Szabó Ildikó könyvtáros /11-es könyvtár/, Szabó Vilma könyvtárkezelő /1-es gyermekkönyvtár/, Szűcs Mariann könyvtárkezelő /37-es könyvtár/, Takács Péter raktárkezelő /olvasószolgálat/, Varga Lászlóné raktárkezelő /Mozgókönyvtár/, Vígvári Ágnes raktárkezelő /zenei gyűjtemény/.

Csáki Józsefné raktárkezelő /2-es gyermekkönyvtár/, Mihó Józsefné raktárkezelő /bibliobusz/ és Molnár Imréné raktárkezelő /18-as könyvtár/ nyugdíjba vonultak. Egészséget és jó pihenést kívánunk.

KILÉPTEK

Achmed Agim Árpádné /Budapest-gyűjtemény/, Antoni Judit /28-as könyvtár/, Balla Sarolta /3-as könyvtár/, Csorbáné Tamás Julianna /8-as könyvtár/, Csokonai Attila /10-es könyvtár/, Dr. Dolmányos Istvánné /perlés/, Horváth László /műszaki osztály/, Kárpáti János /mozgókönyvtár/, Orosz Csaba /üzemfenntartási osztály/, Simon Károlyné /11-es könyvtár/, Sóti Zsoltné /38-as gyerekkönyvtár/, Szabadosné Horváth Ágnes /9-es könyvtár/, Székely Magdolna /feldolgozó osztály/, Tóth Gyuláné /HMO/, Trapp Győző /TMK/, Vaskó Magdolna /28-as könyvtár/.

SZÜLETÉS

Balla Györgynének /7-es könyvtár/ András nevű kislánya, Klein Péternének /Budapest-gyűjtemény/ Kinga nevű kislánya, Korbulyné Mészáros Ágnesnek /37-es könyvtár/ Ádám nevű kislánya, Melcher Gyulánének /2-es könyvtár/ Gyula nevű kislánya, Molnár Bálintné /27-es könyvtár/ Péter nevű kislánya és Tóth Istvánnének /gondnokság/ Angelika nevű kislánya született. A szülőknek és kisbábuknak jó egészséget kívánunk.

fővárosi szabó ervin könyvtár
GALÉRIA

DÁNIEL KORNÉL
festőművész kiállítása

BUDAPEST, X. PATÁKY ISTVÁN TÉR 7-14

A FŐVÁROSI SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR
12. SZ. KERÜLETI KÖNYVTÁRA
Budapest X. Patáky István tér 7-14.

SZERETettel MEGHÍVJA ÖNT

DÁNIEL KORNÉL
festőművész

kiállítására

LAKNER GYULÁNÉ

Bauer Klára

1920 - 1977

Fájdalommal bucsuzunk szeretett Klári néninktől. 1952. óta dolgozott könyvtárunkban. Mi, volt munkatársai emlékezünk arra a kommunista emberre, aki a mindennapokban is forradalmár tudott lenni. Jellemes, kemény ember volt. Hité sok próbát megállt már. Könyvtárosként a nevelést tekintette munkája céljának. Emberismerete, olvasmányismerete, áldozatos munkájának hiánya szinte pótolhatatlan. Igazi könyvtáros hivatásu kommunista emberként ismertük meg és él bennünk tovább.

PÓR NÁNDORNÉ

Váradi Irma

1887 - 1977

Elhunyt Szabó Ervin utolsó munkatársa. Ez év nyarán még felkereste a TV riportere, hogy Szabó Ervin születése centenáriuma alkalmából a Fővárosi Könyvtárról valassa. Tudtuk, hogy gyógyíthatatlan beteg, de nyilatkozata, amelynek szövegét nemrég közölte a Budapest című lap, teljes szellemi frissességről tanuskodott.

1910-től dolgozott könyvtárunkban. Ő indította el egyik legrégebbi közművelődési könyvtárunkat a Szörény utcai 3-as számú, amelyet 1914-től 1919-ig vezetett. Nem volt kifejezetten politikus alkat, de kritikus helyzetekben, így 1914-ben, amikor a szocialista Szabó Ervin ellen kampányt szerveztek, hogy a könyvtár éléről elmozdítsák, az elsők között kelt szenvedélyesen védelmére. Lelkesen segítette az 1919-es Tanácsköztársaság könyvtárpolitikáját is, amiért az ellenforradalom alatt neki is bűnhődnie kellett. Pikler Blanka, Czeke Marianne mellett az első magyar könyvtárosnők közé tartozott. Hivatástudata és szakértelme, széles körű nyelvismerete, kevés, de maradandó értékű szakirodalmi tevékenysége alapján méltán sorolhatjuk őt a példamutató elődök közé.

Temetésén könyvtárunk nevében Révész Ferenc főigazgató bucsuzott tőle.

DR. SZALAI GYÖRGY

1914 - 1977

Kedves barátunk az olvasószolgálat egykori vezetője, a munkásmozgalom régi harcosa örök-re eltávozott. Már régóta nem a könyvtárban dolgozott, mégis szinte naponta betért a szeretett régi munkahelyre. Utolsó útja is a könyvtárba, a régi barátokhoz vezetett. Amikor elköszönt, nem gondoltuk, hogy ez már végső bucsu, percekkel később a szíve megszűnt dobogni.

A Magyar Nemzet 1977. november 22-i számában így bucsuzott volt kollégánktól:

Szívinfarktus következtében, 51 éves korában meghalt Budapesten dr. Szalai György, hosszú éveken át a Szabó Ervin Könyvtár, legutóbb a Budapest Történelmi Múzeum főmunkatársa. Szalai Györgynek csak kevés könyve jelent meg — a többi között Kőbánya és Újpest történetéről —, de a Világosságban, az Élet és Tudományban és másutt napvilágot lá-

tott várostörténelmi és közép-európai témákkal kapcsolatos általános történelmi cikkei, tanulmányai is csak halványan jelzik a fáradhatatlan kutató és gondolatgazdag egyéniség igazi jelentőségét. Amely valójában abban állott, hogy Szalai György évtizedeken át a tudományos (főleg művelődéstörténelmi) témák, ötletek, összefüggések sokaságával ajándékozta meg kortársait és a fiatalabb kutatókat, gyakran a nála idősebb tudósokat is. Példátlan ismeretanyag, memóriája és kíváncsisága nem párosult azzal, amit manapság „önkifejezés”-nek szoktak nevezni; nem törekedett akadémiai titulusokra, sem arra, hogy vastag könyvek címlapjain lássa nevét. Az ifjúkora óta marxista kutató bizonyos értelemben régifajta „magántudós” volt, aki napjait közkönyvtárakban tölti és az olvasás, jegyzetelés, elmélkedés színeiben szórja el gondolatait, adatait, ihletéseit a köréje gyülekezőknek. Egy nagy tudós lehetősége, és egy összetett érdekes pesti „figura” távozott el most dr. Szalai György személyében. (a.)

VALENTYK JÓZSEFNÉ

Stöckl Anna

1915 - 1977

1959 óta a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár házi könyvkötészetén dolgozott, mint könyvkötő szakmunkás. Úgyes, szorgalmas, jókedélyű ember volt. Tudását szívesen adta át a fiatal kollégáknak. 1967-ben súlyos beteg lett, ezért 1968-ban nyugalomba vonult. Állapota javulásával, 1972-ben nyugdíjasként újra munkába állt, s a hálózatban végzett helyszíni könyvjavítást. Mindenütt szerették, megbecsülték.

1977 októberében barátnőjével Lengyelországba utazott. Nagy örömmel készült az utra. Megérkezése után néhány órával szívbénulás következtében meghalt.

Halála mélyen megrendítette munkatársait, mindenkit, aki ismerte és szerette.

TARTALOM

Publikálhatnak-e a FSZEK (fiatal) munkatársai?	Pobori Ágnes	45
Jászberényi levél a publikálási lehetőségekről	Arató Antal	46
Publikálhatnak a FSZEK munkatársai!	Szabó Ildikó	48
Hozzászólás a "Napjaink forradalmisága" címen folyó vitához	Meiszner Tamásné	48

IFJÚSÁGI MELLÉKLET

A FŐVÁROSI SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR

KISZ SZERVEZETÉNEK HIRADÓJA

Szerkesztő: GERBNER MIHÁLY

Szerkesztőbizottság: Kopré Judit, Kovács György Gergely

PUBLIKÁLNAK-E A FŐVÁROSI SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR (FIATAL) MUNKATÁRSAI? GONDOLATOK "FELKÉRÉSRE"

A címben feltett kérdésre - a zárójeles jelző elhagyásával - a válasz: ténykérdés. Ezt bizonyítja a Könyvtári Híradó és a FSZEK évkönyvek folyamatos megjelenése, a különböző szakmai lapokban munkatársaink nevei, stb. Konkrétan: publikálnak-e a FSZEK fiatal munkatársai? A válasz ismét: ténykérdés. Nagyon kevesen. Ezt a tényt ismét a Könyvtári Híradó, az évkönyvek, a szakajtó igazolja, és egy kicsit e cikk alcíme is. Az 1977/3-as Könyvtári Híradóban elolvastam Dobos Piroska írását (Publikálhatnak-e a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár munkatársai? = Könyvtári Híradó. 1977/3. sz. 13-14. l.), és "lám, milyen igaza van" formában el is gondoltam rajta. Véleményemet több helyen hangosan is elmondtam a témáról, de hogy megírjam... Nem szégyen az őszinteség; e cikk megírására felkértek, s nem jómagam éreztem "olthatatlan vágyat" megírására. Miután saját véleményem volt, s ráadásul "felkértek", semmi sem állt útjában annak, hogy ez a néhány sor megjelenjen. Ez így roppant egyszerűnek tűnik, de...!

Az 1976-ban megtartott intézményi Ifjúsági Parlamenten szintén felvetődött a "publikálás" kérdése: a felszólaló - fiataljainkat képviselve - tágabb publikációs teret kért az irni vágyók részére. Azóta közel egy év telt el, s ez az év nem oldotta fel az utóbb említett igény, és a bevezető között feszülő ellentmondást. Hol lehet a hiba? Megszűnt volna az igény? 1977 vége felé járunk, s ilyen rövid idő alatt maximum problé-

mák oldódhatnak meg, de igények - hosszú távra - nem szűnhetnek meg. Dobos elvtársnő - a már említett írásában - felsorolja azokat a kiadványokat, ahol szívesen olvasnánk fiatal könyvtárosok gondolatait. Lehetőség tehát van. Akkor újra: hol lehet a hiba?

"Minden helyi vezető munkájához hozzátartozik, hogy ösztönözze munkatársait az írásra és ugyanakkor megkeresse azokat, akik ebben segíthetnek." - idézek Dobos elvtársnő gondolataiból, s hogy éppen ezt a mondatot, az nem véletlen. Hálózati szinten minden fiatal kolléga végez komoly, sok felkészültséget igénylő szakmai munkát /felmérések, anyagkutató egy megadott témában, magnós-beszélgetések, stb./ Egy-egy nagyobb lélegzetű munka befejezésével mindig születik eredmény. Ez az eredmény közölhető, illetve közölni kéne. A közlési vágy a fiatalok legtöbbszörében csupán szakmai beszélgetéseken - itt is többnyire esetlegesen - kerül felszínre, s csak nagyon kevesekben érik meg az írásbeli közlésig. A könyvtáros-népművelő munka hivatás: tehát nem lehet öncélú. Saját könyvtári egységében úgy hiszem a legtöbb fiatal ebben a szelvényben végzi munkáját. Tapasztalatait azonban tovább kell adnia, éppen azért, mert nem lehetünk öncélúak. Nagyon sokan - kezdetben jómagam is - problémáikkal, eredményeikkel megmaradnak saját könyvtárunk körében. A jó vezetőnek ilyenkor kell felfigyelnie, s ösztönöznie munkatársát arra, hogy gondolatait "közkinccsé"

tegye.

Az eredményeket, a "jót" könnyebb leírni, mert a siker koronázta események "diktáltatják" magukat. Más a helyzet a problémákkal. Minden könyvtárnak, minden munkakörnek - helyzetéből, emberre szabottságából adódóan - más és más a gondja. Ezek válogatás nélküli közlése, leírása nem hiszem, hogy mindig célravezető lenne. Eredményesen lehetne /talán/ vitába vonni, írásra készíteni a fiatalokat olyan problémák felvetésével, amelyek egész hálózatunkban élők. A Könyvtári Híradóban, mondjuk egy "Fórum" keretében egy évre előre is tervezni lehetne a problémaköröket, s év elején ezeket egy körlevélben ismertetni a munkatársakkal. Elolvastva, most már egyénekenként, mindenki jelezhetné, hogy mely témához kíván hozzászólni. Így - gondolom - a Híradó szerkesztőségének is könnyebb lenne a munkája. Az írásbeli közlési igény fel-

ébresztésétől még hosszú az út a "leírásig". Magam tapasztaltam, hogy milyen nehezen, milyen "keservesen" öltött először cikkformát gondolatom. Mert nem elég a problémát, a mondanivalót érezni, azt mások számára egyértelműen kell megfogalmazni. Bármit is "terítünk" a "nyilvánosság asztalára", biztosak lehetünk abban, hogy kemény kritikát kapunk. Jó lenne ezeket az itt-ott elhangzó véleményeket is a Híradó hasábjain látni: ebből tanulunk, s ezek újabb gondolatokra készítenek, amelyekből újabb cikkek szülehetnek...

A gondolatcsere lehetősége és a kritika segítenek abban, hogy kezdetben a Könyvtári Híradót és az Évkönyvet, később pedig más fórumokat is "birtokba vegyünk", s ehhez első lépés, hogy a Könyvtári Híradót - az "Ifjusági Melléklettel" együtt - valóban a magunkénak érezzük.

Pobori Ágnes

JÁSZBERÉNYI LEVÉL A PUBLIKÁLÁSI LEHETŐSÉGEKRŐL

E sorok írója kilenc éven át dolgozott a FSZEK kerületi könyvtáraiban - leghosszabb ideig Pesterzsébeten - majd /szűkös albérléséből az összkomfortos szolgálati lakás csábitásának engedve/ 1970-ben a jászberényi városi-járásos könyvtár vezetője lett. A címére rendszeresen érkező Könyvtári Híradót tanulmányozva nemcsak újabb ötleteket merít munkájának tervezésére, hanem mindig örömmel fedezi fel az egykori munkatársak, barátok nevét egy hírben vagy egy-egy közlemény alatt. Mielőtt azonban a fiatal munkatársak publikációs gondjaihoz kapcsolódó soraival ismét jelentkezik e lap hasábjain, néhány mondattal mindenképpen utalni kell arra, hogy mit jelenthet közel egy évtizednyi "Szabó Ervines" mult a könyvtárosi tevékenységében.

1.

Amikor a jászberényi könyvtárba először beléptem, még nem láttam életemben egyetlen városi könyvtárat sem. Nem is érdekelt, ezért nem szemrehányásként mondom, hogy a "központ" hamarabb küldött a Szovjetunióba, mint bepillantást nyerni egy jól működő vidéki könyvtár munkájába. Azt kellett tapasztalnom, hogy a gyakorlattal rendelkező olvasószolgálatos könyvtáros meglehetősen szakmai elzárkózottságban élt. Ritka alkalom volt, hogy beosztott könyvtárosként a kötelező továbbképzéseken túl valamilyen problémamegoldó tanácskozással korábban meg-

hívtak. A KMK tevékenységét alig ismertem, a könyvtárügy egészéről, változatosságairól, ellentmondásairól csak az irodalom révén voltak közvetőlegesen benyomásaim. Az elmúlt években már vidéken is gyakran találkozom a régi kollégákkal, bár még mindig elsősorban a központ munkatársaiból válogatott aktív "szabó ervini" stábbal. Azért mondtam el ezt a talán nem ide kívánckozó személyes élményemet, mert a szélesebb szakmai képzés, tájékozódás fontosságát szeretném hangsúlyozni. Elsősorban azért, mert ez a rendszeres kitekintés /amelyre újabb kapukat nyitottak a könyvtárosegyesület rendezvényei/, alkalmat nyújthat a kerületi könyvtárosoknak saját tevékenységük fontosságának, egyediségének felismerésére, az egész hálózat munkájának értékelésére. A könyvtári "belső munkának" a fegyelme, tervszerűsége és módszeressége az, amely nekem egy életre szóló tapasztalatot, és a talán sikeres munka végzésére lépéselőnyt jelentett a vidéken pályakezdő kollégákkal szemben. Ezt az iskolát egyetlen példával szeretném illusztrálni.

A kerületi könyvtárak osztályának akkori vezetője meglátogatott a Török Flóris utcai könyvtárfiókban, vagy ahogy hívtuk, kölcsönző állomáson, ahol én virgonc "állomásfőnök" voltam, hiszen beosztott raktárkezelő is rendelkezésemre állt a kedves Vanka bácsi személyében. Nem csináltam én semmi különöset, csak pontos statisztikát vezettem - időm is volt rá - hogy a látogatók közül egyáltalában hányal tudok beszélgetni, az elvitt könyvek közül mennyit vá-

lasztottak az én tanácsomra, magyarul, mértem a könyvtáros ajánló tevékenységének hatékonyságát, változásait. Bliszkén mutogattam táblázataimat a felmérési ötlet adójának, aki végül megkérdezte, hogy egy bizonyos mű benn van-e a könyvtárban. A könyv nem volt benn, a sikeresnek vélt látogatás után akadt a kezembe; társaival együtt nem a raktári helyén volt. Mindez persze nem rontotta ambicióimat, feljegyzéseim alapján megírtam első cikkemet, s egy életre megjegyeztem, hogy pontos - szabó ervine fogalmazásban - "hivatali" munka mellett kell egyéb törekvéseimet megvalósítani.

Ezeknek a törekvéseknek a megvalósításával függ össze a publikációs tevékenység. Az, hogy Jászberényben három terjedelmes évkönyvet, számos bibliográfiát, bibliofil grafikai kiadványokat tudtam szerkeszteni, az valahogy ennek az első "idegen" ötletnek a megvalósításától indult el. Készséget, gyakorlatot, merészséget az írásra azoktól kaptam, akik a Híradóba, a Tapasztalataink sorozatba, az Évkönyvbe szánt írásaimat gondozták, akikkel a témát megbeszélhettem. Ez a segítség azóta sem szűnt meg - a közelmúltban az észt szépirodalom ajánló bibliográfiájának összeállításakor magam is igénybe vettem - a publikálási lehetőségek jók, a FSZEK gazdag kínálatot teremt munkatársainak.

A Hol? kérdése tehát nem lehet nagy gond, annál inkább a Mit? és Hogyan? kérdése. Miről írnak, irjanak a gyakorló könyvtárosok? Sajnos mások vagy maguk munkájáról tudnak többnyire írni. Az előbbiről /könyvismertetések stb./ nem kívánok szólni. Az utóbbi nehezebb: nem egyszerűen publikálunk, hanem saját magunk vagy a könyvtári közösségünk általában hosszú ideig tartó kísérletét, vizsgálatának következtetéseit, valamilyen új módszer tartós idő alatt bebizonyosodó eredményességét, vagy hiányosságait írjuk meg. Mindehhez tájékozódunk a szakirodalomban, kritikai tevékenységet végzünk. Ezek a publikálás legfontosabb feltételei, elsősorban ehhez kell jó körülményeket biztosítani. Azaz egy adott közösségben a munkatársak javának legyen szakmai igénye és lehetősége, hogy intézményének, munkakörének problémáira, feladataira, kérdéseire olyan igényű belső elemzéssel, tájékozódással, kutatással válaszoljon, hogy az közérdekű legyen. Ez a tevékenység épüljön be a könyvtár egészébe, a munkatervtől kezdve a munkaszervezés olyan mozzanatáig, hogy kinek-kinek legyen meghatározott ideje is erre a tevékenységre. Hogy a FSZEK-ben viszonylag sok időt fordíthattam a publikálás ilyen módjára, azt annak köszönhettem, hogy Pesterzsébeten, ha nem volt sok olvasó, akkor "hátraküldtek"; hogy csináljam a dolgomat, ha nem kölcsönöztem, akkor a kollégák jegyezték fel, vagy kérdezték meg a figyelt olvasóktól a részemre, részünkre fontos tényeket. Olyan könyvtári modell szükséges

tehát, amely nemcsak a munkaköröket, hanem az ehhez kapcsolódó kutatási témákat is meghatározza egy-egy intézményen belül. Ennek megvalósítása munkaszervezés és irányítás kérdése, s természetesen nem könnyű.

A publikálás esélyeit mérlegelve azokat a témákat tartom előnyösnek, amelyek a gyakorlati tevékenység megváltoztatására irányulnak. Olyan felméréseket, de inkább kísérleteket, amelyek eredményeit döntésekben, pl. az olvasószolgálat hatékonyabb pedagógiai munkájában tudjuk folyamatosan kamatoztatni. Ilyen témaválasztás esetén az olvasószolgálatos /fiatal munkatárs/ méltó partnere lehet a publikálásban őt segítő, gyakorlott szakembernek. Ezt is egy példával szeretném illusztrálni.

Jászberényben - ahogy Pesterzsébeten tanultam - az olvasószolgálat kollektívája készíti a könyvrendelést. Mivel az állványokon mindig rengeteg utleirást láttam, a jegyzékeken diktatórikusan három példányra csökkentettem az utleírások számát. Kollégáim nem tudtak meggyőzni arról, hogy kicsi a választék, és rendszeresen el kell utasítani az olvasók kéréseit. Néhány ember okoz stresszhatást - mondtam én - két-három naponként látogató nyugdíjasok, várjanak türelemmel az új könyvre, előbb-utóbb ugyanis megkapják. Mivel öt év óta bevezettük a beiratkozók állandó tagsági számát, s ezt kölcsönzésekor jelöljük a könyvkártyán, - a módszer szintén Szabó Ervin könyvtári eredetű -, a kollégák az utleírások könyvkártyáin található számok alapján kiderítették, hogy a beiratkozók közül 102 fő volt az olyan, aki 4,5 év alatt 10-nél több utleirást olvasott. Hozzávetőlegesen tehát 100 fő az olyan kölcsönző, aki "notórius" utleírásolvasónak tekinthető, tehát nem is kis számú csoport. Különböző számításokkal viszonyítva ezt a csoportot a megjelenés és egyéb típusú új könyvek számához, mindegyik indokoltá vált az utleírások - esetleg más könyvek rovására történő - négy-öt példányos beszerzése. A vizsgálat alapján általánosítható módszereket próbáltunk ki a gyarapítás pontosabb, célzottabb gyakorlatára. A módszer publikálása sem lesz gond, annál nagyobb volt az időigényes vizsgálat lebonyolítása kölcsönzés közben, ám érthetően szívesen vállalták az olvasószolgálat munkatársai ezt a többletmunkát.

Nos, azt hiszem mindezek hozzátartoznak a publikálás lehetőségéhez, gyakorlatához. A könyvtáros jó értelemben vett önmegvalósításának ez a módja teremt lehetőséget a gyakorlati munka mellett a publikálásra, elsősorban olvasószolgálati, pedagógiai kérdések megfogalmazásában és megválaszolásában. Ehhez kívánok sok sikert a fiatal munkatársaknak, amikor megköszönöm a kicsit idősebb kollégáknak azt a segítséget, jó iskolát amit nekem nyújtottak.

PUBLIKÁLHATNAK

A FŐVÁROSI SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR MUNKATÁRSAI!

(Néhány gondolat Dobos Piroska: Publikálhatnak-e a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár munkatársai? című, az 1977/3. számú Könyvtári Híradóban megjelent cikkéhez.)

Állásfoglalásommal nem szeretném elvetni, és elintézettnek tekinteni a legutóbbi Ifjúsági Parlamenten felvetett problémát. A felszólaló a fiatal munkatársak nevében beszélt, úgy érzem az enyémben is. Személyes, pozitív tapasztalataim azonban arra engednek következtetni, hogy nem is olyan kilátástalan ebben a kérdésben a helyzet.

Konkrétan a célprémiumos feladatokra, az Ötletvásárra, a Könyvtári Híradóra, állomány- és olvasmányelemzésekre gondolok. (Az Évkönyvről Dobos Piroska részletesen szólt.) Ezek a lehetőségek mind "házon belüliek", és hozzáférhetőek minden könyvtári munkatárs számára. Az intézetten kívüli kiadványok sem elérhetetlenek, bár természetesen magasabb színvonalat feltételeznek.

Tudomásom szerint az említett Parlament óta is csak nagyon kevesen jelentkeztek cikkekkal, tanulmányokkal az illetékeseknél. A másik oldalról biztos vagyok benne, hogy a hálózatban nem egy, közzétételre érdemes gondolatokkal, publikálási igénnyel rendelkező fiatal van. A tapasztaltabb kollegák segítőkészsége sem hiányzik. A probléma tehát valahogy látszólagosnak tűnik. Véleményem szerint az egyik fő ok a kezdeti lépések okozta bizonytalanság, némi gátlásosság. Ezért jelentene nagy segítséget számunkra a még több ösztönzés, biztatás, az első szárnycsapásoknál egy-egy konkrét felkérés valamely téma kidolgozására.

A fiataloknak pedig hadd tanácsoljam, hogy ha már papírra vetették véleményüket, rögzítették új módszereiket, ne szégyelljék megmutatni közvetlen főnökeiknek, és keressék fel a HMO munkatársait is! Két oldalról érkező jószándék szerencsésebb találkozására van szükség, nem a lehetőség hiányáról van szó!

Szabó Ildikó

HOZZÁSZÓLÁS A "NAPJAINK FORRADALMISÁGA" CÍMEN FOLYÓ VITÁHOZ

"... Én mindet elküldeném kőbányába melózni, ott megtanulnák. Dolgozni? Azt persze nem. Csak a randi, a házibuli, meg a kégli. Kiváncsi volnék, mit tanulnak ezek a KISZ-ben?"
/Hernádi: Közhelyszótár/

Az 1-es kerületi könyvtárban több fiatal kollega dolgozik. Általában érettségi után kerültek hozzánk. Frissen kilépve az életbe, tele bizalommal, őszintén rácsodálkozva a mi felnőtt világunkra. Elhelyezkedésükben a véletlen elemek domináltak, hivatástudatuk nem volt, dolgozni nem tudtak. Így kerültek be a könyvtár sajátos áramkörébe, eleven transzmisszióként olvasó és könyv közé. És megindult a folyamat. Egészen rövid idő alatt hasznossá tették magukat, igényük támadt a művelődésre, szívták magukba az ismereteket. Naponta megújuló sikerélményben részesültek. Eredeti tulajdonságaik legjavát megőrizték, őszinték maradtak, jóindulatúak, egymást segítők. Mentések minden sznobizmustól, felszínességtől. Megtakarított filléreikből színes trikókat vesznek és farmer nadrágot. Szépek, egészségesek, fiatalok. A mi gyerekeink. Az

utánpótlás.

Természetes közegük a könyvtár. Imádják a munkájukat. Fáradhatatlanok.

Mi adta ennek a kis írásnak az apropóját? - kérdezhetnék.

Ma reggel munkába jövet a következő kép fogadott. Tegnapról mára virradóra 26 láda könyv egyenként, denaturált szesszel lemosva, tartalmilag és állapotuk szerint szortírozva került a könyvtár polcaira. Bolgár Ágnes és Tamási Júlia egész éjjel megállás nélkül dolgoztak, előzetes bejelentés nélkül, meglepetésnek szánva az eredményt. Mindezt vidáman, jókedvűen, lelkesen. Akárcsak mi, annakidején, az ötvenes években. Céljuk volt, hogy ezzel is előbbre hozzák a könyvtár nyitását, olvasóra éhesen, a közel egy éves zárvatartás után.

Nagyon boldog vagyok, hogy ilyen kollegáim vannak, akikkel öröm a munka és akikre nyugodtan bízhatjuk majdan a stafétabotot.

Ezuttal is üzenem mindazoknak, akik aggódnak társadalmi jövőnkért, hogy ne tegyék, főlősleges.

Meiszner Tamásné

FOLYÓIRATSZEMLE

BÉKE ÉS SZOCIALIZMUS

Costa, Carlos: A portugál gazdaság megújulásának útja. = Béke és Szocializmus. 1977. 10. sz. 43-48. l.

A Portugál Kommunista Párt KB tagja rámutat a gazdasági élet megújulását akadályozó intézkedésekre, elemzi a PKP országos konferenciájának zárónyilatkozatát.

MAGYAR TUDOMÁNY

Csányi Vilmos válaszol: Népszerű-e a népszerűsítés? Bán László riportja. = Magyar Tudomány. 1977. 9. sz. 691-694. l.

Miért nézik le a tudományos kutatók azon társaikat, akik ismeretterjesztést folytatnak?

Kunszt György - Práger István: A kutatási - fejlesztési információellátás helyzete és fejlesztésének feladatai. = Magyar Tudomány. 1977. 9. sz. 680-687. l.

Az MSZMP KB tudománypolitikai irányelvei megvalósításának tapasztalatai és időszzerű feladatai. = Magyar Tudomány. 1977. 9. sz. 641-655. l.

MOZGO VILÁG

Ady emlékezete. = Mozgó Világ. 1977. 5. sz. 3-25. l.

Versek, novellák, tanulmányok.

NEMZETKÖZI SZEMLE

Közel-Kelet = Nemzetközi Szemle. 1977. 10. sz. 34-66. l.

A folyóirat tíz cikke foglalkozik az érdeklődés középpontjában álló közel-keleti kérdéssel.

A demokrácia jegyében - Interjú M. A. Krutagolov szovjet alkotmányjogással. = Nemzetközi Szemle. 1977. 11. sz. 11-13. l.

A Der Spiegel című nyugatnémet lap munkatársa kérdéseire adott interjúból az alkotmány előkészítéséről, az alkotmány biztosította jogokról, és arról is sok mindent megtudhatunk, hogyan látja a szovjet alkotmányt két ellentétes világnézetű ember.

NÉPMŰVELÉS

Tóth Dezső: Szórakoztatás - közművelődés. = Népművelés. 1977. 10. sz. 3-5. l.

Kulturális miniszterhelyettesünk az 1974-es közművelődési párthatározat alapján elemzi a szórakozás és közművelődés kapcsolatát, helyzetét. Felhívja a figyelmet az itt jelentkező nem kívánatos megnyilvánulásokra, ismerteti az OKT állásfoglalását a szórakoztató tevékenység fejlesztésének feladatairól.

Vitányi Iván: Magyar - szovjet együttműködés a kultúra kutatásában. = Népművelés. 1977. 11. sz. 10-11. l.

A kultúra fogalma, gyakorlata, neves kutatói a két országban.

SZOCIOLOGIA

A szociológia helyzetéről és feladatairól. = Szociológia. 1977. 1. sz. 1-10. l.

A MSZMP KB határozata.

TÁRSADALMI SZEMLE

Gondolatok a Nagy Októberről. = Társadalmi Szemle. 1977. 10. sz. 59-83. l., 11. sz. 28-48. l.

A Társadalmi Szemle mindkét száma közli írók, költők, közéleti személyiségek, filozófusok gondolatait, emlékezéseit, reflexióit, a múltból, a jelen békés építőmunkájáról, a megvalósítható jövőről.

Kiss Csaba: A Szovjetunió új alkotmánya. = Társadalmi Szemle. 1977. 11. sz., 19-27. l.

Szabó P. Imre: Munka és életmód. = Társadalmi Szemle. 1977. 11. sz. 49-59. l.
Hogyan befolyásolja a munka az emberi szükségletszférát, szabadidőt, az egyén életmódját, az egyén és közösség, egyén és társadalom valóságos viszonyát.

VALÓSÁG

Bánlaky Pál: Buktatók a startnál. /Pályakezdő értelmiségiek beilleszkedésének nehézségei kisvárosokban./ = Valóság. 1977. 10. sz. 61-72. l.

Berend T. Iván - Berend Zsuzsa - Sárosi Mária: Jegyzetek a lábjegyzetről. /Vizsgálódás három folyóirat ötévi "lábjegyzet termésében"/ = Valóság. 1977. 11. sz. 42-52. l.

VILÁGOSSÁG

Ágh Attila: Az ideológia időszerűsége. = Világosság. 1977. 10. sz. 585-591. l.
A polgári filozófia legújabb koncepciója a "kettős ideológia - fogalom". Ennek mibenlétét, illetve Lukácsra, Leninre, Marxra hivatkozva - rövid cáfolatát adja a szerző.

*»Kell a jó könyv,
s megértjük
szavát«*
(MÁJAKOVSKIJ)

KELL A JÓ KÖNYV '77
A Magyar-Szovjet Baráti Társaság
és a Kulturális Minisztérium
meghirdeti a
»KELL A JÓ KÖNYV«
olvasópályázatot

Értékes nyeremények és díjak!

**A PÁLYÁZATI FÜZETEK BESZEREZHETŐK
A KÖNYVESBOLTOKBAN
ÉS A KÖNYVTÁRAKBAN**

TARTALOM

Gondolatok a IX. Vándorgyűlésen	1
Részt vettem a Vándorgyűlésen...	3
60 kérdés a Szovjetunióról	5
"Ki látott engem?"	6
"Ötletvásár 1977!"	7
Műszaki Könyvnapok 1977. okt. 7-31.	9
A propagandamunka lehetőségei a vasas könyvtárhálózat letéti könyvtáraiban	10
Hiányjegyzék, mint adatforrás	11
Gondolatok a célprémiumos feladatokról	13
Szakmai vita a gyermekolvasók számának alakulásáról	13
Tájékoztató az olvasószolgálatban	14
Folyóirattermi katalógusaink, használatuk, hatékonyságuk	15
Gyarapodásunk naplójából	18
Könyvtárunk ritkaságai	21
Prostitáltak	22
Párizs lassan Budapest nyomába ér...	22
Vitatkozunk...	22
A könyvtárosi etikáról	26
Tapasztalatok lengyel könyvtárakban	28
Romániai tapasztalatcserén	29
Kiadványaink	29
Ujra megjelentek könyvtárunk tájékoztatói	32
Dokumentumok a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 60. évfordulójára	36
"Ifju szivekben élek..."	37
Kahána Mózes. Bibliográfia.	37
Ez történt	38
A továbbképzés hírei	38
Igazgatósági ülések	41
Párthírek	45
Szakszervezeti hírek	38
A munkahelyi demokráciáról	38
Személyi hírek	41
Ifjusági melléklet	45
Dr Székely Sándor	1
Vágh Mária	3
Sándor Ottóné	6
Sándor Ottóné-Bánhegyi Gyuláné	7
Kiss Jánosné	9
Böhm Antalné	10
Meiszner Tamásné	11
Karakó Józsefné-Kerekes Pálné	13
Bánhegyi Gyuláné	13
Bornemisza Lászlóné	14
H. Drechsler Ágnes	15
Csomor Tibor	18
Aknay Tibor	21
R. L.	22
Maruszkai József	22
Ecsedy Andorné-Tverdota Miklósné	26
Zachár Zoltánné	28
Reguli Ernő	29
Szabó Ildikó	29
Rieth Józsefné	32
E - A -	32
Forgács Tiborné	38

MAGYAR KÖNYVTÁROSK EGYESÜLETE

Association of the
Hungarian Librarians

Association des
Bibliothécaires Hongrois
BUDAPEST, VI, SZENTMÉRY UTCA 21

Verein der
Ungarischen Bibliothekare
1372 Budapest
Pf. 452

Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár
Révész Ferenc főigazgató elvtárs
részére

B u d a p e s t

Tisztelt Révész elvtárs!

Engedje meg, hogy a Magyar Könyvtárosok Egyesülete elnöksége nevében köszönetet mondjunk azért a lelkes, odaadó munkáért, amelyet Ön és munkatársai az Egyesület IX. Vándorgyűléso szervezésében, lebonyolításában kifejtettek.

Ugy véljük, hogy a sikeres Vándorgyűlés - az Önök közreműködésével - jelentősen hozzájárult Egyesületünk tagjainak szellemi fejlődéséhez, hasznos tapasztalatokat nyújtott és kulturális élményt jelentett minden résztvevőnek.

Kérjük, hogy köszönetünket a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár dolgozóinak sziveskedjék tolmácsolni és reméljük, hogy együttműködésünk a jövőben is eredményes lesz, amhez Önnek és minden munkatársának jó munkát, erőt és egészséget kívánunk.

Elvtársi üdvözléssel:

Mihály
/dr. Székely Sándor/
elnök

Kovács
/Kovács Dezső/
főtákar

FNKÉK ÉS ZENETAGOZATOK
ÁLTALÁNOS ISKOLA
Budapest XI, Bencz Béla út 14.

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Vezetőségének!

A Párt Közművelődési Hatósága alapján iskolánk ismivel tanulóink létszámának 75-80 %-a fizikai dolgozók gyermeke- szivügyének tekintette a tanulók szabadidejének hasznos felhasználására való nevelését. Így elsősorban a hiányos, korszerűtlen könyvtárunkat szerveztük újjá a követelményeknek megfelelően. Tudjuk és tapasztaljuk, hogy az általános iskola egyik fő feladata, hogy tanulóinkat az önálló ismeretszerzés útjára, az önművelődés megserzésére, már eszen a fokon képessé kell tenni.

Ebben a nagy munkában, ebben az átszervezésben két év óta az Önök KISZ szervezetének, az I. sz. csoport tagjai igen tevékenyen részt vállaltak. A szakrendster kialakításában, a selejtesésben, katalógusok készítésében, kis könyvtárosok nevelésében, minden területen segítettek.

As iskolavezetés nevében eszton eszeretnénk megköszönni valamennyi KISZ tagnak áldosatos munkáját és kérjük, hogy a továbbiakban is, ha idejük engedi, segítsenek könyvtárunk még korszerűbb tételében, hogy tanulóink művelődését egyre jobban biztosíthassuk.

Budapest, 1977. október 20.

Tisztelettel:

Ujvári
párttitkar

Pál
főigazgató
Ferenc Kármunka
könyvtáros

Szerkesztőbizottság: Bárány Éva, Berki Imre (SzOT Közp. Isk. Kvt.), Dobos Piroska, dr. Ecsegy Andorné, Farkas Józsefné, Gáliczky Éva, Király Lászlóné, Márfy István, Mihalovits Ervin (Szakszervezetek Budapesti Tanácsa), Mikó Zoltán és Sándor Ottóné
Felelős szerkesztő: Pataki Ferenc Főszerkesztő: Szóke Tiborné

Felelős kiadó a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár főigazgatója

Készült a FSZEK sokszorosítójában

Engedélyszám: III/ÜHB/30/1976.

Műszaki szerk.: Gosztola Gábor

Terjedelem: 6,5 A/5 iv

Táskaszám: 77/546

Példányszám: 800

